

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΩΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΖΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ'. Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΤΤΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

Amis Diaggwou
— 1949 —

Nicca Drapetanum

Ιπύρος Ι. Παπαστράτου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

17.857

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑ^Σ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

Σπύρος Ι. Παπαθάνασου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ', Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

1. Βίος. Ὁ Θουκυδίδης ἐγεννήθη ἐν τῷ δήμῳ Ἀλιμοῦντι (παρὰ τὸν σημερινὸν Ἀλιμόν, πέραν τοῦ Π. Φαλήρου) τῆς Ἀττικῆς περὶ τὸ 470 π.Χ. Ὁ πατέρας του Ὀλόρος ἦτο ἀπόγονος ἄλλου Ὀλόρου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, ἢ δὲ μῆτηρ του Ἡγησπύλη ἀπόγονος τοῦ μαραθωνομάχου Μιλιτιάδου καὶ συγγενὴς τῶν Πεισιστρατιδῶν. Εἰς τὴν καταγωγὴν του δ' αὐτὴν ὥφειλε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὅλῃ, θρακικῷ χωρίῳ, μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

Ο Θουκυδίδης ὡς καταγόμενος ἔξι εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας ἔτυχεν ἐπιμελοῦς καὶ τελείας ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐσχε διδασκάλους τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν δόκτορα Ἀντιφῶντα, οἵτινες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ σύγχρονοι σοφισταὶ Πρωταγόρας, Πρόδικος, Γοργίας καὶ ἄλλοι, συρρέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τότε τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τὴν παίδευσιν τῆς ὁλῆς Ἑλλάδος, μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν συμβάντα ἐν Ἀθήναις λοιμὸν τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, δτε ἀπέθανεν δ Περικλῆς, προσβληθεὶς καὶ δ Θουκυδίδης ὑπὸ τῆς νόσου διεσώθη, τῷ δὲ 424 γενόμενος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης. Ἐκεῖ εὑρισκόμενος διετάχθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Βρασίδου Ἀμφίπολιν, ἀλλ', ἐπειδὴ ἐβράδυνε, δὲν κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ εἰς θάνατον καί, ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὑπεβλήθη εἰς ἔκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη, κατὰ τὰ δοποῖα διέμενε κυρίως εἰς τὰ ἐν Σκαπτῇ ὅλῃ κτήματά του.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν γεγονότων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταβαίνων πολλάκις εἰς τοὺς τόπους, εἰς

τοὺς ὁποίους διεδραματίσθησαν ταῦτα, καὶ συλλέγων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὑλην ἴστορίας του.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν 30 τυράννων τῷ 403 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου, ἀλλὰ ταχέως κατέλιπεν αὐτήν· ἵσως διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε γενικὴν κατάπτωσιν. Τῷ 396 εὑρισκόμενος ἐν Σκαπτῇ ὑλῃ ἀπέθανεν αἱφνιδίως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λῆγον ἔργον αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τὸ μνῆμά του παρὰ τὰ Κιμώνεια μνήματα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Θουκυδίδης Ὁλόρου Ἀλιμούσιος».

2. "Ἐργον. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀλλὰ δὲν συνεπλήρωσε τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ λόγῳ τοῦ αἱφνιδίου θανάτου του. Ἡ ἴστορία του λήγει τῷ 411 π.Χ., τὴν συνεχίζει δὲ δὲ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἑλληνικά του.

Ἡ ὅλη συγγραφὴ διηρέθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰς 8 βιβλία. Ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ δροῖον χρησιμεύει καὶ ὡς προοίμιον (κεφ. 1 - 23), συγκρίνων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προηγουμένους προσπαθεῖ ν' ἀποδεῖξῃ ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Τρωικοῦ καὶ Περσικοῦ· εἰς δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου διεξέρχεται τὰ φανερὰ καὶ ἀφανῆ αἴτια τοῦ πολέμου.

Ἄπο τοῦ δευτέρου βιβλίου ἀρχεται ἡ ἔξιστόρησις τῶν γεγονότων περιλαμβάνουσα μέχρι τοῦ 20οῦ κεφαλαίου τοῦ Ε' βιβλίου τὸ πρῶτον δεκαετὲς τμῆμα, τὸν Ἀρχιδάμειον πόλεμον (431 - 421). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ε' βιβλίου περιλαμβάνει τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ὑποπτὸν Νικίειον εἰρήνην μέχρι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας. Τὸ Ζ' καὶ Ζ' τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων (415-412). Τὸ δὲ Η' περιλαμβάνει μέρος μόνον τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 411 π.Χ.

Ἐν τῇ συγγραφῇ του διακρίνονται: 1ον) τὰ καθαρῶς ἴστορικὰ μέρη, εἰς τὴν διήγησιν τῶν δροίων προβαίνει κατ' αὐστηρὸν χρονολογικὴν διαίρεσιν εἰς θέρη, καθ' ἃ γίνονται αἱ στρατεῖαι καὶ αἱ μάχαι, καὶ εἰς χειμῶνας, καθ' οὓς γίνονται αἱ παρασκευαὶ καὶ διαπραγματεύεις· 2ον) αἱ δημηγορίαι, αἴτινες εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις· ἔξ αὐτῶν δὲ μετεδόθησαν μόνον αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς διασάφησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἴστορουμένων γεγονότων.

³Ἐν αὐταῖς δ συγγραφεὺς μὲ θαυμαστὴν δεξιότητα ἡ ψηφαφεῖ συντομώτατα τὰς εἰκόνας ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τοῦ Θεμιστοκλέους, Περικλέους, Νικίου κλπ. προσαρμόζων ἀρμονικώτατα πάσας τῶν προσώπων τὰς πρᾶξεις καὶ τοὺς στοχασμοὺς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. ⁴Ἐπιτυγχάνει δὲ τοῦτο τόσον ἀκριβῶς καὶ μετὰ τοσαύτης πειστικότητος αἰτιολογεῖ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς γνώμας τῶν δητόρων, ὥστε πιστεύει δ ἀναγινώσκων δτι αὐτὰ τὰ ἀγορεύοντα πρόσωπα ἦτο ἀδύνατον ἐπιτυχέστερον νὰ συνηγορήσουν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀπόψεων.

Σημειωτέον δέ, δτι αἱ δημηγορίαι δὲν εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀγορευσάντων ἰδίαις λέξειν, ἀλλὰ διεπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἴστορικοῦ δσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα πρὸς τὰ ὑπ’ αὐτῶν λεχθέντα.

3. Λεκτικόν. ⁵Ο Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἴστορίαν του εἰς ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἡ δποίᾳ εἶχε διαμορφωθῆ λογοτεχνικῶς ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους διὰ τὴν ποίησιν, ὅχι δὲ καὶ διὰ τὸν ἥδη δημιουργούμενον πεζὸν λόγον. Πρῶτος δὲ αὐτὸς μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως διέπλασε τὴν ἀφθονον γλωσσικὴν ὕλην τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. ⁶Οθεν μεταχειρίζεται ὅχι μόνον πλείστας ποιητικὰς λέξεις, ὡς αἱ **κλέος**, **ἀχθηδών**, **θάμβος**, **ἀκραιφνῆς** κτλ., ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ τοιαύτας, ὡς αἱ **ἀποδημητῆς**, **κινδυνευτῆς**, **αυτοβοεί**, **ξένισις**, **ἐπιβόημα** κλπ., ἀλλων δὲ αὐτὸς κυρίως ποιεῖται χρῆσιν, ὡς αἱ **ξύν**, **ἔτοιμος**, **δμοῖος**, **αλεί**, **τροπαῖον**, ἀντὶ τῶν **σύν**, **ἔτοιμος**, **δμοῖος**, **ἀεί**, **τρόπαιον**. ⁷Εκτὸς τούτων καὶ ἡ ὑπ’ αὐτοῦ πολλαπλῇ χρῆσις καὶ παραγωγὴ νέων δημάτων ἔξ δνομάτων, ἡ συγχὴ χρῆσις τῆς γενικῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δήλωσιν αἰτίας, ἡ χρῆσις τῶν οὐδετέρων τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν μετὰ τοῦ ἀρθρου, ὡς τὸ δεδιός, τὸ **θαρσοῦν**, τὸ **σᾶφρον** καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν δ φόβος, τὸ **θάρσος**, ἡ **σωφροσύνη**, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀκατεργάστου ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς διαλέκτου, τὴν δποίαν χρησιμοποιεῖ. ⁸Ἐντεῦθεν δ λόγος του εἶναι ἐν πολλοῖς τραχύς, ἀνώμαλος καὶ δυσνόητος. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Θουκυδίδου, ἡ δποίᾳ ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ἵσταμένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαλαρωτέρας συντάξεως τῶν **Ιώνων** καὶ τῆς ἐντέχνου συντάξεως τῶν νεωτέρων ἀττικῶν συγγραφέων Πλάτωνος καὶ **Ξενοφῶντος**.

II. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Εὐθὺς μετὰ τὸ ἔνδοξον τέλος τῶν μεγάλων καὶ φοβερῶν ἀγώνων κατὰ τῶν Περσῶν οἱ Ἕλληνες ἥρχισαν νὰ διχονοοῦν¹, τὰ πρῶτα δὲ ἐπικίνδυνα συμπτώματα τῆς διχονοίας ἀνεφάνησαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἔδια ἀνφορδόμησαν τὴν πόλιν των, ἡ ὁποία εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἔρειπια, καὶ κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θεμιστοκλέους ἥρχισαν νὰ περιβάλλουν αὐτὴν μὲ δχυρὸν τεῖχος. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐβλεπον μὲ ὑποπτον βλέμμα τὴν τοιαύτην τῶν Ἀθηνῶν ἐνίσχυσιν, ἐρεθιζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Αἰγινητῶν, οἱ δόποιοι μετὰ φόβου καὶ φθόνου παρηκολούθουν τὴν κατὰ θάλασσαν μεγάλην αὐτῶν αὔξησιν, ἐζήτησαν νὰ ἀποτρέψουν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου των, προφασιζόμενοι ὅτι ἡ δχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἦδύνατο νὰ ἀποβῇ δλεθρία ἐν περιπτώσει νέας ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν.

Ἡ ἐπέμβασις ὅμως τῶν Σπαρτιατῶν ἐματαιώθη διὰ τῆς διπλωματικῆς ἵκανότητος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ μεγαλεπιβόλου τούτου ἀνδρός, δ ὁποῖος διηγόμενε τότε τὰς τύχας τῆς πόλεως. Κατὰ συμβουλὴν αὐτοῦ ἀνέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δχυρωμάτων τοῦ Πειραιῶς, δ ὁποῖος ἔμελλε νὰ καταστῇ ἀκρόπολις τῆς ναυτικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Ἡ Σπάρτη ἦναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ νὰ κρύψῃ τὴν δργήν της. Ἔνῳ δὲ αἱ Ἀθῆναι τοιουτορόπως ἀνελάμβανον πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπέναντι τῆς μέχρι τότε δεσποζούσης ἐν Ἑλλάδι σπαρτιατικῆς δυνάμεως, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλα γεγονότα, τὰ δόποια ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν θέσιν.

Ἐπ² αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πεδίου τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης οἱ συναγωνισθέντες κατὰ τῶν βαρβάρων Ἑλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἔξακολουθήσουν τὸν κατ³ αὐτῶν ἀγῶνα. Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐσχηματίσθη συμμαχικὸς στόλος ἔξ 100 πλοίων μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς νησιώτας καὶ Μικρασιάτας Ἑλληνας. Οὕτω δὲ αἱ νῆσοι

τοῦ Αἴγαίου καὶ αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ὁ Ασίας ἀπελευθερούμεναι προσετίθεντο εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην καὶ ἐνίσχυον τὸν κοινὸν ἔθνη-κὸν ἀγῶνα παρέχουσαι ναῦς, πληρώματα καὶ χρήματα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σπαρτιάτου Παυσανίου οἱ σύμμαχοι ἔξεδίωξαν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Κύπρου καὶ ἐπειτα κατέλαβον τὸ Βυζάντιον. Ὅτε δὲ βραδύτερον δὲ Παυσανίας κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ ἀνεκλήθη, οἱ σύμμαχοι ἀνεγνώρισαν ὡς ἡγεμόνας τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Πελοποννήσιοι τότε ἀπεσύρθησαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμπορικοὶ πληθυσμοὶ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων μετὰ τὰς πρώτας νίκας «ἀποκροῦντες τὰς συνεχεῖς στρατείας» συνεφώνησαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παρέχουν κατ' ἕτος χρήματα, τὸν δὲ ἀγῶνα νὰ ἀναλάβουν μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἔκαστον τῶν συμμάχων ποσὸν καθώρισεν δὲ Ἡριστείδης τόσον ἐντίμως καὶ δικαίως, ὅστε ἀγογγύστως οἱ σύμμαχοι ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν φόρον. Τὸ κοινὸν ταμεῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ, διεχειρίζοντο δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλεγόμενοι ταμίαι, καλούμενοι «Ἐλληνοταμίαι».

Ἐφεξῆς δὲ ἐπιτιθετικὸς πόλεμος διεξάγεται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν δυνάμεων, ἥ δὲ δόξα τῶν μεγάλων νικῶν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Κίμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου.

Οἱ Κίμων κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἡριστείδου, ἐπειτα δὲ μόνος κατέλαβε διὰ συντόμου δράσεως τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος Ἡίόνα, κατέστρεψε τὸ ἐν Σκύρῳ κρησφύγετον τῶν πειρατῶν Δολόπων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπήλλαξε τὸ Αἴγαίον, καὶ κατεναυμάχησε τῷ 465 π.Χ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὔρυμέδοντος τῆς Παμφυλίας τὸν περσικὸν στόλον, ἔξασφαλίσας ἐντελῶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ διαρκῆς ὅμως ἐμπόλεμος κατάστασις καὶ ἥ αὐστηρὰ ἀπαιτησις τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκπληροῦνται οἱ ὅροι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς συμμαχίας ἥρχισαν μετά τινα χρόνον νὰ δημιουργοῦν δυσαρεσκείας καὶ προστριβάς τῶν συμμάχων πρὸς αὐτούς, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων αἱ συμμαχικαὶ πόλεις ἥ μία μετὰ τὴν ἀλλην κατεβιβάσθησαν εἰς τὴν τάξιν ὑποτελῶν. Τὴν θαυμαστὴν αὕξησιν τῆς ἀθηναϊκῆς δυνάμεως ὑπέβλεπεν ἥ Σπάρτη, ἀλλὰ περιστάσεις ἴδιαίτεραι καὶ ἥ ἀδρανῆς

πολιτική της ἡμπόδιξον αὐτὴν νὰ ἐπεμβῇ ἐγκαίρως. Τὰς ὑπόπτους σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν παράξενεν ἔτι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἀποπομπὴ τῆς ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλείσης πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς Ἰθώμης δυνάμεως.

Καὶ συνήφθη μὲν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Κίμωνος τῷ 449 π.Χ. πενταετὶς ἀνακωγὴ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς προκλητικῆς των στάσεως συνετέλεσαν εἰς ταχεῖαν ὁῆξιν. Ἐν ᾧ δὲ οὕτοι ήττήθησαν ὑπὸ τῶν ἡνωμένων Βοιωτῶν ἐν Κορωνείᾳ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σπάρτης ἀπεστάτησαν τὰ Μέγαρα καὶ ἡ Εὔβοια, στρατὸς δὲ τῶν Πελοποννησίων ἔφθασεν εἰς Ἐλευσίνα. Ὁ Πελοποννησιακός πόλεμος ἐπέκειτο πλέον, ὅτε διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Περικλέους συνωμολογήθησαν τριακονταετεῖς σπονδαὶ τῷ 445 π.Χ. μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Εὐβοίας, καθ' ἃς οἱ Ἀθηναῖοι κατέλιπον τὰς ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεις των καὶ συνήνεσαν, ἵνα οἱ Μεγαρεῖς προσέλθουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.

Αἱ τριακονταετεῖς σπονδαὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσουν ἐπὶ πολὺ. Οἱ Σπαρτιάται ἔβλεπον μὲ φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐφοβοῦντο περὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἰδίου των κράτους. Ἐξήτουν λοιπὸν κατάλληλον στιγμὴν νὰ περιορίσουν αὐτήν. Ἐξ ἀλλού ἡ συμμαχία τῶν Ἀθηναίων εἶχε μεταβληθῆ εἰς αὐθαίρετον δεσποτείαν· ὡς ἐκ τούτου δὲ πολλὰ παράπονα ἥκουσαντο κατ' αὐτῶν. Ἐν ᾧ δὲ τοιαύτῃ ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀφορμὴ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα τοῦ πολέμου. Ταύτην ἔδωκεν ἡ ἀνάμειξις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν πόλεμον μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου καὶ ἡ ὑπὸ αὐτῶν πολιορκία τῆς ἀποστάσης Ποτειδαίας. Οὕτω ἥρχισεν διάφορας Πελοποννησιακός πόλεμος, διόποιος διήρεσε τὴν Ἑλλάδα εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, καί, ἀφοῦ τὴν ἔξηντλησεν ὑλικῶς καὶ ἥθικῶς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὅλεθρον.

Δύο ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου, τὰ κατὰ Πλάταιαν καὶ Λεσβον, παρατίθενται κατωτέρω, ὡς ταῦτα ἴστορεῖ αὐτὸς διὰ συγγραφεύς. Ἐπίσης παρατίθενται καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς ταῦτα δημηγορίαι Πλαταιέων, Θηβαίων, Κλέωνος καὶ Διοδότου ὡς καὶ διὰ Ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

I. ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(Β, 1 - 6)

1. "Αρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἦδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέροις ἔνυμμάχων, ἐνῷ οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ἔνυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἔξῆς ὡς ἔκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα καὶ δέκα μὲν ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαῖ, αἱ ἐγένοντο μετ' Εὐδοίας ἀλωσιν' τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν "Αργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας μῆγας ἀρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην μηνὶ ἔκτῳ καὶ δεκάτῳ, ἥμα τῇρι ἀρχομένῳ Θηβαίων ἀνδρες ὅλιγῳ πλείους τριακοσίων—ἥγοντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμιπορος ὁ Ὄνητορίδου—ἐσῆλθον περὶ πρώτον ὅπον ἔννοι ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας οὖσαν Ἀθηναίων ἔνυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέφεναν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἀνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἔνεκα δυνάμεως ἀνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιησαι. ἐπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εύρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου· προϊδόντες γάρ οἱ Θηβαῖοι δτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἐθεύλοντο τὴν Πλάταιαν αἱεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν. ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε

καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστώτος προκαταλαβεῖν. η καὶ ῥάον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. θέμε-
μενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ δπλα τοῖς μὲν ἐπαγαγομένοις οὐκ ἐπεί-
θοντο, ὅστε εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ιέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν
ἐχθρῶν, γνώμην δ' ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις
καὶ ἐς ἔνυμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν—καὶ ἀνε-
πεν δ κηρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιω-
τῶν ἔνυμβαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ δπλα—νομίζοντες σφίσι
ῥᾳδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ησθοντο ἔδον τε ὅντας τοὺς Θηβαίους
καὶ ἔξαπιναίως κατειλημένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νο-
μίσαντες πολλῷ πλείους ἐσελγυθέναι—οἱ γὰρ ἔωρων ἐν τῇ νυκτὶ—
πρὸς ἔνυμβασιν ἔχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχα-
ζον, ἀλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσον-
τες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὅντας
καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥᾳδίως κρατήσειν τῷ γὰρ πλήθει τῶν
Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ήγ τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν
ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ἕνυελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοί-
χους παρ' ἀλλήλους, δπως μὴ διὰ τῶν δδῶν φανεροὶ ὁσιν ιόντες,
ἀμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς δδούς καθίστασαν, οὐα
ἄντι τείχους η, καὶ ταῦλα ἐξήρτυον, η ἔκαστον ἐφαίνετο πρὸς
τὰ παρόντα ἔνυμφορον ἐσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἐτοῖμα
η, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἔχώρουν ἐκ τῶν
οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, δπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι προσ-
φέροιντο καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ οἴσου γίγνωνται, ἀλλ ἐν νυκτὶ φοβε-
ρώτεροι δντες ησσους ὡσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν
πόλιν, προσέβαλόν τε εὐθὺς καὶ ἐς χεῖρας ησαν κατὰ τάχος.

4. Οἱ δ', ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ἕνυεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν
αὐτοῖς καὶ τὰς προσθολάς, η προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δἰς
μὲν η τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἐπειτα πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε προσ-

βαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἀμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγὴ τε καὶ διλούγη χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἀμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοδήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφευγον διὰ τῆς πόλεως, ἀπειροι μὲν ὅντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ τῶν διέδων, ἢ χρήσωθῆσαι — καὶ γάρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν —, ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἢ ἐσῆλθον καὶ αἴπερ ἦσαν μόναι ἀνεψιγμέναι, ἔκληγε στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔξοδον ἔτι εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μέν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοὺς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους γυναικὸς δούσης πέλεκυν λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοί — αἰσθησις γάρ ταχεῖα ἐπεγένετο — ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ δοσον μάλιστα ἦν· ξυνεστραμμένοις ἐσπίπτουσιν ἐς οἰκημα μέγα, δὲ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ θύραι ἀνεψιγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. δρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐθουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἰκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ δοσοὶ ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέθησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα χρήσασθαι, ὃ τι ἀν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεπράγεσαν.

5. Οἱ δὲ ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιζοῦσι, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγειλίας ἀμα καθ' ὅδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπειοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἐβδομήκοντα, καὶ τὸ ὅδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐ-

τοὺς ἐλθεῖν· ὁ γάρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἔρρυη μέγας καὶ οὐ ῥᾴδιως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν νετῷ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὑπερτερον παρεγένοντο, ἥδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων. ὡς δὲ γῆσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπειθούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν — ἦσαν γάρ καὶ ἀνθρώποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου — ἐθούλοντο γάρ σφίσιν, εἴ τινα λάθοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἥν ἀρα τύχωσε τινες ἔξωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διεγοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι καὶ δεῖσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρυκα ἔξέπειμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες δὴ οὕτε τὰ πεποιημένα δια βράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειράσαντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τὰ τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἀνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζώντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἀνδρας.

6. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι κοι ἐπομόσαι φασὶν αὐτοὺς· Πλαταιῆς δὲ οὐχ ὅμολογοῦσι τοὺς ἀνδράς εὐθὺς ὑποσχέθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἥν τι ξυμβαίνωσι, καὶ ἐπομόσαι οὖ φασιν. ἐκ δὲ οὗν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς γώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίζαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἀνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ διγδούκοντα καὶ ἐκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὔρύμαχος αὐτῶν ἦν, πρὸς δὲν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔξ τε τὰς Ἀθήνας ἀγγελον ἔπειμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις, τὰ τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἥ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δὲ Ἀθηναῖοις ἤγγελθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν παραχρῆμα ξυνέλαβον δσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπειμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι Θη-

θαίων, πρὶν ἀν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν οὐ γάρ ἡγέλθη αὐτοῖς δτι τεθνηκότες εἰεν. ἀμα γάρ τῇ ἐσόδῳ γιγνόμενῃ τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἔξῆιε, ὁ δὲ δεύτερος ἀρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὑστερὸν οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον. [δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος γῆρε τοὺς ἀνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν σῖτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειστάτους ἔχν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἔξεκδύσαν.

[Μετὰ τὰ συμβάντα ἐν Πλάταιαῖς καὶ τὴν φανερὰν πλέον λύσιν τῶν συνθηκῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρεσκενάσθησαν καὶ ἐβολιδοσκόπησαν ἐκάτεροι τὰς διαδέσεις τῶν συμμάχων των, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλοντες τὸ θέρος τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου (431) εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ δποῖοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πόλιν ἐγκαταλιπόντες τὴν ὑπαίθρον, δὲν ἀντεπεξῆλθον τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους. Ἔνεκα τούτου οἱ Πελοποννήσιοι, ἀφοῦ ἐλεημάτησαν δήμους τινὰς τῆς Ἀττικῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἔδια.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (430) οἱ Πελοποννήσιοι εἰσβάλλοντες διὰ δευτέραν φοράν, ἀλλ᾽ ἀναγκάζονται νὰ ἀποκωρήσουν ταχέως λόγῳ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ.

Ἐκ τοῦ φόβου δὲ τούτου τῆς νόσου τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου (429) δὲν εἰσβάλλοντες πλέον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ᾽ ἔρχονται κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων Πλάταιέων].

Πλάταιων πολιορκία.

(B, 71 - 78)

71. [Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ἔνυμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλάταιαν. ἥγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων

βασιλεύς καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηγώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες παρ' αὐτὸν ἔλεγον τοιάδε· «Ἄρχιδαιμε καὶ Δακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδὲ ἀξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὃν ἔστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Δακεδαιμόνιος, ἐλευθερίσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ἔγραφασθαι τὸν κινδυνὸν τῆς μάχης, ἦ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ Ἱερὰ Διὶ ἐλευθερίῳ καὶ ἔυγκαλέσας πάντας τοὺς ἔνυμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδὲ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ἔνυμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἔνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἔκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάγαντία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἔχθιστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε δρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρώους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς δρκους, ἐᾶν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἔδικαίωσε».

72. Τοσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχιδαιμος ὑπολαβὼν εἶπε· «Δίκαια λέγετε, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἷν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις, καθάπερ γὰρ Παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ἔυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ἔνυμάχους καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Αθηναίοις, παρασκευὴ δὲ τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. ἵς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἔμμείνατε τοῖς δρκοῖς· εἰ δὲ μή, ἀπερ καὶ πρότερον ἥδη προυκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἀγετε νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων, δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει», ὁ μὲν Ἀρ-

χίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ δηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν, ἢ προκαλεῖται, ἀνευ Ἀθηναίων—παῖδες γάρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἰεῖν—, δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει μὴ κείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαθεῖν. ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· «Ὕμετες δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Δακεδαιμονίοις καὶ γῆς δρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα καὶ ἄλλο, εἰ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε δποι βούλεσθε, ἔως ἂν ὁ πόλεμος ἥ· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν ἢ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἕκανῃ ἔσεσθαι».

73. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἢ προκαλεῖται, Ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον καί, ἢν πείθωσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον καὶ τὴν γῆν μὴ δησῦν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν πάλιν ἥλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε· «Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ἔνυμιαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους οὕτε νῦν πειρόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν δρκῶν, οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ἔνυμιαχίαν».

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς ἔδουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, δρῶντας καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὅτι ἂν ἔνυμιαχίη

ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστιν, ἢ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ήρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος δὲ βασιλεὺς κατέστη λέγων. ὠδε· «Θεοὶ δοσοὶ γῆν τὴν Ηλαταιίδα ἔχετε καὶ ήρωες, ξυνίστορές ἔστε διτούτη τὴν ἀρχὴν ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἥλθομεν, ἐν τῇ οἷ πατέρες ήμιῶν εὐ-
ξάμενοι ὑμῖν Μήδων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῇ ἐν-
αγωνίσασθαι τοῖς Ἑλλησιν, οὕτε νῦν, ἦν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν·
προκαλεσάμενοι γάρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώ-
μονες δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέ-
ροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως».

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν, καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν, ἢ ἴκωφαν, τοῦ μηδένα ἐπεξιέναι, ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλ-
πίζοντες ταχίστην τὴν αἱρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρατεύματος το-
σούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος παρφυκοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, διπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὅλην ἐς αὐτὸν καὶ λε-
θους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἀλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ήμέρας δὲ ἔχουν ἔθδομήκοντα καὶ νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν φέρειν, τοὺς δὲ ὅπνον τε καὶ στ-
τον αἱρεῖσθαι. Δακεδαιμονίων τε οἱ ξεναγοὶ καὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἡγάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Ηλαταιῆς ὄρε-
τες τὸ χῶμα αἱρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαν-
τες τῷ ἑαυτῶν τείχει, ἢ προσεχοῦτο, ἐσφυκοδόμουν ἐς αὐτὸν πλένθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δὲ γῆν αὐ-
τοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὅψηλὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰ-
κοδόμημα, καὶ προκαλούματα εἰχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι

ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι, γέρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον ἀντανήσει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους, ἢ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνείλλοντες ἐτέβαλλον ἐς τὸ διηγημένον, ὅπως μὴ διαχεύμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. Οἱ δὲ ταύτη ἀποκληγόμενοι τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομοι δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ ἔντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφεῖλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστε ἐπιβάλλοντας ἡσσον ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ ἵζανοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδὲ οὔτω δύνωνται δλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξηγήσοντο τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπάνταντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρέσαμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν ἐσφυκοδόμουν, ὅπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖθις πρὸς αὐτὸν χοῦν, καὶ προχωροῦντας ἐσω διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. οἵμα δὲ τῇ χώρῃ καὶ μηχανὰς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μέν, ἢ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσειτε καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἀλλας δὲ ἀλλη τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύτεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραῖῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρπίας, ὅπότε προσπεσεῖσθαι πη μέλλοι· ἢ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἢ δὲ ῥύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προσύχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἴ τε μηχαναὶ οὐδὲν

ώφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἀπόρον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν οὖσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γάρ δὴ ἴδεαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὑλῆς φακέλους παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἀληγού πόλεως, διὸν ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ἕπειρος καὶ πίσσης ἥψαν τὴν ὑλην. καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη θύην οὐδεὶς πω ἐς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἰδεν· ἥδη γάρ ἐν ὅρεσιν ὑλη τριφθεῖσα ὅπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταῦτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιαῖς τὰλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. ἐντὸς γάρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, διπερ καὶ ἥλπιζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἀν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ἔνυμονται, ὅδωρ πολὺ καὶ βρόντας γενομένας σθέσαι τὴν φλόγα καὶ οὕτως παυσθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μέν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλέον ἀφέντες περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον· τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἡς ἐπιλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἔξειργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους — τὸ δὲ ἡμίσου Βοιωτοὶ ἐφύλασσον — ἀνεγχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναικας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλήθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκενοιμισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Αθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλειπμένοι τετρακό-

σιοι, Ἀθηναίων δὲ δγδοήκοντα, γυναικες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σι-
τοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ἔμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν κα-
θίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτ' ἐλεύ-
θερος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ, 20 - 24)

20. Τοῦ δ' αὐτὸῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς — ἔτι γὰρ ἐπολιορ-
κοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν — ἐπειδὴ τῷ τε
σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμίᾳ ἐλπὶς
ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς
τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ἔνυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελ-
θεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἦν δύνωνται βιάσα-
σθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πετραν αὐτοῖς Θεαίνετο τε τοῦ Τολμί-
δου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπομπίδου τοῦ Δαῦμάχου, ὃς καὶ
ἐστρατήγει ἐπειτα οἱ μὲν ἥμισεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυνον
μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα
ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο
ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων ἔνυμπετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς
τῶν πλίνθων, ἢ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαληγμένον τὸ τείχος
αὐτῶν. ἡριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἄμια τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ
μέν τινες ἀμαρτήσεθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λο-
γισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἄμια οὐ πολὺ¹
ἀπέχοντος, ἀλλὰ ῥαδίως καθιστώμενοι ἐς δὲσούλοντο τοῦ τεί-
χους. τὴν μὲν οὖν ἔνυμπετρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον ἐκ
τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

21. Τὸ δὲ τείχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομή-
σει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν καὶ εἰ τις
ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διετίχον δὲ οἱ περίβολοι ἐκκαΐδενα πό-

δας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο οἱ ἐκκαλίδενα πόδες τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα φυοδόμητο, καὶ ἦν ξυνοχὴ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. θιὰ δένα δὲ ἐπάλξεων πύργοι: ἡσαν μεγάλοι καὶ ίσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔσω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν. τὰς οὖν νύκτας, δόπτες χειμῶν εἶη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὅντων δι' ὀλίγους καὶ ἀνωθεν στεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, φί περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἀμ' ἀσέλγηνον ἐξῆσαν· ἥγοῦντο δὲ οἴπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἡσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέθησαν, ἢ περιείχεν αὐτούς, ἐπειτα προσέμειξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτούς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων ἀμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἡσαν, ὅπως τὰ δπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἀλλήλα αἰσθησιν παρέχοι. ἡσαν δὲ εὗσταλεῖς τε τῇ δπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις εἰδότες δτι ἐρῆμοι εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες καὶ προσέθεσαν ἐπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὃν ἤγειτο Ἀμμέας ὁ Κοροίδου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι ἔξ ἐφ' ἔκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον ἐπειτα ψιλοὶ ἀλλοὶ μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἵς ἔτεροι κατέπιν τὰς ἀσπίδας ἔψερον, ὅπως ἐκεῖνοι δρῶν προσδαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν δπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἰεν. ὃς δὲ ἀνω πλείους ἐγένοντο, ζεθοῦντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἢ περοῦσα δοῦπον

ἐποίησε. καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γάρ οὐδεὶς, δτι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὅντος, καὶ ἀμια σοὶ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἔξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦ μπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, δπως ἤκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἥσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἵτις ἐτέτακτο παραθοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἔχώρουν ἔξωθεν τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν, φρυκτοί τε ἥροντο ἐς τὰς Θήρας πολέμιοι· παρανῆσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸν τούτο, δπως ἀσφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἢ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἀλλοτι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ δν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἔξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάθοιντο.

23. Οἱ δὲ ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἐκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτὸν ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἀνωθεν εἰργον βάλλοντες, οἱ δὲ ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἀμμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαγτες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χειλοῦς τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτέξευόν τε καὶ ἡκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπει τὸ πάντες διεπεπερχαίνοντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἔχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἔώρων μᾶλλον ἐκ

τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὅντες ἡσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ θυσταῖτοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύσταλλός τε γάρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἰος ἀπηλιώτου ἦ τὸ βορέου θύετος μᾶλλον, καὶ η νῦν τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονειφομένη πολὺ τὸ θύετον ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, διότι τοιούτῳ μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἔχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήρας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον, νομίζοντες ἡκιστὸν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἀμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἐξ ἣ ἐπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηρῶν ἔχώρησαν, ἐπειθ' ὑποστρέψαντες ἡσαν τὴν πρὸς τὸ ὅρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἑρύθρας καὶ Τσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν δρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἰσ δ' ἐπὶ τῇ ἐξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπει ήμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτω ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

Πλαταιέων παράδοσις.

(Γ, 52)

52. Υπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ἔνε-
θησαν τοῖς Πελοποννήσοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλλον αὐτῶν τῷ
τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ δ Λακεδαιμόνιος
ἀρχῶν τὴν ἀσθενειαν αὐτῶν βίᾳ μὲν οὐκ ἔθειτο ἐλεῖν — εἰρη-
μένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμονος, δπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό
ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ἔνγχωροῖς δσα πολέμῳ χωρίᾳ ἔχου-
σιν ἐκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν
ἐκόντων προσχωρησάντων — προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέ-
γοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαι-
μόνιοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολά-
σειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν δοκήρυξ εἶπεν· οἱ δὲ
— ήσαν γὰρ ἡδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ — παρέδοσαν τὴν πόλιν.
καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσοις ἡμέρας τινάς, ἐν
ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος δικασταί, πέντε ἀνδρες, ἀφίκοντο.
ἔλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορίᾳ μὲν οὐδεμίᾳ προυτέθη, ἡρώτων δὲ
αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἰ τι Λακεδαιμονίους
καὶ τοὺς ἔνυμιάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν εἰργασμέ-
νοι εἰσίν. οἱ δὲ ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαν-
τες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν
Ἀειμνήστου, πρόξενόν ὅντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλε-
γον τοιάδε.

Δημηγορία Πλαταιέων.

(Γ, 53-59)

53. «Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὡς Λακεδαιμόνιοι, πι-
στεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα οὐ τοιάνδε δίκην οιόμενοι ὑφέξειν,

νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξά-
μενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ διμῆν, γῆγούμενοι τὸ ἵσον μά-
λιστ' ἀν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοδούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ὅμιλος ἡμιαρτή-
καμεν· τόν τε γάρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως διο-
πτεύομεν καὶ διμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποθήτε, τεκμαίρόμενοι προκα-
τηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης ἢ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ^{λόγον} ἡτησάμεθα, τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὅν, αῷ τὰ μὲν ἀληθῆ
ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ φευδὴ ἔλεγχον ἔχει. παν-
ταχόθεν δὲ ἀποροὶ καθεστῶτες διναγκαζόμεθα^{καὶ} καὶ ἀσφαλέστε-
ρον δοκεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν^{καὶ} γάρ οἱ μῆνες λό-
τος τοῖς ὡδί^έχουσιν αἰτίαν ἀν παράσχοι ὡς, εἰ ἔλέχθη, σωτή-
ριος ἀν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει διμῆν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ.
ἀγνῶτες μὲν γάρ ὅντες ἀλλήλων ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια, διν
ἀπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἀν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λέξε-
ται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες διμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσ-
σους εἶναι τῶν διμετέρων ἔγκλημα αὐτὸν ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις
χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα».

54. «Παρεχόμενοι δὲ διμῶς ἡ ἔχομεν δίκαια πρός τε τὰ Θη-
βαίων διάφορα καὶ ἐς διμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, τῶν εὖ δε-
δραμένων διόμηνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν
γάρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἰ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς
ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς
πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι διμᾶς, μὴ εὖ παθόντας, φίλους
δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς διμῆν ἐπιστρατεύ-
σαντας. τὰ δέ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενή-
μεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ~~ξυνεπιθέμενοι~~
τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γάρ ἡ πειρώ-
ται τε ὅντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ
διμετέρᾳ γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα διμῆν τε καὶ Παυσανίᾳ^{εἰ τέ}
τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἑλ-

λησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν ὡς Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, δτεπερ δὴ μέγιστος φόρος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλάτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὃν οὐκ εἰκός ἀμνημονεῖν».

55. «Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ αἴτιοι δεομένων γάρ ξυμμαχίας, δτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἔβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι δις ἐγγὺς ὅντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὕτε ἐπάθετε οὕτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἡθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἡδικοῦμεν· καὶ γάρ ἐκεῖνοι ἔδογθον ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, δτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἀλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαθεν, λέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκός ἦν προθύμως. οὐ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ δρθῶς ἔχοντα».

56. «Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἀλλα ἡμᾶς ἡδεκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ καὶ τάδε πάσχομεν. πόλιν γάρ αὐτοὺς τὴν ἥμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι τι ξερομηνίᾳ δρθῶς τε ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον δσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γάρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν δρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὅντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι "Ελληνες μᾶλλον τότε, δτε ἐν μεζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γάρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, δτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν δ βάρβαρος, οἵδε

μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Εέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπηγνοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ἔνυμφορά πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἔθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὃν ἡμεῖς γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐστὶ πρῶτα νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῷμεν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἥδη μᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν ἔμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντες καὶ τὸ ἔνυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ τῶν ἔνυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχουσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστήται».

57. «Προσκέφασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα — οὐ γάρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τὴνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδὲ ἡμῶν μεμπτῶν —, δρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὅντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ιεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐστὶ τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικεσίᾳ διὰ Θηβαίους ἔξαλεῖψαι. ἐστὶ τοῦτο γάρ δὴ ἔνυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλλύμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὸν φιλάτατοις Θηβαίων ἡσσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου δίκη κρίνεσθαι. καὶ περιεβασμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐστούς Ἑλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὕτε τότε ἔνυ-

μάχων ώφελει οὐδείς, θύμεῖς τε, δὲ Δακεδαιμόνιοι, η μόνη ἐλπίς,
δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ητε».

58. «Καίτοι ἀξιούμεν γε καὶ θεῶν ἔνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτε
γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ φθῆναι θύμᾶς
καὶ μεταγνῶναι, εἰ τι οὐ πὸ Θηβαίων ἐπείσθητε, τήν τε δωρεὰν
ἀνταπαιτήσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ θύμην πρέπει, σώφρονά
τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ηδονὴν δόντας ἄλλοις
κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γάρ τὸ τὰ ημέτερα σώματα δια-
φθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς
γάρ θύμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθαι, ἀλλ’ εὖνους, κατ’ ἀνάγκην πο-
λεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἀδειαν ποιοῦντες θσια ἀν δι-
κάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάθετε καὶ χεῖρας
προϊσχομένους — δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους —,
ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντός. ἀποθλέψατε γάρ
ἐς πατέρων τῶν θύμερων θήκας, οὓς ἀποθανόντας οὐ πὸ Μήδων
καὶ ταφέντας ἐν τῇ ημετέρᾳ ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἔκαστον δημοσίᾳ
ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, οσα τε ἡ γῆ θύμῶν ἀνεδεί-
δου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας
χώρας, ξύμμαχοι δέ, δομαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὣν θύμεῖς τούναν-
τίον ἀν δράσαιτε μὴ δρθῶς γνόντες. σκέψασθέ τε· Παυσανίας
μὲν γάρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ
παρ’ ἀνδράσι τοιούτοις θύμεῖς δέ, εἰ κτενεῖτε θύμᾶς καὶ χώραν τὴν
Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο τῇ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ
τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς θύμερους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γε-
ρῶν, ὃν νῦν ἵσχουσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν τῇ ηλευ-
θερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε, ιερά τε θεῶν, οἵς εὐξάμενοι
Μήδων ἐκράτησαν ἐρημοῦντες καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν εἰσα-
μένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε».

59. «Οὐ πρὸς τῆς θύμετέρας δόξης, δὲ Δακεδαιμόνιοι, τάδε, οὔτε
ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτά-

νειν οὕτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἔνεκα ἔχθρας μὴ αὐτὸς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτῳ σώφρονι λαθόντας, μὴ διν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἰοί τε ἀν δύντες πάθοιμεν καὶ δις ἀστάθιμητον τὸ τῆς ἔντομορφᾶς, φτινί ποτ' ἀν καὶ ἀναξίφ έντομόπεσοι. ἡμεῖς τε, δις πρέπον ἡμῖν καὶ δις ἡ χρέα προάγει, αἰτούμεθα διμᾶς, θεοὺς τοὺς διμοθωμάσιους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιθεόμενοι, πεῖσαι τάδε, προφερόμενοί θ' ὅρκους οὓς οἱ πατέρες διμῶν ὅμιοσαν μὴ ἀμνητιονεῖν ἵκεται γιγνόμεθα διμῶν τῶν πατρών τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι διπλὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς ἔχθιστοις φίλτατοι δύντες παραδοθῆναι, ἡμέρας τε ἀναιμψινήσκομεν ἐκείνης, ἢ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. Διπερ δὲ ἀναγκαῖδν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς διδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου δικίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυδμενοι λέγομεν ἥδη διτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν — εἰλόμεθα γάρ ἀν πρό γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ διλέθρῳ λιμῷ τελευτῆσαι —, διμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθοιμεν — καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθοιμεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ἔντομορφόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτὸς ἐλέσθαι —, ἐπισκήπτομέν τε ἄμια μὴ Πλαταιαῖς δύντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἑλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἔχθιστοις ἐν τῶν διμετέρων χειρῶν καὶ τῆς διμετέρας πίστεως, ἵκεται δύντες, δι Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας διμῶν καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι».

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιαῖς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δεῖσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τι ἐνδῶσι, προσελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

Δημηγορία Θηβαίων.

(Γ, 61 - 67)

61. «Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἀν ἡγησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ οὗτοι βραχέως τὸ ἔρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἄμα οὐδὲ ἡγιαμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον, ὃν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε.

‘Ημεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὑστερὸν τῆς ἀλλης Βοιωτίας καὶ ἀλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἡ ξυμμείκτους ἀνθρώπους ἔξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἡξίουν οὖτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι διφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἀλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηγναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔθλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον».

62. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ δι βάρβαρος ἤλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ήμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι οὐδὲ Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὑστερὸν ἴόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἐλληνας μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἷς εἴδει ἐκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἐπραξαν. ἡμῖν μὲν γάρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὕτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἴσονομον πολιτεύουσα οὕτε κατὰ δημοκρατίαν. διπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστείᾳ διλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἴσχυν τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ἔνμπασα πόλις

οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἔαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ ἀξιον αὐτῇ ὁνειδίσαι, ὃν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν δὲ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων διστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν ἥδη ἔχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἡλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ἔνυθενθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευὴν διηγην οὐκ ἄλλοι τῶν ἔνυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα».

63. «Ως δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἥδικήκατε τοὺς Ἑλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἔστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνεν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τυμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ἔνυμμαχοι καὶ πολεῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἔνυεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, διπάρχον γε διπύν, εἰ τι καὶ ἀκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λεκεδαιμονίων τῶνδε ἥδη ἐπὶ τῷ Μῆδῳ ἔνυμμαχίας γεγενημένης, ἢν αὐτοὶ μάλιστα προθάλλεσθε· ἵκανή γάρ ἦν ἡμᾶς τε διπῶν ἀποτρέπειν καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἔκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἶλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἑλληνας καταπροδοῦναι, οἵς ἔνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἵσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην· ὑμεῖς μὲν γάρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ἔνυεργοι κατέστητε. καίτοι τὰς δικαιοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἦ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν διφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας».

64. «Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἔνεκα μόνοι οὐ μηδισαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτα βου-

λόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία. καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἔτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὡφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἶλεσθε, τούτοις ἔυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ἔυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σφύζεσθαι. ἀπελίπετε γάρ τινας τῶν ἔυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὕτε ἀκοντες ἔχοντες τε τοὺς νόμους, οὕσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες δὲ οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἐλλησι μισοῦντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προύθεσθε; καὶ ἂ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἀ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐδιούλετο, ἐξηγέγχθη ἐς τὸ ἀλγθέος μετὰ γάρ Ἀθηναίων ἀδικον δόδην ιόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν καὶ τὸν ὑμέτερον ἔκούσιον ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν».

65. «Ἄ δὲ τελευταῖα φατε ἀδικηθῆναι—παρανόμως γάρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ βερομηγάφ ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν—, οὐ νομίζομεν οὐδὲ ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. εἰ μὲν γάρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηροῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἀνδρες ὑμῶν οἱ πρώτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ἔυημαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἕκόντες, τι ἀδικοῦμεν; οἱ γάρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' οὕτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὕτε ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὅντες ὥσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἐσυτῶν τετρχος ἀνοιξάντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλέουσι, οὐ πολεμίους κομίσαντες ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χειρούς μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἀξια ἔχειν,

σωφρονισταὶ ὅντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ἔνγγένειαν οἰκειοῦντες, ἔχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἀπασι δὲ δόμοιώς ἐνσπόνδους».

66. «Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὕτε γὰρ ηδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ιέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ νῦντος ἀσμενοὶ χωρήσαντες καὶ ἔντομασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὅστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς διλγούσις ὅντας, εἰ δρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους νῦντων ἐσελθόντες, τὰ μὲν δόμοια οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι εἴργω λόγοις τε πείθειν ὥστε ἐξελθεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ἔντομασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ δόμοιως ἀλγοῦμεν — κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἐπασχον —, οὓς δὲ χεῖρας προσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοι τε ἡμῖν μὴ κτενεῖν ὅστερον παρανόμιως διεψθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἰργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν διλγῷ πρᾶξαντες, τὴν τε λυθεῖσαν δμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὅστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν φευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἣν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς νῦν μὴ ἀδικῶμεν, δόμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. οὐκ, ἣν γε οὗτοι τὰ ὄρθα γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἔνεκα κολασθήσεσθε».

67. «Καὶ ταῦτα, ὦ Δακεδαιμόνιοι, τούτου ἔνεκα ἐπεξήλθομεν καὶ ὑπὲρ νῦντων καὶ ἡμῶν, ἵνα νῦντος μὲν εἰδῆτε καὶ δικαίως αὐτῶν καταγνωσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, εἰ τις ἀρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ὃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλασίας ζημίας, δτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἀμαρτάνουσι, μηδὲ διοφυρμῷ καὶ οἰκτῷ ὀψελείσθων, πατέρων τε τάφους τῶν νιμετέρων ἐπιβιώμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἥλι-

κίαν ήμιῶν διεφθαρμένην, όν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἀγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβύται λελειμμένοι κατ’ οἰκίας ἐρῆμοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἴκετείαν ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι. οὕκου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι’ ἑαυτοὺς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμπάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες διὸ⁵ ήμιῶν, μίσει δὲ πλέον ἡ δίκη κρίναντες καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἵσην τιμωρίαν· ἔννοια γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ’ ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὅπλο τῶνδε παραβαθέντι καὶ ήμīν ἀγοραὶ παθοῦσιν, ἀνταπόδοτέ τε χάριν δικαίαν, όν πρόθυμοι γεγενήμεθα· καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς “Ἐλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ’ ἔργων, όν ἀγαθῶν μὲν ὅντων βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι εἴπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ’ ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἡσσόν τις ἐπ’ ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει».

Πλαταιέων καταδίκη.

(Γ, 68)

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν δρθῶς ἔξειν, εἰ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὅπλο αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἀλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπουδὰς ἡσυχάζειν καὶ δτε ὅστε πολλούν ἀ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι

προείχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἔδεξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῷ δικαίῳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἥδη ὅπ' αὐτῷ κακῶς πεπονθέναι, αὕθις τὸ αὐτὸν ἔνα ἔκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Δακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἔξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ ξυνεποιορκοῦντο· γυναικας δὲ ἥνδρα πόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι καὶ δοῖ τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιήσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὅστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων φυκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν πανταχῷ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἀνωθεν, καὶ δροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἣν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σιδηρος, κλενας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡρᾳ, καὶ νεῶν ἐκατόμπεδον λιθινὸν φυκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημιουρσαντες ἀπεμίσθισαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Δακεδαιμόνιοι οὔτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἔνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὀψελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ, ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὔτως ἐτελεύτησε.

II. ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία.

(Γ, 1 - 18)

1. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σέτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν — ἥγεντο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος δὲ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς —, καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήρουν τὴν γῆν· καὶ προσθολαί, ὡσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἐπέων ὅπῃ παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον διμιλον τῶν φιλῶν εἰργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν δηλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον, οὗ εἰχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσθολὴν τῶν Πελοποννησίων εὐθὺς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου — ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο —, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διενοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γάρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ δσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἀ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδοις γάρ ὅντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθύμναιοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἵδια ἀνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ καὶ τὴν παρασκευὴν ἀπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὅντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καί, εἰ μή τις προκαταλήψεται ἥδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οι δούλοι της πόλεως — οι οποίοι γάρ τα πάντα πάσχουν ως αποτέλεσμα της σφαγής — μένουν καὶ τοῦ πολέμου ἀρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος — μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἰναι Δέσδον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας μεῖζον μέρος νέμοντες τὸ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὖν ἐπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δεσμαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιγαίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεψπιδῆς δὲ δούλοις τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη γάρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν τῇ πανδημεὶ Μυτιληναίοις ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφων· καὶ τὴν μὲν ξυμβῆται πειρα· εἰ δὲ μή, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆσοι φύχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριήρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμπαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνήρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὔβοιαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, ἐλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχών, πλῷ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὗτοι ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὅστερον καταπλεύσαντες ὡς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἐκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν διέγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἐπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν

νεῶν λόγους ἥδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραστίκα, εἰ δύναιντο, διμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἕκανοι ὅσι Λέσσῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐξ τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἔνα, δι μετέμελεν ἥδη, καὶ ἄλλους, εἰ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐξ τὴν Δακεδαίμονα πρέσθεις τριήρει λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἱ ὥρμουν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γάρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐξ τὴν Δακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἐπρασσον, δπως τις βοήθεια ἔξει.

5. Οἱ δὲ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσθεις ὡς οὐδὲν ἥλθον πράξαντες, ἐξ πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Δέσδος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐθεογηθήκεσαν καὶ Ἰμβριοι καὶ Δήμινοι καὶ τῶν ἀλλων δλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾧ οὐκ ἐλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὕτε ἐπηυλίσαντο οὕτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἀνεχώρησαν ἐπειταὶ οἱ μὲν ἡσυχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἀλληγορικασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτο τι, κινδυνεύειν· καὶ γάρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἐρμαιώνδας Θηβαῖος, οἱ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὑστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρήγουν πέμπειν τριήρη ἀλληγορικασκευῆς μεθ' ἔσωτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὁρῶντες οὐδὲν ἵσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι

^{αὐτοις περιπονεῖσθαι} τὸ πόδες νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἰργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Δέσμιοι προσθεθοῦθηκότες ἦδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ ^{λιτήρια} κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλούτων καὶ ἀγορὰ ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπειμφέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Δακεδαιμόνιοι εἶπον Ὁλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βούλευσανται, ἀφικοῦνται ἐς τὴν Ὁλυμπίαν· ἦν δὲ Ὁλυμπίας, ἢ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἔορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

[*Ἡ κρατοῦσα δυσμενῆς γνώμη περὶ τῶν ἀφισταμέρων συμμάχων δὲν ἀρμόδει εἰς ἡμᾶς· διότι ἡ συμμαχικὴ ἡμῶν σχέσις πρὸς τὰς Ἀθήνας ἔχουσα βάσιν τὴν κοινὴν κατὰ τῶν Μήδων ἄμυναν ἔχασε πλέον τὴν ἴσχύν της, ἀφ' ἣς οἱ Ἀθηναῖοι ὑποτάσσουν κατὰ σειρὰν τὰς συμμαχικὰς πόλεις.*] Οτι δὲ ἡ αὐτονομία μας διετηροῦθη μέχρι σήμερον, διφείλεται εἰς συμφεροντολογικὸν ὑπολογισμὸν ἐκ μέρους των. *Ἡ πρόθεσίς των λοιπὸν αὗτη τῆς ὑποταγῆς τῶν συμμάχων κατέστησεν ἀναπόφευκτον τὴν δῆμον καὶ ὑπελείπετο, ποῖος πρῶτος θὰ παραβῇ τὴν συμμαχίαν. Τοῦτο ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς ἀσθενέστεροι.*

Οδεν εἶναι εὐκαιρία τώρα βοήθουντες ἡμᾶς νὰ καταβάλητε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δποῖοι ἔχουν φθαρῷ ἀρκετὰ ἐκ τῆς νόσου, τῆς κρηματικῆς δαπάνης καὶ τῆς ἀποστασίας τῶν συμμάχων.

Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον σας ἐπιβάλλουν τὴν βοήθειαν αὐτήν].

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Δακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Δεσμίους ἐποιήσαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβο-

ων φορεύεται

λὴν τοῖς τε ξυμιμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ιέναι ἐς τὸν
ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφί-
κοντο, καὶ δλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ισθμῷ ὡς ὑπεροί-
σοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ
καὶ πέζῳ ἄμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμιως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ
δὲ ἄλλοι ξυμιμάχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκο-
μιδῇ ἤσαν καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθε-
νείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὁρῶσι
ἐγγώνασιν, ἀλλ' οἰοί τέ εἰσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Δέσμῳ ναυτικὸν
καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾶδιν ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν
ναῦς ἔκκτὸν ἐσβάντες αὐτοί τε πλὴν ἵππων καὶ πεντακοσιοιεδί-
μυνων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ισθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν
τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποδάσεις τῆς Πελοποννήσου, ἢ δοκοίη αὐτοῖς.
οἱ δὲ Δακεδαιμόνιοι δρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τὰ τε ὑπὸ τῶν
Δεσμῶν ῥηθέντα ἤγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἀπορα νομίζοντες, ὡς
αὐτοῖς καὶ οἱ ξυμιμάχοι ἄμα οὐ παρῆσαν καὶ ἡγγέλλοντο καὶ αἱ
περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περι-
οικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκου. Ήστερον δὲ ναυτι-
κὸν παρεσκεύαζον, διτι πέμψουσιν ἐς τὴν Δέσμον καὶ κατὰ πόλεις
ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν
Ἀλκίδαν, δις ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι ταῖς ἔκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Δακεδαιμό-
νιοι περὶ τὸν ισθμὸν ἤσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστρά-
τευσαν κατὰ γῆν αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι καὶ προσθαλόντες τῇ
πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει, ἢ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀν-
τίσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου, καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς
πόλεσι ταύταις βεβαιότερα καὶ τείχη κρατύναντες διὰ τάχους
ἀπῆλθον ἐπ' οἶκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρη-

σάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν· καὶ ἐκθοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πινθανόμενοι ταῦτα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἕκανον δῆτας εἶργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἥδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους δπλίτας ἔσαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῷ τείχει· φρούρια δ' ἔστιν οὐ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατφοδόμιηται. καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἥδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ διχειμῶν ἥρχετο γίγνεσθαι.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.
Μυτιληναίων παράδοσις.

(Γ, 25 - 33)

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαιμονίους τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος δι Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά, ἦν ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις δτι ἐσθολή τε ἄμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἀς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπειμφθῆναι τε αὐτὸς τούτων ἔνεκα καὶ ἄμα τῶν ἀλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤσσον εἶχον τὴν γνώμην ὃστε ἔνυμβαίνειν. δ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, δι Θουκυδίδης ἔνυνέγραψε.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἀρχοντα Ἀλ-

κιδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, δπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἤσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἥγειτο δὲ τῆς ἐσθιολῆσ ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος βασιλέως ὅντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὴ ἀδελφὸς ὁν. ἐδήλωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, εἰ τι ἐθεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσθιολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσθιολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γάρ αἱεὶ ἀπὸ τῆς Δέσδου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἥδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ πέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέθαινεν αὐτοῖς, ὡν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἱ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Ηελιοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε. ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὅντα ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπειδὴ ἔλαθον δπλα, οὔτε ἡκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἀπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

28. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὗτοί ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὅντες, εἰ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ δμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἔξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μυτιληναίων, ὅποῖον ἂν τι βιούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὅσῳ δὲ ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα μηδὲ ἀνδραποδίσαι μήτε ἀπόκτεῖναι. ἢ μὲν ξυμβασίς αὕτη

έγένετο· οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὅντες, ὡς ή στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἦνέσχοντο, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς δημως καθίζουσι· Πάχης δὲ ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ· πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τὰλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο, η̄ αὐτῷ ἐδόκει.

29. Οἱ δὲ ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Ηελοποννήσοις, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Ηελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλαισὸν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἐσχον, προσμείξαντες δὲ ἀπὸ αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ή Μυτιλήνη ἑαλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβατον τῆς Ἐρυθραίας· ημέραι δὲ μάλιστα ἡσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἐπτά, οἵτε ἐς τὸ Ἐμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐθουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

30. «Ἀλκίδα καὶ Ηελοποννήσων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ημᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν· κατὰ γάρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἔχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, η̄ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἀν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ηιών η̄ ἀλκή τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ’ οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἀφνω τε καὶ γυντός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ημῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἀν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καὶ ινὸν τοῦ πολέμου η̄ τὸ τοιοῦτον, δὲ εἴ τις στρατηγὸς ἐν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ’ ἀν δρθοῖτο».

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἀλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Δέσμιοι οἱ ξυμπλέοντες παρῆγον, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἡ Κύμην τὴν Αἰολίδα, δπως ἐκ πόλεως δρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσι—ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γάρ ἀκουσίως ἀφῆθαι—, καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἵν' ὑφέλωσι καὶ ἀμα, ἣν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἵεσθαι καὶ Πισσούθην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, δτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμεῖξαι.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχὼν Μυονήσῳ τῇ Τήιων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἐλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἀνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, δλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἔχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ διὰ τὸν ἐπείσθη τε καὶ Χίων ἀνδρας, δσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· δρῶντες γάρ τας ναῦς οἱ ἀνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ώς Ἀττικαῖς καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφεσού δὲ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὥφθη γάρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον δρμῶν—αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι—, καὶ δεδιώκτην διώξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ώς γῇ ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη ἡ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ παν-

ταχόθεν· ἀτειχίστου γάρ οὕσης τῆς Ἰωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἄμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις· αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδούσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ή τε Πάραλος καὶ ή Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ώς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεγώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, δτὶ οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι γηναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

Αθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35-50)

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐφεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαδῶν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἄμα οὓς κατέθετο καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἵτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Δέσθον, ἥ αὐτῷ ἐδόκει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαιίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἢ παρεχόμενον τά τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν—ἔτι γάρ ἐπολιορκοῦντο—ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὅργης ἐδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπαντας Μυτιληναίους, δοσι ήθῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναικας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν δτὶ οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνεθάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γάρ ἀπὸ βραχείας δια-

νοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη
ῶς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες δια-
χρήσασθαι Μυτιληναίους· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν
αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὥμδην τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι,
πόλιν δλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἔσθιοντο
τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν
Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐ-
θις γνώμικς προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ἥφαν, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδη-
λον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὐθίς τινας σφίσιν ἀπο-
δοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας ἀλλαι τε
γνῶμαι ἀφ' ἕκαστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων δ Κλεανέτου, διπερ
καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὃν καὶ ἐς τὰ ἄλλα
βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δῆμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθα-
νώτατος, παρελθὼν αὐθις ἔλεγε τοιάδε.

Δημηγορία Κλέωνος.

(Γ, 37 - 40)

37. «Πολλάκις μὲν ἥδη ἔγωγε καὶ ἀλλοτε ἔγνων δημιουρατίαν
ὅτι ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἀρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ
περὶ Μυτιληναίων μεταμελεῖα. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεές
καὶ ἀνεπιθούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ
αὐτὸ ἔχετε, καὶ δ τι ἀν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρ-
τητε ἢ οἰκτῷ ἐνδώτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἥγεῖσθε ἐς διμῆς καὶ οὐκ
ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες δτι
τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιθουλεύοντας αὐτοὺς καὶ
ἄκοντας ἀρχομένους, οἱ οὐκ ἔξ ὃν ἀν χαρίζησθε βλαπτόμενοι
αὐτοὶ ἀκροῶνται διμῶν, ἀλλ' ἔξ ὃν ἀν ἴσχυν μᾶλλον ἢ τῇ ἐκεί-
νων εὔνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον εἰ βέβαιον ἡμῖν
μηδὲν καθεστήξει ὃν ἀν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα δτι χείροις

νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν ἡ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὁ φελιμώτερον ἡ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλέον ἀμεινονος οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γάρ τῶν τε νόμιμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγγένεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοις οὐκ ἀν δηλώσαντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις· οἱ δὲ ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τὸν τοῦ καλῶς εἰπόντος μέριψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὅντες ἀπὸ τοῦ ἵσου μᾶλλον ἡ ἀγωνισταὶ δρθοῦνται τὰ πλεῖστα. ὡς οὖν χρὴ καὶ ημᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δεξιαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν».

38. «Ἐγὼ μὲν οὖν διαντός εἰμι τῇ γνώμῃ καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὐθίς περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, διὰτοι πρὸς τῶν γῆδικηκότων μᾶλλον — διὰτοι παθῶν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ δργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν διὰ τοιούτῳ κείμενον ἀντίπαλον δὲν μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀν λαμβάνοι —, θαυμάζω δὲ καὶ δοστις ἔσται διὰτερῶν καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικιας ημῖν ὁ φελιμούς οὕσας, τὰς δὲ ἡμετέρας ξυμφοράς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον διὰ τὴν λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτο ἀν, ἡ κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπές τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται, διὰτοι δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιωνδε ἀγώνων τὰ μὲν ἀθλα ἐτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δὲ ὑμεῖς κακῶς ἀγωνιθετοῦντες, οἵτινες εἰλθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γέγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὗ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γέγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἥδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον δψει λαβόντες ἡ τὸ ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγων

καλώς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἀριστοί, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι σὸντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἔκαστος βουλόχμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὅστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, δξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ πραισθέσθαι τε πρόθυμοι τὰ λεγόμενα καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἔξ αὐτῶν ἀποθησόμενα, ζητοῦντές τε ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν ἢ ἐν οἷς ζῷμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἴκανῶς ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἥδονῇ ἥσσωμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις».

39. «Ων ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀποφαίγω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἥδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγράμμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἥμετέρους πολεμίους, ἐνῷ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἀφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοι τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἥμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὕτοι ἢ ἐπειδούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν — ἀπόστασις μέν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν —, ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἥμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερον ἐστιν ἢ εἰ καθ' αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, δσοι ἀποστάντες ἥδη ἥμῶν ἔχειρθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὑδαιμονία παρέσχεν ὅκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἥραντο, ισχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐνῷ γὰρ φήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἥμεν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἀν μάλιστα ἀπροσδόκητος

καὶ δι' ἐλαχίστου εὐπραξία ἔλθη, ἐς θύριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτιχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν ῥῶν ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασφίζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων δφ' ἡμῖν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἀν ἐς τόδε ἐξύθρισαν· πέφυκε γάρ καὶ ἄλλως ἀνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν δλίγοις ἢ αἰτίᾳ προστεθῆ, τὸν δὲ δημιον ἀπολύσητε. πάντες γάρ διμὲν γε δμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν δλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ἔνυπαπέστησαν. τῶν τε ἔνυμάχων σκέψαθε εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἔκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἵεσθε δντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, δταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἔκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί· καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαριμένην παραλαβόντες τῆς ἐπετείας προσόδου, δι' ἣν ἵσχυοιμεν, τὸ λοιπὸν ἐστερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ δὲ χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ἔνυμάχοις πολεμήσομεν».

40. «Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὕτε λόγῳ πιστὴν οὕτε χρήμασιν ὧνητήν, ὡς ἔνγγνωμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἀκοντες μὲν γάρ οὐκ ἔθλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεθιούλευσαν. ἔνγγνωμον δ' ἔστι τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαιράχομαι μὴ μεταγνῶναι ὅμας τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξιμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ ἀμαρτάνειν. ἔλεός τε γάρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' ἀντοικιοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους· οὐ τε τέρποντες λόγῳ ἔξουσι καὶ ἐν ἄλ-

λοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐνῷ μὲν πόλις βραχέα
ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὗ εἰπεῖν τὸ πα-
θεῖν εὖ ἀντιλήψονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπι-
τηδεῖους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς τοὺς
ὅμοιως τε καὶ οὐδὲν ἡσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. ἐν τε ξυνε-
λόῳ λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ δίκαια ἐξ Μυτιληναίους καὶ τὰ
ξύμφορα ἄμα ποιήσετε, ἀλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε,
ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γάρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστη-
σαν, νμεῖς ἀν σὺ χρεῶν ἀρχοίτε. εἰ δὲ δῆ καὶ οὐ προσῆκον
ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι καὶ τούσδε ξύμφο-
ρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκιν-
δύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι
καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφυγόντες τῶν ἐπιθεουλευσάντων φα-
νῆναι, ἐνθυμηθέντες ἂ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας
ὑμῶν, ἀλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ
ἔν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλυνται,
τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἔχθροῦ. ὁ γάρ μὴ
ἔν ἀνάγκῃ τι παθῶν χαλεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς Ἰσης
ἔχθρος.

Μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγ-
γύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἀν ἐτιμήσα-
σθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς
τὸ παρὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμυνο-
νοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε καὶ τοῖς ἀλλοις ξυμμά-
χοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, δις ἀν ἀφιστῆται θανάτῳ
Ζημιωσόμενον. τόδε γάρ ἦν γνῶσιν, ἡσσον τῶν πολεμίων ἀμελή-
σαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις».

41. Τοιαῦτα μὲν Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὔκρά-
τους διπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ
ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθόντων καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

Δημηγορία Διοδότου.

(Γ, 42 - 48)

42. «Οὕτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὐθις περὶ Μυτιλη-ναίων αἰτιῶμαι οὕτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν με-γίστων βουλεύεσθαι ἐπαινῶ, νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐ-θουλίκις εἶναι, τάχος τε καὶ δργήν, ὃν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους διστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γέ-γνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἔστιν ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μέν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δὲ αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πε-σαι εὗ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἀν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὗ δὲ διαβαλὼν ἐκπλῆξαι ἀν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκου-σιμένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπιδειξίν τινα. εἰ μὲν γάρ ἀμαθίαν κατηγτιῶντο, δι μὴ πείσας ἀξυ-νετώτερος ἀν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δὲ ἐπι-φερομένης πείσας τε ὑποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυχῶν μετὰ ἀξυ-νεσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιφδε· φόβῳ γάρ ἀποστερεῖται τῶν ἔνυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἀν δρθοῖτο ἀδυνά-τους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα γάρ ἀν πεισθείη ἔνυμαρτάνειν. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολέτην μὴ ἐκ-φοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἕσου φαίνεσθαι ἀμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σύφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εὗ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδὲ ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδὲ ἀτιμάζειν. οὕτω γάρ δ τε κατορθῶν ἥκιστα ἀν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, δ τε μὴ ἐπιτυχῶν δρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος».

43. «Ων ήμεῖς τάνατία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἦν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἔνεκα, τὰ βέλτιστα δὲ δμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν τὴν φανερὰν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τάγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν δμοίως τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα ψευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὗ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ ἔξαπατήσαντα ἀδύνατον· διὸ γάρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πηγὴ πλέον ἔξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὅμιῶν τῶν διὸ δλίγου σκοπούντων, ἀλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γάρ δὲ τε πείσας καὶ δὲ πεισπόμενος δμοίως ἔβλαπτοντο, σωφρονέστερον ἀνέκρινετε· νῦν δὲ πρὸς δργὴν ἥντιν· ἀν τύχητε ἔστιν δτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, αὐτοὶ πολλαὶ οὖσαι ἔνυεξήμαρτον».

44. «Ἐγὼ δὲ παρήγλαυκον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γάρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν δὲ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὑδουλίας. ἦν τε γάρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ἔνυμφέρον, ἦν τε καὶ ἔχοντάς τι ἔνυγγνώμης, ἐάν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, διὰ μάλιστα Κλέων ισχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ἔνυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἡσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάνατία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιωτὸν δικαιότερος γάρ διὰ αὐτοῦ δὲ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν δργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἀν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ

οὐδὲ θικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὅστε τῶν θικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, διποτις χρησίμως ἔξουσιν».

45. «Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι πρόκεινται καὶ οὐκ ἵσων τῷδε, ἀλλ᾽ ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων· διμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἔχωτοι μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιθουλεύματι ἥλθεν ἐς τὸ δεινόν· πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ξυμμαχίας, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκαστη τε ἀπαντεῖς καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος δστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληγρύθασι γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἀνθρώποι προστιθέντες, εἴ πως ἥσσον ἀδικοῦντο οὐπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο διμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρετέον ἔστιν ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ᾽ ἡ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δὲ ἔξουσία ὑδρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δὲ ἄλλαι ἔχονται ὀργὴν τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἕκαστη τις κατέχεται οὐπὸ ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ δ ἔρως ἐπὶ παντί, δ μὲν ἥγονυμενος, ἡ δὲ ἐφεπομένη, καὶ δ μὲν τὴν ἐπιθουλὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης οὐποτιθεῖσα πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ σντα ἀφανῆ κρείσσω ἔστι τῶν δρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπὶ αὐτοῖς οὐδὲν ἐλασσον ἔξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν ἀδοκήτως γάρ ἔστιν δτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν οὐποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει καὶ οὐχ ἥσσον τὰς πόλεις, δσφ περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἔκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, δστις οἰεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως δρωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν ἢ νόμων λισχύις ἢ ἄλλῳ τῷ δεινῷ».

46. «Οὕκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ως ἐχεγγύῳ πιστεύσαντες χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστάσιν ὃς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάφῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γάρ ὅτι νῦν μέν, ἦν τις καὶ ἀποστάσα πόλις γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἀν ἐξ ἔνδιμοις δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δέ τίνα οἰεσθε ἥντινα οὐκ ἀμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ δὲ παρατενεῖσθαι ἐξ τούσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβῃ δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἦν ἐλωμεν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; Ισχύοιμεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὁστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι ἢ δρᾶν δπως ἐξ τὸν ἐπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξοιμεν ἐξ χρημάτων λόγον Ισχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμιμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἕργων τῆς ἐπιμελείας. οὐ νῦν τούναντίον δρῶντες, ἦν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἱόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν, δπως μηδὲ ἐξ ἐπίνοιαν τούτου ἵωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν».

47. «Τιμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἀν καὶ τοῦτο ἀμαρτάνοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γάρ ὑμῖν δ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὗνους ἔστι καὶ ἦ οὐ ξυναφίσταται τοῖς δλίγοις ἦ, ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλήθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐξ πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μυτιληναίων, δει τε σχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε δπλων ἐκράτησεν, ἐκδύν παρέ-

δωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων, διδούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ἔνυμαχον ἔξουσι προδειξάντων δυμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν διοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ηδεικησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, δπως, δι μόνον ήμεν ἔτι ἔνυμαχόν ἔστι μὴ πολέμιον, γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ἔνυμφορώτερον ηγούμενοι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ἔνυμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν δι μα γίγνεσθαι».

48. «Ὕμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες μήτ’ ἔπιεικείᾳ, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐώ προσάγεσθαι, ἀπ’ αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπειμψεν ώς ἀδικοῦντας κρίναι καθ’ ἡσυχίαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἐς τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἥδη φοβερά. δστις γὰρ εὖ βουλεύεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν ἢ μετ’ ἔργων ἵσχυος ἀνοίᾳ ἐπιών».

49. Τοιαῦτα δὲ διόδοτος εἶπε· ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἄλληλας οἱ Ἀθηναῖοι ηλθον μὲν ἐς ἀγῶνα δημως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, δπως μὴ φθασάσης τῆς προτέρας εὔρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νῃ οῖνον καὶ ἀλφιτα καὶ μεγάλα διποσχομένων, εἰ φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε ἥσθιόν τε ἀμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἀλφιτα πεφυρμένα, καὶ οἱ μὲν ὅπνον ἥροῦντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἥλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιώθεντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεώς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἢ μὲν

ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλη εἰν δράσειν τὰ δεδογμένα, ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἤλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὅντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι — ἥσαν δὲ δλίγφ πλείους χιλίων —, καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαθον. Ὅστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Δεσδέοις, καλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ιεροῖς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἵς ἀργύριον Δέσδεοι ταξάμενοι τοῦ καλήρου ἕκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαθον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον Ὅστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Δέσδεον οὕτως ἐγένετο.

Νέα γενίσεις γρατάρισσας στην αδειανή παραγωγή της λαϊκής.

Το γρατιστήριον αρχικαίον αιώναν ήγινε την Βαβυλώνη, Νινεβή
Καιριστός αντί της παραγωγής αντί της παραγωγής της Ανατολής, η οποία
διανείχθη από την ιστορία της αρχαίας Ασίας.

III. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B. 34 - 46)

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίφ νόμῳ χρώμενοι δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. Τὰ μὲν δοτὰ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες καὶ ἐπιφέρει τὸ αὐτοῦ ἔκαστος, ἥν τι βούληται ἐπειδὸν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἀμιαξαι φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ δοτὰ, ἥς ἔκαστος ἦν φυλῆς. μίλα δὲ αἰλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἱ ἀν μὴ εὑρεθῶσιν ἐξ ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ δι βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ γυναικες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον διοφυρόμεναι. Τιθέασιν οὖν εἰς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἔστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου τῆς πόλεως καὶ αἱεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι ἔκεινων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. Ἐπειδὸν δὲ κρύψωσι γῇ, ἀνήρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, δις ἀν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκη λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα· μετὰ δὲ τούτο ἀπέρχονται. ὅδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, διπότε ξυμβαλή αὐτοῖς, ἔχρωντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἡρέθη λέγειν. Καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, διπως ἀκούοιτο δις ἐπὶ πλευστον τοῦ ὅμιλου, ἔλεγε τοιάδε.

35. «Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἥδη εἰρηκότων ἔπαινούσι

τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργων γενομένων ἔργων καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημιούρα παρασκευασθέντα ὅρατε, καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετᾶς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. | χαλεπὸν γάρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐνῷ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται, ὃ τε γάρ ξυνειδῶς καὶ εὔνους ἀκροατής τάχ' ἄν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἡ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσεις δηλοῦσθαι, ὃ τε ἀπειρος ἔστιν ἢ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γάρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοι εἰσὶ περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς δέσιον ἂν καὶ αὐτὸς ἔκαστος οἰηται ἵκανὸς εἶναι δρᾶσαι τι ὅν ἥκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἥδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειρᾶσθαι οὗτον τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον».

R 36. «”Αρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γάρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἄμια ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταῦτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γάρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἱεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἀξιοὶ ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γάρ πρὸς οὓς ἐδέξαντο δῆμον ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμίν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε οἱ γῦν ἔτι δύντες μᾶλιστα ἐν τῇ καθεστηκίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηγένησαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὃν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οὓς ἔκαστα ἐκτήθη, ἣ εἴ τι αὐτοὶ ἣ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἦ “Ελληνα πολέμιον ἐπισόντα προθύμως ἡμιγνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω· ἀπὸ δὲ οἵας τε ἐπιτηδεύσεως ἥλθομεν ἐπ' αὐτὰ καὶ μεθ' οἵας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἵων μεγάλα

έγένετο, ταῦτα δηλώσας πρώτον εἴμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, γομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἀν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα διμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι ἔπαικοισαί αὐτῶν».

37. «Χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὅτες τισὶν ἦ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ σονιμα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς δλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται, μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἤδια διάφορα πᾶσι τὸ ἵσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἔκαστος ἔν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ ἦ ἀπὸ ἀρετῆς προτιμάται,, οὐδὲ αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποφίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἥδονήν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀξιημίους μέν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἤδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἱεὶ ἐν ἀρχῇ ὅντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὀψεῖᾳ τῶν ἀδικουμέντων κείνται καὶ ὅσοι ἀγραφοὶ ὅντες αἰσχύνην διμολιγουμένην φέρουσι».

38. «Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας, τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις νομίζοντες, ἤδαιαι δὲ κατασκευαῖς εὑπρεπέσιν, ὃν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεσέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων».

39. «Διαφέρομεν δὲ καν ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ἐνηλασίαις ἀπέιργομέν τινα ἦ μαθήματος ἦ θεάματος,

ὅ μὴ κρυψθὲν ἀν τις τῶν πολεμίων ἵδων ὥφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὑψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθὺς νέοι ὅντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἡσσον ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἴσοπαλεῖς χωροῦμεν. τεκμήριον δέ οὕτε γάρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτούς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν· ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε· διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἄμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δέ που μορίφι τινὶ προσμείξωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσσησθαι. καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ· καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται γάρ τοις τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις».

40. «Φιλοκαλοῦμέν τε γάρ μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἀνεύ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ διολογεῖν τινὶ αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἰσχιον. ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἄμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἑτέροις ἔτερα πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνοι γάρ τόν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἥτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα δρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἢ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γάρ ἥτι καὶ τόδε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ

ῶν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογῆς εσθαι· ὃ τοῖς ἀλλοις ἀμαθία μὲν θράσσος, λογισμὸς δὲ ὅκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἀν ψυχὴν δικαίως κριθεῖν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἐνηγνιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γάρ πάσχοντες εὗ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὥστε δφειλομένην δι' εὑνοίας φί δέδωκε σφέσιν· δ δὲ ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ὡς δφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδύσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεως τινα ὠφελοῦμεν».

41. «Ἐυνελών τε λέγω τήν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἔκαστον δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἀνδρα παρῆμαν ἐπὶ πλεῖστ' ἀν εἰδῆ καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἀν εὐτραπέλων τὸ σῶμα αὕταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἔστιν ἀλήθεια, αὐτὴν ἢ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γάρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὕτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει δφί οἴων κακοπαθεῖ, οὕτε τῷ δύνηκόφ κατάμεμψιν ὡς οὐχ δπὸ δξίων ἀρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δὴ τοι ἀμάρτυρόν γε τήν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, οὐδὲν προσδεόμενοι οὕτε Ὁμήρου ἐπαινέτου οὕτε δστις ἔπεισι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν δύνονταν ἢ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κάγαθῶν ἀίδια ξυγκατοικίσαντες. περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οὔδε τε γενναίως δικαιοιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν δπὲρ αὐτῆς κάμνειν».

42. «Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν

τε ποιούμενος μὴ περὶ τούς ήμεν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἵς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει διοίωσ, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἵς νῦν λέγω φανερὰν σημείοις καθιστάς. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἂ γὰρ τὴν πόλιν ὑμηνησα, αἱ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἀν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἵστροροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα καὶ τελευταῖα βεβαιοῦσα ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή, καὶ γὰρ τοῖς τάλλα χείροις δίκαιον τὴν ἐξ τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἴδιων ἔθλαψαν. τῶνδε δὲ οὕτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη οὕτε πενίας ἐλπίδι, ὃς καν ἔτι διαφυγῶν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἔθουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἥδη δρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθένται· καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν κάλλιον ἡγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σφίζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν».

43. «Καὶ οὖδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιούδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐξ τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνον τὴν ὠφελίαν, ἢν τὸ ἀν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς διμάς εἰδότας μηκύνοι, λέγων δσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν; ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ δταν διμὲν μεγάλη δόξη εἶναι, ἐνθυμουμένους δτι τολμῶντες καὶ γιγνώ-

σκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἀνδρες αὐτὰ
ἐκτήσαντο, καὶ ὅπότε καὶ πείρᾳ του σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν
πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ
ἔρανον αὐτῇ προιέμενοι. κοινῇ γάρ τὰ σώματα διδόντες ιδίᾳ τὸν
ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν
ῷ κείνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐνῷ η δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι
αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀν-
δρῶν γάρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ
οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγρα-
φος μνήμη παρ' ἑκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον η τοῦ ἔργου ἐνδιαι-
τᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὔδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ
δ' ἐλεύθερον τὸ εὔψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμι-
κοὺς κινδύνους. οὐ γάρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν
ἄν του βίου, οἵς ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἵς η ἐναντία με-
ταδολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα
τὰ διαφέροντα, ἣν τι πταίσωσιν. ἀλγεινοτέρα γάρ ἀνδρί γε
φρόνημα ἔχοντι η μετὰ τοῦ μαλακισθῆγαι κάκωσις η δ μετὰ
ρώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἀμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θά-
νατος».

44. «Δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ
ὅλοφύρομαι μᾶλλον η παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρόποις γάρ ξυμ-
φοραῖς ἐπίστανται τραφέντες τόδε εὐτυχές, οἱ ἀν τῆς εὐπρεπεστά-
της λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ
οἵς ἐνευδαιμονήσαι τε δ βίος δμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμε-
τρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἴδα πείθειν ὅν, ὃν καὶ πολλάκις ἔξετε
ὑπομνήματα ἐν ἀλλων εὐτυχίαις, αἵς ποτε καὶ αὐτοὶ ἡγάλλεσθε·
καὶ λύπη οὐχ ὃν ἀν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται,
ἀλλ' οὐ ἀν ἔθαξ γενόμενος ἀφαιρεθῇ. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἀλλων
παῖδων ἐλπίδι, οἵς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ιδίᾳ τε γάρ
τῶν οὐκ ὅντων λύθη | οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πό-

λει διχόθεν, ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλεῖᾳ, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἶν τε ἵσσον τι ἡ δίκαιοιν βουλεύεσθαι, οὐ δὲ μὴ καὶ παῖδας ἔκ τοῦ δόμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. οὗτοι δ' αὖ παρηθῆκατε, τόν τε πλέονα κέρδος, δην ηὔτυχεῖτε, βίον ηγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ηλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι».

45. «Παισὶ δ' αὖ οὗτοι τῶνδε πάρεστε ἡ ἀδελφοῖς δρῶ μέγαν τὸν ἀγώνα — τὸν γὰρ οὐκ ὅντα ἀπας εἴωθεν ἐπαινεῖν —, καὶ μόλις ἀν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ δόμοῖοι ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τῶν ἀντιπάλων, τὸ δὲ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, οἵσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μηνοθῆγαν, βραχείᾳ παραινέσει ἀπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χειροῖς γενέσθαι οὐδὲν μεγάλη ἡ δόξα καὶ τῆς ἀν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἡ φόγου ἐν τοῖς ἀρσεσι κλέος ἦ».

46. «Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον οὗτοι εἰχον πρόσφορα, καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἥδη κεκόσμηται, τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις μέχρι τῆς θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προτιθεῖσα: ἀθλα γὰρ οὓς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἀνδρες ἀριστοι πολιτεύουσι. νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι δὲν προσήκει ἕκάστῳ ἀπίτε».

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

I. ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(Β' 1 - 16)

1. **ἐνθένδε** = ἀπὸ ταύτης τῆς πολεμικῆς πράξεως, δηλ. τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς κατ' Ἀποίλιον τοῦ 431 π. Χ. **ἐκατέροις**· ἀντὶ ἐκατέρων. **ἐν** φ· εἰς τὸ ἐνθένδε = ἀπὸ τῆς ὁποίας. **οὔτε** ἐπεμείγνυντο **ἔτι** **ἀκηρυκτὶ παρ'** **ἀλλήλους** = οὔτε ἥρχοντο πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους ἄνευ κηρύκων. **καταστάντες τε**· δηλ. εἰς τὸν πόλεμον — καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. **ἔξῆς** = κατὰ σειράν. **κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα**· τὸ θέρος κατὰ Θουκ. ἡτο δικτάμηνον διάστημα, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Ὁκτωβρίου, ὃ δὲ χειμῶν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ διαιρέσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἴστορουμένων γεγονότων· διότι τὸ μὲν θέρος, δηλ. ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ἐγίνοντο αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, τὸν δὲ χειμῶνα αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί.

2. **ἐνέμειναν** = διετηρήθησαν ἐν ἵσχυi. **αἱ τριακοντούτεις σπονδαῖ**· ἡ ἐν ἔτει 445 π. Χ. συναφθεῖσα εἰρήνη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἡ ὅποια ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑποταγὴν τῆς ἀποστάσης Εὐβοίας. **πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ** **ἔτει**· τῷ 431 π. Χ. μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην. **ἔπι** **Χρυσίδος** ἐν Ἀργεί **ίερωμένης** (= ἰερείας οὖσης)· ἡ Χρυσίς ἦτο ἱέρεια τῆς Ἡρας ἐν Ἀργεί· ἥριθμουν δὲ οἱ Ἀργεῖοι τὸνς χρόνους ἀπὸ τῶν ἰερειῶν. Ἐπειδὴ ἐπὶ Θουκυδίδου δὲν ὑπῆρχε χρονολογικὴ ἀφετηρία, δοίτερος τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελ. πολέμου ἀναφέρων τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων, τοῦ Ἀργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. **ἀρχον-**

τος = ὅτε ἔμελλε νὰ είναι ἀρχων (ἐπώνυμος). **βοιωταρχοῦντες** τὸ πολίτευμα τῶν Βοιωτῶν ἡτο δὲ διγαρχικόν, τὴν ἀνωτάτην δὲ ἐξουσίαν ἥσκουν 11 βοιωτάρχαι κατ' ἕτος ἐκλεγόμενοι, ὧν οἱ δύο ἐκ Θηβῶν ἐπηγάγοντο· δηλ. αὐτοὺς = προσεκάλεσαν αὐτούς. **Ιδίας ἐνεκα δυνάμεως** = ἵνα αὐτοὶ ἐνισχυθῶσι πολιτικῶς. **τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους** = τοὺς πολιτικούς τῶν ἀντιπάλους. **προσποιῶ τι τινι** = προσθέτω τί τινι. **δυνατωτάτου** = ἔχοντος μεγίστην πολιτικὴν ἰσχύν. **διάφορος** = ἔχθρα. **μήπω φανεροῦ καθεστῶτος** = ἐν φάκομη δὲν εἰχεν ἀρχίσει φανερά. **ἢ καὶ δῆσον** = διὰ τοῦτο καὶ εὐκολώτερον. **φυλακῆς οὐ προκαθεστηκύλας** = ἐπειδὴ δὲν ἡτο τοποθετημένη πρὸ τῆς πόλεως (ἢ πρότερον) φρουρά. **τιθεμαι τὰ δπλα** = παρατάσσομαι. **ἔργου ἔκεσθαι** = νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου (δηλ. τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ φόνου τῶν δημοκρατικῶν). **γνώμην ἐποιοῦντο** = ἐδόκει αὐτοῖς. **ἐπιτηδεῖοις** = φιλικοῖς. **ἔς ξύμβασιν καὶ φιλίαν ἀγαγεῖν τὴν πόλιν** = νὰ προσκαλέσουν εἰς συμβιβασμὸν καὶ φιλικὴν συνεννόσιν τοὺς πολίτας. **καὶ ἀνεῖπεν** = καὶ ὅντως (= καὶ) ἐκήρυξε. **κατὰ τὰ πάτραια** = κατὰ τὰς συνθήκας τῶν προγόνων (καθ' ἃς ἡ Πλάταια ἀνήκεν εἰς τὴν βοιωτικὴν συμμαχίαν).

3. **ἔξαπιναλως** = αἱφνιδιαστικῶς. **πρὸς ξύμβασιν ἔχωρησαν** = ἤλθον εἰς συμβιβασμόν. **τοὺς λόγους** δηλ. τὰς γενομένας διὰ τοῦ κήρυκος προτάσσεις. **ἄλλως τε καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι.** **ἔς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον** = δὲν ἐπείραζαν κανένα. **πράσσοντες δέ πως ταῦτα** = ἐνῷ δὲ τρόπον τινὰ διεπραγματεύοντο ταῦτα. **τῷ πλήθει οὐ βουλομένῳ** ἢν = τὸ πλῆθος οὐκ ἐβούλετο. **ἐπιχειρητέα εἶναι** = ἐπιχειρητέον εἶναι. **ἔξαρτύω** = παρασκευάζω. **ἢ** = ὅπως. **ῶς ἐν τῶν δυνατῶν** = δσον ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις. **φυλάξαντες ἔτι νύντα** = ἀφοῦ ἐφύλαξαν (ἐπερίμεναν), ὁστε νὰ είναι ἀκόμη νῦν. **περίορθον** = ὅρθος βαθύς. **δπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι** (τοῖς Θηβ.). **προσφέροιντο** (οἱ Πλατ.) **καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ** ἴσου γίγνωνται = ἵνα μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.), ὅτε θὰ ἔχουν περισσότερον θάρρος διὰ τὸ φῶς τῆς ήμέρας, καὶ (ἵνα μὴ οἱ Θηβ.) εὑρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν (πλεονεκτικὴν) θέσιν μὲ αὐτούς. **ἄλλα... φοβερώτεροι** (οἱ Θηβ.) = ἔχοντες περισσότερον φόβον. **ἥσσους ὅσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν** = (νὰ) εἶναι

κατώτεροι αὐτῶν, ποὺ εἶχον γνῶσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως (δόδῶν καὶ παρόδων). **κατὰ τάχος** = ταχέως.

4. **ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς** = συνεπυκνοῦντο. **προσπίπτοιεν** = ὅπου κάθε φροὰν ἐπετίθεντο (οἱ Πλ.). **δλολυγῆ** **χρῶμαι** = ἐκβάλλω θρηνώδη φωνήν. **ὑετὸς** = βροχή. **ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ** = μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν λάσπην. **ἢ** = δι^τ ὁν. **μηνός**. **ἡ νῦν ἦτο ἀσέληνος**, ἐπειδὴ ἦτο τέλος τοῦ (σεληνιακοῦ) μηνός. **τοῦ μὴ ἐκφεύγειν** = ὥστε νὰ μὴ διαφεύγῃ κανείς. **στυράκιον**· τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀκοντίου. **βάλανος**· σιδηρᾶς ὁρθόδος, ἡ δοπία εἰσαγομένη εἰς τὴν δοπὴν τοῦ μοχλοῦ καὶ τῆς πύλης δὲν ἄφηνε τὸν μοχλὸν νὰ κινήται. **ταύτη** = διὰ τούτου τοῦ μέρους. **αἴσθησις ταχεῖα ἐπεγένετο** (τοῖς Πλ.) = ταχέως ἀντελήθησαν τοῦτο οἱ Πλαταιεῖς. **ἄλλη** = εἰς ἄλλο μέρος. **σποράδες** = σποραδικῶς. **ἀντικρυς** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. **ἀπειλημμένους** = ἀποκεκλεισμένους. **ώσπερ ἔχουσι** = ἀνευ ἀναβολῆς. **περιῆσαν** = ἔζων. **οὕτως ἐπεπράγεσαν** = αὐτὸς τὸ τέλος εἶχον.

5. **εἰ τι ἀρα μὴ προκωροίη** = ἀν τυχὸν δὲν ἐπήγαινε καλὰ ἡ ἐπιχείρησις. **γενόμενον** = ἐπελθόν. **ἔρρυη μέγας** = ἐπλημμύρησεν, ὥστε ἔγινε μέγας. **ἔχομαι ζῶν** = αἰχμαλωτίζομαι. **κατασκευὴ** = ἀπασα ἡ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐγκατάστασις, ἐργαλεῖα κλπ. **οἷα... γενομένον** = ἐπειδὴ πράγματι τὸ κακὸν ἐπῆλθεν ἀποσδοκήτως ἐν καιρῷ εἰρήνης. **ὑποτοπέω** = ὑποπτεύω. **δσιος** = δ σύμφωνος πρὸς τὸν θεῖον νόμον. **τὰ ἔξω... μὴ ἀδικεῖν** = μὴ βλάπτειν τὰ ἔξω, δηλ. τοὺς ἀνθρώπους, ἀγρούς, κατασκευήν.

6. **ἐπομόσαι φασὶ** = λέγουν ὅτι ἐπεβεβαίωσαν δι^τ ὄρκου τοὺς λόγους των. **οὐ φασιν** = ἀρνοῦνται. **ἥν τι ξυμβαίνωσι** = ἀν καταλήξουν εἰς συμφωνίαν τινά. **πρὸς δν ἐπραξαν οἱ προδιδόντες** = μετὰ τοῦ δποίου διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις οἱ προδόται. **ὑπόσπονδος** = δ ἐξησφαλισμένος διὰ σπονδῶν. **καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα** = ἐκανόνιζον σύμφωνα πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν. **μηδὲν νεώτερον ποιεῖν** = μηδὲν νεωτερίζειν = νὰ μὴ κάμνουν κανέν ταν κακὸν. **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **τοὺς ἀχρειοτάτους** = τοὺς καθ' διλοκληρίαν ἀχρήστους (ἀμάχους), δηλ. γέροντας, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους.

Πλαταιῶν πολιορκία.

(Β' 71 - 78)

71. τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους⁵ κατ' Ἰούνιον τοῦ τρίτου ἔτους τοῦ πολέμου, ἡτοι τῷ 429 π. Χ. οὐκ ἐσέβαλον⁶ φοβούμενοι τὴν νόσον, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἔθεριζε τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν Ἀθηναίους. καθίσας τὸν στρατὸν = στρατοπεδεύσας. ὅν ἔστε = ἐκ τῶν ὁπίων κατάγεσθε. ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης = νὰ ἀναλάβουν μετ' αὐτοῦ, νὰ συμμερισθῶσι, τὸν κίνδυνον τῆς μάχης. Διὰ τούτων ὑπανίσσεται τοὺς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι μηδίζοντες τότε δὲν ἥθελησαν νὰ συμμετάσχουν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων. ἀπεδίδουν = ἔδιδε τὸ προνόμιον (νὰ εἶναι κύριοι τῆς χώρας των) ἢ ὡς τιμητικὴν ὄφειλήν. ἀμύνω τινὶ = βοηθῶ τινα. τοὺς δρκίους γενομένους = τοὺς ὁπίους ἐπεκαλέσθησαν τότε εἰς τοὺς δρκούς. ἡμετέρους ἐγχωρίους⁷ οἱ ἐγχώριοι θεοὶ προστατεύσαντες τοὺς ὑπὲρ τῆς χώρας πολεμήσαντας ἔγιναν θεοὶ καὶ τῶν περὶ τὸν Παυσανίαν Λακεδαιμονίων, τῶν πατέρων δηλ. τῶν νῦν ἐπιδρομέων. δικαιόω = κρίνω δίκαιον.

72. ὑπολαβὼν = λαβὼν τὸν λόγον. ξυνελευθεροῦτε⁸ προστ. = προσπαθεῖτε νὰ τοὺς ἔλευθερώνετε σὺν ἡμῖν. αὐτῶν⁹ δηλ. τῶν ξυνομοσάντων καὶ ὑπ' Ἀθηναίοις νῦν δητῶν. ἦς = ταύτης δέ, δηλ. τῆς πρὸς ἀπελευθέρωσιν προσπαθείας. μάλιστα = πρὸ πάντων. εἰ δὲ μή¹⁰ δηλ. βούλεσθε μετασχεῖν. προκαλοῦμαί τι = προτείνω τι. τὰ ὑμέτερα αὐτῶν = τὰ κτήματά σας. μηδὲ μεθ' ἐτέρων = μετὰ μηδετέρων. ἐπὶ πολέμῳ = πρὸς πολεμικοὺς σκοπούς. οὐκ ἐπιτρέπωσι¹¹ δηλ. νὰ τηρήσουν οὐδετερότητα. ὡς ἔνορκοι δητεῖς = ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ δῆτι περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἐνόρκους συμφωνίας. κατὰ τὸ δέχεσθαι = ὡς πρὸς τὸ δέχεσθαι. γῆς δρους ἀποδείξατε = καθιορίσατε τὰ σύνορα τῆς χώρας σας. ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν = ἀριθμηθῆναι. μεταχωρήσατε = ἀπέλθετε. φορδάν φέροντες = πληρώνοντες ποσόν τι (ἀπέναντι τῶν προσόδων, τὰς ὁποίας θὰ στερηθῆτε).

73. ἐν αἷς εἰκόδες ἦν κομισθῆναι = κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁπίων ἦτο δυνατὸν νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἐπιστρέψουν (οἱ Πλαταιεῖς πρέσβεις). τέμνω τὴν γῆν = καταστρέφω τὴν χώραν

(κυρίως διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ δενδροτομιῶν). ἐν τῷ πρὸ
τοῦ χρόνῳ = πρότερον. φαστέ... ἐν οὐδενὶ προέσθαι ύμᾶς = λέγουν
ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει σᾶς ἐγκατέλειψαν. περιορῶ = ἀδιαφορῶ. ἐπι-
σκήπτω = παραγγέλλω. μηδὲν νεωτερότερον = νὰ μὴ κάμνετε καμμίαν
μεταβολήν.

74. βουλεύομαι = ἀποφασίζω. ἐντεῦθεν δὴ = τότε. ἀνέχεσθαι·
δρῶντας... πάσχοντας. ἐς ἐπιμαρτυρίαν καθίσταμαι = ἐπικαλοῦμαι
ώς μάρτυρας. ξυνίστορες = μάρτυρες. τὴν ἀρχήν· ἐπίο. = κατ' ἀρχάς.
ἐκλιπόντων τὸ ξυνώμοτον = παραβάντων τὴν μεθ' ὅρκου γενομένην
συμφωνίαν. παρέσχετε εὑμενῇ ἐναγωνίσασθαι = παρέσχετε εὑμενῇ
κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἀγῶνα. εἰκότα = λογικά. ξυγγνώμονές ἔστε....
νομίμως = συγκατανεύετε, ὅπως ὅσοι μὲν κάμνουν πρῶτοι ἀρχὴν νὰ
ἀδικοῦν, τιμωροῦνται διὰ τὴν ἀδικίαν, ὅσοι δὲ νομίμως ἐπιδιώκουν
τὴν τιμωρίαν, τὴν ἐπιβάλλουν.

75. ἐπιθειάξω = ἐπικαλοῦμαι θεοὺς ὡς μάρτυρας. καθίστη ἐς
πόλεμον = παρεσκεύαζε πρὸς πόλεμον. περισταυρόω = περιφράσσω
διὰ πασσάλων. ἔχουν (τοῦ χώρ· χώρυνυμι) = ἔσώρευνον χῶμα. παρφ-
κοδόμουν ἐκατέρωθεν = φκοδόμουν παραλλήλως ἐκατέρωθεν τοῦ
ἐπισωρευομένου χώματος. φορμηδὸν = σταυρωτά. ἐπὶ πολὺ =
εἰς μεγάλην ἔκτασιν. φορέω = ἐπισωρεύω. ἀνύτειν = νὰ συντελῇ εἰς
τὴν ἀνύψωσιν. διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας... αἰρεῖσθαι = διηρη-
μένοι εἰς τμῆματα οὕτως, ὥστε ἄλλοι μὲν νὰ μεταφέρουν ὑλικά, ἄλλοι
δὲ νὰ τρώγουν καὶ νὰ κοιμοῦνται· ἦ... ὥστε, δταν τὸ ἐν ἐργάζεται, τὸ
ἄλλο νὰ ἔχῃ ἀνάπαυσιν (νὰ ξεκουράζεται). ξεναγοί· Λακεδαιμόνιοι ἀπο-
στελλόμενοι ὡς ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχῶν στρατευμάτων, τὰ δποῖα εἶχον
καὶ ἴδιους ἀρχηγούς. τείχος = προτείχισμα. ἦ προσεχοῦτο = ἔκει
ὅπου συνεσωρεύετο τὸ χῶμα. ξύνδεσμος = μέσον συνδέσεως. δέρρεις
(ή δέρροις) = ἀκατέργαστα δέρματα. διφθέραι=κατειργασμένα δέρματα.
οἰστός = βέλος. οὖ σχολαίτερον = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα. ἀντα-
γῆντει αὐτῷ = ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτὸν ὑψοῦτο. διελόντες... τὴν
γῆν = ἀφοῦ ἔχαλασαν μέρος τοῦ τείχους, ἐκεῖ ὅπου ἐγίνετο ἡ πρόσ-
χωσις, ἔφερον μέσα (εἰς τὴν πόλιν) τὸ χῶμα.

76. ταρσοί καλάμου = κοφίνια καλαμένια. **ἐν ταρσοῖς...** διηγημένον = γεμίζοντες μὲ πηλὸν καλάθια ἔρριπτον αὐτὰ μέσα εἰς τὸ σχηματιζόμενον ἀνοιγμα (χάσμα) ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ χώματος (ὑπὸ τῶν Πλ.) **διαχεύμενον** ὑποκ. τὸ διηγημένον = διασκορπιζόμενον. **ἡ γῆ** = ὁ ἄλλος σωρὸς τοῦ χώματος. **φοροῦμαι** = μεταφέρομαι. **ταύτη** (= οὗτο) **ἀποκληόμενοι** δηλ. τοῦ ἐσφραγεῖν τὴν γῆν. **τοῦτο...** ἐπέσχον = ἔθεσαν τέρμα εἰς τὴν προσπάθειαν (των) αὐτήν. **ξυντεκμηράμενοι** = ὑπολογίσαντες ἀκριβῶς τὸ μέρος, ἀνωθεν τοῦ ὅποιου ἐγίνετο ἡ ἐπιχωμάτωσις. **ὑφεῖλκον** = εἴλκον κατώθεν κρυφίως. **ώστε** ἐπιβάλλοντας... τοῦ χώματος = ὥστε, ἐν φέρριπτον ἀπ' ἐπάνω χῶμα, δλιγάτερον τοῦ δέοντος κατώθωνον, ἐπειδὴ κρυφίως τὸ χῶμα ἀπεσύρετο κάτωθεν. **Ιξάνω** = κατακαθίζω. **προσεπεξηῦρον** = πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπενόησαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων. **τὸ κατὰ τὸ χῶμα** = τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν γινομένην ἐπίχωσιν. **ἀπὸ τοῦ βραχέος** δηλ. ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ τείχους, τὸ ὅποιον δὲν εἶχεν ὑψωθῆ. **ἐκ τοῦ ἐντὸς** = ἀπὸ τὸ μέρος μέρος. **μηνοειδῆς** = δρεπανοειδῆς. **ἐς τὴν πόλιν** = μὲ τὸ κυρτὸν αὐτοῦ βλέπον πρὸς τὴν πόλιν. **δπως...** **ἀντέχοι** = ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ἀντιτείχισμα. **ἐν ἀμφιβόλῳ...** **γίγνεσθαι** = προσβάλλεσθαι πανταχόθεν. **ἐπὶ μέγα κατέσεισε** = ἐκλόνησεν εἰς μεγάλην ἔκτασιν (ἢ μεγάλως). **μηχανάς** ἡ κυριωτέρα πολιορκητικὴ μηχανὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ὁ κριός. **ἀνακλάω** = σύρω πρὸς τὰ ἄνω. **κεραία** ἡ προέχουσα δοκὸς γεράνου. **ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν** = ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων (τῶν δοκῶν). **ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν** = ἔχουσῶν ἐπικλινῆ θέσιν, κεκαμένων καὶ προεξεχουσῶν (δπως αἱ κεραίαι τῶν ἀτμοπλοίων, ἐκ τῶν ὅποιων ἔξαρτῶνται αἱ λέμβοι). **ἀνελκύσαντες ἐγκαρδίας** = ἀνελκύσαντες, ὥστε νὰ εἶναι πλάγιαι. **φύμη** = μεθ' ὁρμῆς. **ἀποκαυλίζω** = ἀποκόπτω τὸν καυλόν· ἐνταῦθα δὲ τὸ προέχον ἄκρον τῆς μηχανῆς (τοῦ κριοῦ). **ἔμβολὴ** = ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ.

77. τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο = πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐπιχωματώσεως κατεσκευάζετο τὸ μηνοειδὲς τείχος. **ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν** = μὲ τὰ διατιθέμενα φοβερὰ καὶ κοπιώδη μέσα. **πᾶσαν ἰδέαν ἐπενδύουν** = τὸ πᾶν, κάθε μέσον, ἐσοφίζοντο. **σφίσιν** = ὑπὸ αὐτῶν. **ὕλης φανέλους** = δεμάτια ξύλων. **παρέβαλον** = ἔρριψαν ἄλλα ἐπ' ἄλλων (= παρά). **ἐπιπαρανέω** = ἐπισωρεύω πρὸς τούτοις.

ἐπιπαρένησαν . . . ἐπισχεῖν = ἔπειτα ἐκτὸς τούτων ἐπεσώρευσαν εἰς
ὅσον περισσότερον μέρος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πόλεως ἥδυναντο νὰ φθά-
σουν ἐκ τοῦ ὑψους ἐκείνου τῆς προσχώσεως (ἐνν. ἐξακοντίζοντες). **ἥδη**
γὰρ . . . ἀνῆκε = διότι μέχρι τότε ἔύλα ἔηρα (κλάδοι, φύλλα) τρι-
φέντα ὑπὸ τῶν ἀνέμων μεταξύ των μόνα των ἀνέδωκαν πῦρ καὶ
φλόγα. **ἐντὸς πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι** = ἐντὸς
μεγάλης ἐκτάσεως τῆς πόλεως (ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πυρκαϊᾶς) δὲν ἦτο
δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ κανείς. **ἐπίφορος** = ὁ ἐπί τι φέρων, εὑνοϊκός.

78. διαμαρτάνω τινὸς = ἀστοχῶ εἰς τι. **διελόμενοι κατὰ πό-**
λεις τὸ χωρίον = διαιρέσαντες τὴν δλην ἔκτασιν (περιοχὴν) εἰς τμή-
ματα. **πλινθεύομαι** = κατασκευάζω πλίνθους. **περὶ ἀρκούδου ἐπιτο-**
λᾶς = κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀρκούδου· εἶναι δὲ ὁ **ἀρκούδος** ἀστὴρ
μέγιστος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Βοώτου ἐμφανιζόμενος ἐσπερινὸς μὲν κατὰ
τὴν ἀρκὴν τοῦ ἔαρος, πρωινὸς δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. [°]Ἐν-
ταῦθα ἔννοεται ἡ κατὰ Σεπτέμβριον γινομένη ἐπιτολή. **κατεσκευά-**
σθη = διωργανώθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ' 20-24)

20. χειμῶνος δηλ. τοῦ 428 π. Χ. **τῷ σίτῳ ἐπιλείποντι** = ἐκ
τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. **τιμωρία** = βοήθεια. **ἐπιβούλεύονσιν ἐξελ-**
θεῖν = ἀποφασίζουν νὰ ἐξέλθουν. **ἢν δύνωνται βιάσασθαι** = ἀν
δύνωνται νὰ τὸ ἐπιτύχουν διὰ τῆς βίας. **πεῖρα** = ἀπόπειρα, ἐπιχείρη-
σις. **ἀποκνέω τὸν κίνδυνον** = ἐκ φόβου ἀπέχω τοῦ κινδύνου. **πως**=
κάπως. **ξυνεμετρήσαντο ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλινθῶν** = εῦρον τὸ
ὅλον μέτρον (τῶν κλιμάκων) διὰ (τῆς καταμετρήσεως) τῶν σειρῶν τῶν
πλίνθων. **ἐξαληλιμένον** = καλῶς (= ἐκ) ἀσβεστωμένον. **λογισμὸς**=
ὑπολογισμὸς (τῶν στρώσεων). **οὐ πολὺ ἀπέχοντος** = διότι καὶ ἡ ἀπό-
στασις (ἀπὸ τοῦ τείχους) δὲν ἦτο μεγάλη. **ἔβούλοντο** δηλ. ἀναβαίνειν.

21. πρός τε Πλαταιῶν . . . ἐπίοι = καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν
Πλαταιῶν καὶ ἀν ἵσως κανεὶς ἔξωθεν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐπήρχετο.
διέχω = ἀπέχω. **πόδας** δ ποὺς ἵσοῦται πρὸς 0,30 τοῦ μέτρου περί-
που. **μάλιστα** = περίπου. **διὰ δέκα ἐπάλξεων** = εἰς κάθε δέκα ἐπάλ-
ξεις· αἱ ἐπάλξεις ἦσαν προμαχῶνες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐκ τῶν δποίων οἱ

ἀμυνόμενοι προσέβαλλον τοὺς ἐπερχομένους. **διήκω** = φθάνω. **παρὰ πύργον** = ἔξωθεν (πλησίον) τοῦ πύργου. **ἄλλα δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν** = ἄλλα διὰ μέσου αὐτῶν διήρχοντο (δισάκις δηλ. στρατιώτης ἥθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἐπάλξεως τινος εἰς ἄλλην κειμένην πέραν τοῦ πύργου). **νοτερὸς** = βροχερός. **δητῶν δι' διλγον** = εὐρισκομένων εἰς μικρὰ ἀπ' ἄλληλων διαστήματα. **στεγανὸς** = ἔστεγασμένος.

22. παρεσκεύαστο· ἀπροσ. = παρασκευὴ ἐγεγόνει. **τηρήσαντες** = περιμείναντες. **χειμέριος** = χειμερινός. **περιέχω τινὰ** = περιβάλλω τινά. **ἄντα τὸ σκοτεινὸν** = μέσα εἰς τὸ σκότος. **ψόφῳ δέ . . . τοῦ ἀνέμου** = ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνέμος ἔκαμνε πάταγον καλύπτοντα τὸν ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν κρότον. **διέχοντες** = ἀφήνοντες μεγάλα διαστήματα μεταξὺ των. **εὐσταλεῖς τῇ διπλίσει** = ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι. **τὸν ἀριστερὸν . . . ὑποδεδεμένοι** = ὅταν κανεὶς ἔχῃ γυμνὸν ὑποδήματος τὸν ἕνα πόδα, πατεῖ στερεώτερα εἰς λασπῶδες ἔδαφος. **ἀσφαλεῖας ἐνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλὸν** = διὰ νὰ βαδίζουν ἀσφαλεῖς εἰς λασπώδη τόπον. **μεταπύργιον** = τὸ μεταξὺ τῶν δύο πύργων διάστημα. **προσέθεσαν** = ἐτοποθέτησαν. **δπότε . . . εἶεν** = ὅταν θὰ ἐπλησίαζον. **καταβάλλω** = ὅπτω κάτω. **ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων** = ἐν ᾧ προσεπάθει νὰ πιασθῇ. **ἐκ τοῦμπαλιν** = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. **δπως ἡκιστα τὸν νοῦν ἔχοιεν** = διὰ νὰ μὴ προσέχουν καθόλου. **κατὰ χώραν** = εἰς τὴν θέσιν των. **φρυντὸν πολέμιοι** = σήματα διὰ πυρῶν δηλοῦντα ἐμφάνισιν πολεμίων. **παρανῖσκον** (παρ· ἀνίσχω) **φρυντὸν** = παραλλήλως πρὸς αὐτοὺς ὑψωναν φρυκτούς. **φρυντωρία** = ἡ διὰ πυρῶν μακρόθεν συνεννόησις. **καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο** = καὶ πατήσουν εἰς ἀσφαλὲς ἔδαφος.

23. ἐν τούτῳ· δηλ. τῷ χρόνῳ. **τὰς διόδους τῶν πύργων** = τὰς πρὸς τοὺς πύργους φρεούσας δόδους. **οἱ μέν·** δηλ. οἱ ἀναβάντες ἐπὶ τῶν πύργων καὶ οἱ ἐν ταῖς διόδοις. **οἱ δέ·** δηλ. οἱ λοιποὶ Πλαταιεῖς. **ἀπώσαντες** = καταρρίψαντες (ἴνα μὴ δυσχεραίνεται ἡ ἀνάβασις). **διακομιζόμενος αἰεὶ** = ὁ ἐκάστοτε ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον. **αὐτοῖς ἐπεφέροντο** = ἐπήρχοντο κατ' αὐτῶν. **ἔς τὰ γυμνά·** εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σώματος τὰ μὴ κεκαλυμένα ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, δηλ. τὰ δεξιά. **φθάνουσι . . . διαβάντες** = ἐπρόφθασαν καὶ διέβησαν. **κρύσταλ-**

λος... ὥστε ἐπελθεῖν = κρύσταλλος ὅχι στερεός, ὥστε νὰ πατήσῃ τις ἐπάνω καὶ νὰ περάσῃ. **ἄλλ' οἶος ἀπηλιώτου ἢ βιοφέον ὑδατώδης μᾶλλον** = ἄλλὰ τοιοῦτος (κρύσταλλος), δ ὅποιος συμβαίνει νὰ εἴναι, δταν πνέῃ ἀπηλιώτης ἢ βιοφός ὑδατώδης μᾶλλον (ἢ βέβαιος = στερεός). **νῦξ ὑπονειφομένη** = νῦξ, καθ' ἣν χιονίζει σιγά-σιγά (ἄλλ' ἀδιακόπως). **διάφευξις** = φυγή.

24. Ἀνδροκράτης = ἥρως τιμώμενος ἐν Πλαταιαῖς, τοῦ ὅποίου τὸ μνημεῖον ἦτο ἔξω τῶν τειχῶν. **νομίζοντες... τραπέσθαι** = νομίζοντες, δτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποπτεύσουν (οἱ Πελ.) ποσῷς, δτι (οἱ Πλατ.) ἐπράπησαν (ἐπῆραν) ταύτην τὴν δδόν. **τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν διώκοντας** = ἀκολουθοῦντας ἐν τῇ διώξει τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. **λαβόμενοι τῶν δρῶν** = ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ βουνά. **ἀπετράποντο** = ἐγύρισαν δπίσω. **κατὰ χώραν ἐγένοντο** = ἐπανῆλθον εἰς τὰς θέσεις των. **ώς οὐδεὶς περίεστι** = δτι δὲν ἐσώθη κανείς. **ἐσπένδοντο ἀναιρεσιν τοῖς νεκροῖς** = ἐζήτουν νὰ κάμουν σπονδάς διὰ νὰ σηκώσουν καὶ θάψουν τοὺς νεκρούς.

Πλαταιέων παράδοσις.

(Γ' 52)

52. εἰρημένον ἦν = εἶχε δοθῆ ἐντολή. **εἰ... ξυγχωροῖεν** = ἐὰν ἐγίνετο ἀμοιβαία παραχώρησις. **ἀποδίδομαι** = δίδω δπίσω. **μὴ ἀνάδοτος εἴη** = μὴ δόθῃ δπίσω. **παρὰ δίκην** = παρὰ τὸ δίκαιον. **ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ** = ἐν ἐσχάτῃ ἀδυναμίᾳ, τελείως ἔξηντλημένοι. **ἐπικαλοῦμαι** = προσκαλῶ. **ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰστε· οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τῆς ἐρωτήσεως ἔθεσαν πρὸ διλήμματος τοὺς Πλαταιεῖς, διότι, ἀν ἀπαντήσουν οὗτοι, δτι τοὺς εὐηργέτησαν, θὰ τοὺς ἀντιταχθῇ ὅτι ψεύδονται, ἐφ' ὅσον ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Λακεδ., ἀν δὲ εἴπουν ὅχι τότε θὰ καταδικασθοῦν κατὰ τὴν δμολογίαν των. **προτάξαντες σφῶν αὐτῶν** = ἀφοῦ ὕρισαν ὡς συνηγόρους των.**

Δημηγορία Πλαταιέων,

(Γ. 53 - 59)

53. οὐ τοιάνδε... δίκην ὑφέξειν = δτι δὲν θὰ ὑποστῶμεν τοιαύτην δίκην, (οἵαν δηλ. ὑπέχομεν νῦν διὰ τοῦ ἐρωτήματος, πρβλ. Γ, 6

52,4). οἱόμενοι καὶ ἡγούμενοι· αἱ μετοχαὶ αὗται περιέχουν τοὺς λόγους τοῦ πιστεύσαντες . . . τὴν παράδοσιν ἐποιησάμεθα. δεξάμενοι = εἰ δεξαίμεθα, ἀπόδοσις δὲ τὸ ἵσον μάλιστ' ἀν φέρεσθαι = θὰ ἡμπορούσαμε πρὸ πάντων νὰ εὔρωμεν τὸ δίκαιον μας. ὥσπερ καὶ ἐσμέν· δηλ. οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς. ἐν δικασταῖς γενέσθαι = νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον δικαστῶν. ἀμφοτέρων· δηλ. νομιμωτέρας δίκης καὶ δικαίων δικαστῶν. τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι = ὅτι ὁ ἀγών εἶναι περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. κοινὸς = δίκαιος, ἀμερόβληπτος. τεκμαιρόμενοι... οὐ προγεγενημένης = συμπεραίνοντες ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διετυπώθη πρότερον κατηγορία. λόγον ἡτησάμεθα· δηλ. τὴν ἀδειαν νὰ διμιλήσωμεν, πρβλ. Γ, 52, 5. τὸ τε ἐπεργώτημα βραχὺ (= σύντομον) δν· αἰτ. ἀπόλυτος ἀναφ. εἰς τὸ κεκμαιρόμενοι. φ (δηλ. ἐπερωτήματι) ἀποκρίνασθαι... γίγνεται = πρὸς τὸ δποῖον ἔρωτημα ἢ ἀληθῆς ἀπόκρισις ἀποβαίνει δλεθρία (εἰς τὸν ἀποκρινόμενον). τὰ δὲ ψευδῆ· δηλ. ἀποκρίνασθαι. ἔλεγχον ἔχει = ἀποδεικνύεται (ψευδῆς). πανταχόθεν ἀποροι καθεστῶτες = ἐπειδὴ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὑρισκόμεθα εἰς ἀμηχανίαν. ὁ μὴ ἔρθεις λόγος = τὸ μὴ δημηναι λόγον = ἢ σιωπή. τοῖς ἀδ' ἔχουσιν αἰτίαν δν παράσχοι = δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν (= αἰτίαν) τῶν εὑρισκομένων εἰς τοιαύτην κατάστασιν (εἰς τὴν θέσιν μας). πρὸς τοῖς ἄλλοις = ἐκτὸς τῶν ἄλλων δυσχερειῶν. ἡ πειθὼ = τὸ πεῖσαι ὑμᾶς = ἢ δύναμις τοῦ πείθειν. ἀγνῶτες δντες ἀλλήλων (ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς) = ἐὰν ἡμεθα ἀγνωστοι μεταξύ μας. ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια = ἐπεσενεγκόντες ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν = προσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριόν σας (= εἰς) πρὸς ὑπεράσπισίν μας (= ἐπὶ) ἀποδείξεις. ἀπειροι ἦτε = δὲν ἐγνωρίζετε. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ = καὶ οὐ δέδιμεν μὴ προκαταγόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων = καὶ φοβούμεθα οὐχὶ μήπως ἐκ τῶν προτέρων καταδικασαντες τὰς ὑπηρεσίας ἡμῶν ὡς κατωτέρας τῶν ἰδικῶν σας. Ἐννοοῦνται αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς οἱ Πλαταιεῖς παρέσχον ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ. ἔγκλημα αὐτὸς ποιῆτε· δηλ. τὸ ἡσσους εἶναι = θεωρῆτε αὐτὸς ὡς κατηγορίαν ἡμῶν. ἄλλοις· δηλ. τοῖς Θηβαίοις χάριν φέροντες = χαριζόμενοι = πρὸς εὐχαρίστησιν ἄλλων. ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα = (μήπως) εἰσαγώμεθα εἰς κρίσιν προαποφασισμένην, εὑρισκόμεθα πρὸ εἰλημμένης ἀποφάσεως.

54. παρεχόμενοι ἀ... διάφορα = ἀναφέροντες τὰς δικαιολογίας (λόγους), τὰς δόπιας ἔχομεν ώς πρὸς τὰς διαφορὰς ἡμῶν μὲ τοὺς Θηβαίους. **εὖ δεδραμένα** = αἱ εὐεργεσίαι. **γάρ** = δηλαδή. **πρὸς τὸ ἔρωτημα** ἢ **πρὸς σημ.** ἀναφοράν. **φαμὲν γάρ...** εἰς πολεμίους ἐρωτᾶτε οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ παθόντας = ἀποκοινόμεθα ὅτι, ἐὰν μὲν ἐρωτᾶτε ἡμᾶς ώς ἔχθρούς σας, δὲν ἔχετε ὑμεῖς ἀδικηθῆ, ἐὰν δὲν εὐηργετήθητε ἀπὸ ἡμᾶς. **αὐτοὺς** = ὑμᾶς αὐτούς. **τὰ δὲ ἐν εἰρήνῃ** εἰς τὸ ἀγαθὸν = ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν διαγωγὴν ἡμῶν ἐν τῇ εἰρήνῃ. **ἀγαθὸν γεγενήμεθα** = ἔχομεν δειχθῆ γενναῖοι, ἔντυμοι, ἀμεμπτοι. **νῦν** (= ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τότε (= ἐν τοῖς Μηδικοῖς). **ξυνεπιθέμενοι** = μεθ' ὑμῶν ἐπιθέμενοι. **ἔς ἐλευθερίαν** = ἵνα διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν. **μόνοι Βοιωτῶν** δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ κατὰ γράμμα, διότι καὶ οἱ Θεσπιεῖς κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ οἱ Ἀλιάρτοι κατὰ τὸν Παυσανίαν ἔλαβον μέρος πλὴν αὐτῶν. **μάχη** = κατὰ τὴν μάχην. **Παυσανίᾳ** ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς. **παρὰ δύναμιν** = ὑπὲρ δύναμιν. **ὅτε περ δὴ** = καθ' ἦν μάλιστα στιγμήν. **περιέστη τὴν Σπάρτην** = ἔστι περὶ τὴν Σπάρτην = κατέλαβε. **ἔς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων** βραχυλογ. = ἀποστάντων καὶ ἀποχωρησάντων. **σεισμόν** τὸν γενόμενον τῷ 464 π. Χ. Ὡς γνωστὸν οἱ Σπαρτιᾶται τόσον πολὺ ἐφοβήθησαν ἐκ τῆς ἀποστασίας τῶν Εἰλώτων, ὥστε ἔστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Περικλείδαν ζητοῦντες βοήθειαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Κίμωνα. **οὐκ εἰκὸς ἀμημονεῖν** = δὲν εἶναι δίκαιοι νὰ λησμονῆτε.

55. τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι = ἐθεωρήσαμεν πρόπον νὰ εἴμεθα τοιοῦτοι. **ἐβιάσαντο** = μετεχειρίσθησαν βίαν καθ' ἡμῶν. Τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ὁήτορος εἶναι ἀληθές, ώς ἀναφέρει ὁ Ἡροδ. VI. 108. Πιεζόμενοι δηλ. τότε οἱ Πλαταιεῖς ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἔξήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμ. ὅλλ' οὖτοι παρέπεμψαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀθην. ώς κατοικοῦντας πλησίον. **ἐκπρεπέστερον** = ἔξω τοῦ πρέποντος, ἀσύνημες πάθημα. **ἐμελλήσατε** δηλ. πείσεσθαι. **εἰ** = δτι. **οὐκ ἡδικοῦμεν** = δὲν ἡμεθα ἔνοχοι ἀδικίας. **ἀπωνεῖτε** = ἐδιστάζετε. **καλὸν** = ἔντυμον. **ἄλλως τε καλ** = πρὸ πάντων. **πολιτείας** (= ισοπολιτείας) **μετέλαβε** ἐνταῦθα λέγει ὁ Θουκ. ὅτι οἱ Ἀθην. εἶχον δώσει προηγουμένως εἰς τοὺς Πλαταιεῖς ισοπολιτείαν, ἥτις συνί-

στατο εἰς τὸ δτι πᾶς πολίτης ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀλλην πόλιν μετοικῶν ἐγίνετο μόνιμος πολίτης ταύτης, εἰς ήν μετώκει. **παραγγελόμενα**: δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. ἀ δὲ ἐκάτεροι... τοῖς ἔνυμμάχοις = ὅσα δὲ ἐκάτεροι (νῦμεῖς καὶ οἱ Ἀθην.) ὡς ἥγεμόνες τῶν συμμάχων παραγγέλλετε εἰς αὐτούς. οἱ ἐπόμενοι δηλ. ἐκατέροις. ἐπὶ τὰ μὴ δρῶς ἔχοντα = ἐπὶ τὰ ἄδικα.

56. τὸ τελευταῖον: ἐνν. ὁ ἡδίκησαν = τὴν τελευταίαν ἀδικίαν. **ἐν σπονδαῖς**: ἐνν. τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. **Ιερομηνία** (ἰερὰ-μήνη = σελήνη) = ἐορτάσιμος ἡμέρα. Εἶχον δὲ οἱ Πλ. ιερομηνίαν, διότι οἱ Θηβ. τοὺς ἐπετέμησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνός. **δρυθῶς ἐτιμωρησάμεθα**: ἐν τούτοις οἱ Πλ. εἶχον κάμει συμφωνίαν πρὸς τοὺς εἰσελθόντας Θηβαίους (πρβλ. Γ. 66, 2 καὶ Β. 3,1). **κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα** = κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γενικῶς συνήθειαν. **δσιον** = δίκαιον. **εἰ γάρ... λήψεσθε** = διότι, ἐὰν κρίνετε τὸ δίκαιον ἀποβλέποντες εἰς τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν καὶ τὴν ἔχθραν ἐκείνων (τῶν Θηβ.). **φανετῆσθε** = δείξετε ὑμᾶς αὐτούς. **τότε**: δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. **εἰ ἄρα ήμάρτηται τι** = ἀντίσως ἔχῃ γίνει σφάλμα. **ἀντιθεῖναι** = ἀντιπαραβαλεῖν. **μείζω πρὸς ἐλάσσω** = μεγαλυτέραν (τὴν προθυμίαν) ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μικρότερον σφάλμα. **ἐπηγνοῦντό τε μᾶλλον...** **πράσσοντες** = οἱ μὴ ἐπιδιώκοντες (ὅς οἱ Θηβ.) ὑπὲρ ἐαυτῶν ἀνευ κινδύνων τὰ συμφέροντά των σχετικῶς μὲ τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων (πρὸ τοῦ ἐπερχομένου ἔχθρου). **τολμᾶν τὰ βέλτιστα** = μετὰ τόλμης πράττειν τὰ βέλτιστα (ὅς ἔπραξαν οἱ Ἀθ. ἐρημώσαντες τὴν πόλιν των). Παρατηρητέα ἡ ἀντιστοιχία: ἐθέλοντες τολμᾶν - πράσσοντες, μετὰ κινδύνων - ἀσφαλείᾳ, βέλτιστα - ἔνυμφορα. **ῶν** = ἐκ τούτων (τῶν μετὰ κινδύνων περὶ τῶν βελτίστων ἀγωνισαμένων). Διότι οἱ Πλ. κατὰ τὰ Μηδικὰ προτιμήσαντες τὰ βέλτιστα κατέλιπον τὴν πόλιν νὰ πυρπολήσουν οἱ Πέρσαι (πρβλ. Γ, 57, 3). **εἰς τὰ πρῶτα** = τὰ μέγιστα. **ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς**: εἰς τὸ διαφθαρῶμεν = διὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργείας, (διότι δηλ. ἐπροτιμήσαμεν τὸ δρῦδὸν τοῦ συμφέροντος). **δικαίως** = κατὰ τὸ δίκαιον. **κερδαλέως** = κατὰ τὸ συμφέρον μας. **καίτοι χρή...** **καθιστῆται** = Ἄλλ' ὅμως κρίνοντες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων πρέπει νὰ φαίνεσθε δτι ἔχετε σταθερὰν γνώμην καὶ νὰ μὴ νομίσετε δτι (τὸ πραγματικὸν) συμφέρον ὑμῶν εἰναι

ἄλλο τι παρά, δταν καὶ τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν ὃνθιμίζεται ὀφελίμως, ἐν ᾧ τηρεῖτε πάντοτε πιστῶς πρὸς τοὺς ἀνδρείους συμμάχους τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν· ἡτοι ὁ συμβιβασμὸς τῆς ἑκάστοτε ὀφελείας ὑμῶν μὲ τὴν σταθερὰν εὐγνωμοσύνην τῶν γενναίων συμμάχων (τοῦτο εἶναι τὸ πραγματικὸν συμφέρον). Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτελοῦν εἶδος μοιφῆς κατὰ τῶν Λακ., οἱ δποῖοι μετέβαλον γνώμην.

57. προσ(=προσέτι) σκοποῦμαι=σκέπτομαι. **ἀνδραγαθία**=γενναιοφροσύνη· ἐνταῦθα=χρηστότης, τιμότης. **εἰ γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα**=ἔὰν θὰ ἀποφασίσετε δχι δίκαια. **γάρ** αἰτιολογεῖ τὰ ἔπομενα «ὅρᾶτε ὅπως». **οὐκ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην**=δὲν θὰ ἀποφασίσετε ἐν κρυπτῷ. **ἐπαινούμενοι...** **μεμπτῶν**=διότι καὶ οἱ κρίνοντες ἐπαινοῦνται καὶ οἱ κρινόμενοι δὲν εἶναι ἀξιόμεμπτοι· ἡτοι θὰ δικάσετε ἥμας, οἱ δποῖοι κατέχομεν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὸν Ἑλλην. κόσμον διὰ τὰς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὑπηρεσίας ἥμαν. **οὐκ ἀποδέξωνται**=μέμψονται =δὲν θὰ ἐπικροτήσουν. **αὐτοὺς**=ἥμας αὐτοὺς (τοὺς Λακ.). **ἀμείνους** δηλ. ἥμαν τῶν Πλαταιέων. Τοῦτο ἐλέχθη μετά τινος κολακείας. **ἐπιγνῶναι**=γνῶναι καθ' ἥμαν (=ἐπί). **οὐδέ** δηλ. ἀποδέξωνται. **ἴεροις κοινοῖς**· ἐννοοῦνται οἱ ναοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὁλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς, ἔνθα συνήθως ἀνέθετον οἱ νικηταὶ ἀπὸ τοὺς ἡτηθέντας ἀναθήματα. **τρίποδα**· τὸν ἀφιερωθέντα εἰς τοὺς Δελφοὺς μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ὑπὸ τοῦ Παυσανίου. **πανοιεσίᾳ**=οἰκογενειακῶς. **εἰς τοῦτο ξυμφορᾶς προμεχωρήμανεν**=εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυστυχίας ἔχομεν φθάσει. **οὔτινες**=ῶστε ἥμεῖς. . . **ἀπωλλύμεθα**· ἐννοεῖ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ξέρξου μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην (Ἡροδ. IX, 50). **ἐν ὑμῖν...** **ἡσσώμεθα**=ἐνώπιον ὑμῶν (ἥς δικαστῶν) εἴμεθα κατώτεροι. **ἄγδων**=κίνδυνος. **τότε** δηλ. πρὸν ἀποφασίσουν νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν εἰς τοὺς Λακεδ. (πρβλ. Γ, 52, 3 καὶ 59, 3). **θανάτου κρινεσθαι**=δικάζεσθαι περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. **περιεώσμεθα...** **ἀτιμάρητοι**=μετὰ πολλὰς προσβολὰς τῆς τύχης (=περὶ) κατηντήσαμεν τέλος ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἥμεῖς οἱ Πλ. ἔρημοι καὶ ἀβοήθητοι (ἀπροστάτευτοι). **τότε** δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. **βέβαιοι**=σταθεροί.

58. καίτοι... ἀξιοῦμεν = καὶ δῆμος (ἄν καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν προστασίαν εἶναι ἀσθενῆς) ἵκετεύομεν. **ἱγυμαχιῶν γενομένων** = οἵτινες ἔγιναν ἔφοροι (προστάται) τῆς ἡμετέρας συμμαχίας· δῆλον. κατὰ τὰ Μηδικά, ὅτε ὁ Παυσανίας ἐπικαλεσθεὶς εἰς βοήθειαν τοὺς ἔχοντας τὴν Πλαταικὴν γῆν Θεοὺς ἐνίκησε τοὺς Μῆδους. **καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς "Ἐλληνας** = καὶ τῆς ἀνδρείας, τὴν δποίαν ἔδειξαμεν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. **τὴν δωρεάν...** **πρέπει** = (ἵκετεύομεν) νὰ ἀπαιτήσετε πρόδος ἀνταμοιβὴν ἡμῶν (ἀντὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν) παρ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.) νὰ μὴ φονεύετε ἔκεινους, τοὺς δποίους δὲν ἄρμοζει εἰς ὑμᾶς (νὰ φονεύετε). **σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι** (= κομίσαι ὑμῖν αὐτοῖς). **χάριν** = καὶ νὰ λάβετε παρ' ἡμῶν ἔντιμον εὐγνωμοσύνην ἀντὶ τῆς αἰσχρᾶς (ἀτίμου) τῆς παρὰ τῶν Θηβαίων. **κακία** = δυσφημία, κακὸν ὄνομα. **ἀντιλαβεῖν** = ἀντὶ τῆς ἥδονῆς λαβεῖν. **δύσκλεια** = κακὸν ὄνομα. **οὐκ ἔχθρούς ἡμᾶς τιμωρήσεσθε** = ἡμεῖς, οὓς τιμωρήσεσθε, οὔκ εἰσμεν ἔχθροι. **τῶν σωμάτων ἀδειαν ποιεῖν** = παρέχειν ἡμῖν ἀσφάλειαν. **προνοοῦντες** = ἄν, πρὸν ἀποφασίσετε, λάβετε ὑπὸψιν. **χεῖρας προΐσχομένους** (τοῦ προΐσχω = προέχω) = τὰς ἔαυτῶν χεῖρας προβάλλοντας, ἵκετεύοντας. **ὁ νόμος τοῖς "Ἐλλησι** = ἡ συνήθεια ἡ καθιερωμένη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. **διὰ παντὸς** = καθ' δλον τὸν πρότερον χρόνον. **θήκη** = τάφος. **ἐσθῆμασι** = ἐνδύματα προσεφέροντο εἰς τοὺς νεκρούς, ἀκόμη δὲ καὶ ὅ,τι ἀλλο τὸ προσφιλέσ εἰς τοὺς ζῶντας. **ῳδαῖα** = ὠδιμοι καρποί, τῆς ἐποχῆς. **ἀπαρχαί** = ἥσαν ἡ προσφορὰ καὶ θυσία τῶν πρώτων καρπῶν. **ἐπιφέρω** = προσφέρω. **δμαιχμος** = συμπολεμιστής. **δρθῶς** = δικαίως. **τοιούτους** δῆλον. φιλίους. **τι ἄλλο** δῆλον. ποιήσετε. **αὐθένταις** = τοῖς φονεῦσι. Οὕτω λέγονται οἱ Θηβαῖοι ὡς φονεῖς τῶν πατέρων αὐτῶν, διότι εἶχον ταχθῆ μετὰ τῶν Περσῶν καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτῶν. **ἀτίμους γερῶν** = ἐστροφέμενους τιμῶν. Οἱ Θηβαῖοι ἔγκαθιστάμενοι ἐν Πλαταιαῖς ὡς φονεῖς τῶν πατέρων δὲν δύνανται νὰ λατρεύουν αὐτούς. **ῶν νῦν ἵσχουσι** = ἀ νῦν ἵσχουσι (= ἔχουσι). **εἰσαμένων** = ἰδρυσάντων. Τὸ εἰσάμενον ἀρρώ. τοῦ ἔδω. Εἶναι καθιερωμένος δρος ἐπὶ τῶν ἰδρυτῶν τῶν Ἱερῶν καὶ ναῶν ἔφροντισε· δὲ ὁ Θουκ. νὰ ἐπεξηγήσῃ τὴν λέξιν διὰ τοῦ **κτισάντων**, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων του ἦτο ἀρχαϊκή.

59. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε = δὲν συμβιβάζονται

πρὸς τὴν φήμην σας αὐτά. **φείσασθαι**· ληπτέον ἀπολύτως . . . δὲ . . . **λαβόντας**=νὰ μᾶς λυπηθῆτε καὶ νὰ καμφθῆτε κοίναντες τὸ πρᾶγμα μὲ λελογισμένην συμπάθειαν, (δηλ. προερχομένην ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας). **ῳς ἀστάθμητον . . . ξυμπέσοι**=πόσον δλίγον δύναται κανεὶς νὰ ὑπολογίσῃ κατά τίνος ποτὲ καὶ χωρὶς νὰ πταίῃ (καὶ ἂν δὲν τὸ ἀξίζῃ) θὰ ἐπιπέσῃ ἡ συμφορὰ (ἢ πόσον ἀπροσδιόριστον εἶναι ποτὸν θὰ εὔρῃ, δ ὅποιος δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἔχεις καὶ πότε θὰ τὸν εὔρῃ ἡ συμφορά). **ἥμετς τε*** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **ὑμετέρας δόξης**· ὡς δηλ. κινδυνεύει ἡ δόξα ἡμῶν, οὕτω ὑπολείπεται ἡμῖν μόνον ἡ ἴκεσία. **ῳς ἡ χρεία προσάγει**=καθὼς ἡ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ. **ἐπιβοώμενοι** θεοὺς τοὺς δμοβωμίους = ἐπικαλούμενοι τοὺς εἰς τοὺς αὐτοὺς βωμοὺς τιμωμένους θεούς· δηλ. ἐν Ὀλυμπίᾳ, Δελφοῖς. **πεῖσαι τάδε*** ἐκ τοῦ ἐπιβοώμενοι· δηλ. φείσασθαι καὶ ἐπικαλασθῆναι· **προφερόμενοι**=προβάλλοντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἡμῶν. **ἴκεται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῷων τάφων*** τὸ ὑμῶν ἐκ τοῦ τάφων· τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἴκεται = σᾶς καθικετεύομεν καταφεύγοντες εἰς τὴν προστασίαν τῶν τάφων, ἔνθα κείνται οἱ πατέρες ὑμῶν. **ἐπικαλούμεθα . . . Θηβαίοις** = ἐπικαλούμενα τοὺς ἀποθανόντας νὰ μὴ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Θηβαίων. **μετ' αὐτῶν*** δηλ. τῶν κεκμηκότων· **ἄδε** **ἔχοντοι** = εἰς εὑρισκομένους εἰς τοιαύτην θέσιν. **μετ' αὐτοῦ*** δηλ. τοῦ τελευτᾶν. **πρό γε τούτον*** δηλ. τοῦ παραδοθῆναι. **τῷ αἰσχίστῳ*** διότι δὲ λιμὸς ἐπιφέρει ἄδοξον θάνατον, καθ' ὃσον ἀποθνήσκει τις χωρὶς νὰ πρᾶξῃ τι γενναῖον. **ἔς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας** = εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, (εἰς ἦν δηλ. ἥμεθα πρὸ τῆς παραδόσεως), ἀφοῦ ἐπανεφέρετε. **τὸν ξυντυχόντα . . . ἔλεσθαι** = νὰ ἐπιτρέψετε νὰ ἐκλέξωμεν οἱ ἕδοι τὸν κίνδυνον, ὅποιος τυχὸν πρῶτος παρουσιασθῇ. **ἐπισκήπτομέν τε . . . πίστεως παραδοθῆναι** = ἔξορκίζομεν νὰ μὴ παραδοθῶμεν ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, εἰς ἀς παρεδώσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ προηγουμένην διαβεβαίωσιν πίστεως (=ὑμῖν πιστεύσαντες).

60. **πρὸς τὸν λόγον** = ἀπέναντι τῆς πειστικότητος τοῦ λόγου. **προσελθόντες*** δηλ. ἐνώπιον τῶν πέντε δικαστῶν. **ἐνδᾶσί τι** = δείξουν κάποιαν ὑποχώρησιν. **ἔκεινοις*** δηλ. τοῖς Πλαταιεῦσι. **παρὰ γνώμην** = παρ' ἐλπίδα. **τῆς ἀπομρίσεως** = παρ' ὃσον ἀπήτει ἢ ἀπόκρισις.

Δημηγορία Θηβαίων.

(Γ, 61 - 67)

61. τοὺς μὲν λόγους = τούτους τοὺς μακροτέρους λόγους. **οὗτοι**. δηλ. οἱ Πλαταιεῖς. ἐπὶ δὲ **ἡμᾶς τραπόμενοι** = στρέψαντες καθ' ἡμῶν τὸν λόγον. **καὶ μὴ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἀμαούδε** (**περὶ αὐτῶν**) **ἡταμένων** (**ὑπό τινος**) **πολλὴν τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο καὶ ἔπαινον** (**πραγμάτων**), **ὅν οὐδεὶς ἐμέμψατο** = καὶ δὲν ἔκαμνον ἔξω τῆς ὑποθέσεως μακρὰν τὴν περὶ ἔαυτῶν ἀπολογίαν καὶ μάλιστα χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς κατηγορήσῃ καὶ ἔπαινον διὰ πράγματα, διὰ τὰ δόποια κανεὶς δὲν τοὺς ἔψεξε. **πρὸς μὲν τά·** δηλ. πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας. **τῶν δέ·** δηλ. τῆς περὶ ἔαυτῶν ἀπολογίας καὶ τοῦ ἔπαινου. **ἡ ἡμετέρᾳ κακᾳ** = ἡ κακία, ἣν νομίζουσιν ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν. Τοῦτο ἐλέχθη μετά τινος εἰρωνείας. **δόξα = φήμη.** **διάφορος = ἔχθρος.** **ξυμμείκτους . . . ἔσχομεν** = ἐκδιώξαντες ἀνθρώπους μιγάδας· ἥσαν δὲ οὗτοι Θρᾷκες, Πελασγοί, Ὑαντες. **οὐκ ἡξίουν οὗτοι** = δὲν κατεδέχοντο οὗτοι. **προσηναγκάζοντο·** ἐνν. ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι· κυρίως πρὸς τὸ μὴ παραβαίνειν τὰ πάτραια.

62. τῇ αὐτῇ ἰδέᾳ· εἰς τὸ ἀττικίσαι = μὲ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν. **ἐν οἷς εἴδει·** δηλ. πολιτείας = (ἐν δόποιφ) δόποιον πολίτευμα ἔχοντες. **καὶ διλιγαρχίαν ἰσόνομον** = καθ' ἣν δῆλοι οἱ εὐγενεῖς εἶναι διμότιμοι. **ὅπερ ἔστιν νόμοις καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον** = τὸ δόποιον εἶναι ὅλως ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὸ ἴδεωδες καλῶς συντεταγμένης πολιτείας. **ἰδίας δυνάμεις . . . σχήσειν** = ἐλπίσαντες ὅτι θὰ καταστοῦν ἴσχυρότεροι. **τὰ τῶν Μῆδων = οἱ Μῆδοι.** **κατέχοντες ἰσχύν** = κρατοῦντες διὰ τῆς βίας. **ἐπηγάγοντο αὐτοὺς = προσεκάλεσαν** αὐτοὺς πρὸς τὸ συμφέρον των. **αὐτοκράτωρ = κυρία ἔαυτῆς.** **μὴ μετὰ νόμων = εὐρισκομένη** εἰς ἔκνομον κατάστασιν. **τοὺς νόμους ἔλαβε = ἀνέκτησε** (ἢ πόλις) τὸ νόμιμόν της πολίτευμα. **καὶ κατὰ στάσιν ἔχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ = καὶ ἐν φιλοτεχνίᾳ** τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων τὸ περισσότερον μέρος αὐτῆς. **ἐν Κορωνείᾳ·** πρὸς δυσμάς τῆς Κωπαΐδος. Ἐνταῦθα ἥττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 446 π. Χ. ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, Εὐβοέων κλπ.

63. **ἀξιώτεροι**· δηλ. ἡμῶν. ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ = διὰ νὰ ἡμπορῆτε νὰ μᾶς ἀποκρούσετε. **οὐκοῦν χρῆν...** πρὸς ἡμᾶς = λοιπὸν ἔπειτε νὰ προσκαλῆτε αὐτοὺς ὑμεῖς μόνον ἐναντίον μας. **ὑπάρχον γε ὅμινον**· ἐνν. μὴ ἔννεπιέναι = ἀν καὶ ἦτο εἰς τὸ χέρι σας. **εἴ τι προσήγεσθε** = ἀν τυχὸν ἔνναγκάζεσθε. **ἐπὶ τῷ Μήδῳ** = κατὰ τοῦ Μήδου. **προβάλλεσθε** = πρὸς προστασίαν σας προβάλλετε. **παρέχειν**· ἐνν. **ὑμῖν** = ἐπιτρέπειν. **τοὺς μέν**· δηλ. **Ἄθηναίους.** **τοὺς δέ**· δηλ. Λακεδαιμονίους. **οὐκ ἵσην χάριν ἀνταπέδοτε**=δὲν ἀνταπεδώκατε ἕσην εὐεργεσίαν (ἄλλα μείζονα). ἔκεινοι δηλ. σᾶς ἐβοήθησαν ἀδικουμένους, ὃς λέγετε, σεῖς δὲ τοὺς ἐβοηθήσατε ἀδικοῦντας. **καίτοι τὰς δμοίας...** **ἀποδιδομένας** = καὶ δμως τὸ νὰ μὴ ἀποδίῃ τις τὰς ὁμοίας ὑποχρεώσεις εἶναι μᾶλλον ἐπονεῖδιστον παρὰ (τὸ νὰ μὴ ἀποδίῃ) τὰς δικαίως ὀφειλομένας πρὸς ἀδικίαν δμως (πρὸς τὸ ἐτέρους ἀδικῆσαι) ἀποδιδομένας.

64 **τε** = καὶ οὕτω. **μόνοι**· ἐνν. Βοιωτῶν· **τοῖς μέν**· δηλ. **Ἄθηναίοις τοῖς δέ**· δηλ. Θηβαίοις (ἡμῖν). **ἀξιοῦτε, ἀφ' ὅν** (=ἀπὸ τούτων ἄ). **ἔγενεσθε ἀγαθοί...** **ῳφελεῖσθαι**=ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὠφελήσθε διὰ πράξεις, τὰς δροίσσες ἐκάματε διὰ νὰ ὠφελήσετε καὶ εὐχαριστήσετε ἄλλους. **ἄλλ' οὐκ εἰκός**· ἐνν. ἐστιν ὠφελεῖσθαι. **ἔνναγωντίζεσθε**· προστ. = διαμένετε συναγωνισταὶ καὶ σύμμαχοι. **τὴν τότε ἔννωμοσίαν**· τὴν γενομένην κατὰ τὸν γνωστὸν χρόνον ἐνορκον συμμαχίαν. Πότε ἐγένετο αὕτη; **ἔνηκατεδουλοῦσθε** = σὺν τοῖς **Ἄθηναίοις** κατεδουλοῦσθε. Οἱ **Ἄθηναῖοι** βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν συμμάχων των Πλαταιέων κατέλαβον τὴν Αἴγιναν. **διεκαλύνετε**· δηλ. ἐτέρους καταδουλοῦσθαι αὐτούς. **ἔχοντές τε τοὺς νόμους** = αὐτόνομοί τε ὅντες = μὴ ὑπακούοντες εἰς δυνάστας (ὅπως ὑμεῖς· πρβλ. Γ, 62). **τὴν τελευταῖαν πρόκλησιν ἡμῶν** ἐς ἡσυχίαν = ὅτε ἡμεῖς προσεκαλέσαμεν ὑμᾶς εἰς εἰρηνικὴν οὐδετερότητα (πρβλ. Β, 72, 1). **κακῷ** = δουλώσει (τῶν Ἑλλήνων). **ἀνδραγαθίαν προύθεσθε** = ἐδείξατε γενναιότητα. **οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδειξατε** = ἀπεδείξατε τώρα ὅτι δὲν ἀνῆκον (δὲν ἦσαν ἴδια) εἰς ὑμᾶς. **Δ** δὲ **ἡ φύσις...** **ἐσ** τὸ **ἀληθές** = ὅσα δὲ **ἡ φύσις** ὑμῶν πάντοτε ἐπεθύμει ἔξελεγχθέντα ἀπεδείχθησαν ἀληθῆ, ἥλθον εἰς τὸ φανερόν. **τοιαῦτα ἀποφαίνομεν** = τοιαύτας ἀπεδείξεις προσάγομεν.

65. ἀ δὲ τελευταῖα = ὡς πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ ἀδικήματα. **ἡμεῖς αὐτοὶ** = μόνοι, ἀπρόσκλητοι. **τῆς ἔξω ξυμμαχίας**· δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. **οἱ γὰρ ἄγοντες...** τῶν Πλαταιέων «οὐκ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι, ἀλλ' οἱ ἄγοντες». **πλείω παραβαλλόμενοι** = διακυβεύοντες περισσότερα συμφέροντα (ὡς πρῶτοι χρήμασι καὶ γένει). **τοὺς ὑμῶν χειρούς...** **γενέσθαι** = οἱ ἔξ υμῶν χειρότεροι νὰ μὴ γίνουν ἀκόμη χειρότεροι. **τοὺς τε ἀμείνους...** **ἔχειν** = καὶ οἱ καλύτεροι νὰ τιμῶνται ἀναλόγως τῆς ἀξίας των. **σωφρονισταὶ δύντες τῆς γνώμης** = περιστέλλοντες τὴν δρμὴν τῆς ψυχῆς υμῶν. **τῶν σωμάτων ἀλλοτριοῦντες** = τῶν πολιτῶν στεροῦντες. **ἔς τὴν ἔνγγενειαν οἰκειοῦντες** = συμφιλιώνοντες υμᾶς πρὸς τοὺς δρμοφύλους σας (τοὺς Βοιωτούς).

66. **πολιτεύω** = εἶμαι πολίτης. **χωρήσαντες**· ἐνν. πρὸς **ἡμᾶς. εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμεν...** **πρᾶξαι** = καὶ ἀν τυχὸν ἐφαινόμεθα ὅτι ἐπορᾶξαμέν τι δρωσοῦν ἀπρεπὲς (ἀδικον). **οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἐσελθόντες** = εἰσελθόντες ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ. **ἐν χερσὶν** = ἐν τῇ συμπλοκῇ. **κατὰ νόμον τινὰ** = συμφώνως πρὸς τινα νόμον (συνήθειαν). **χεῖρας προΐσχομαι** = ἐκτείνω χεῖρας ἵκετιδας, ἵκετεύω. **παρανόμως** = παρὰ τὴν συνήθειαν (τῶν Ἑλλήνων), οἱ δροῖοι δὲν ἐφόροντο τοὺς ἵκετας (πρβλ. 67, 6). **πῶς οὐ δεινὰ εἰργασθεῖς** = πῶς δὲν διεπρᾶξατε ἀπάνθρωπον πρᾶξιν. **τρεῖς ἀδικίας**· δηλ. ὄντα. **ἐν δλίγῳ** = ἐν βραχεῖ χρόνῳ. **λυθεῖσα δμολογία** = ή παραβίασις τῆς ουνθήκης. **ἡ φευσθεῖσα ὑπόσκεσις** = ή ἀθέτησις τῆς ὑποσχέσεως. **ἀντιδοῦναι δίκην** = ἀντὶ τούτων δοῦναι δίκην = κολασθῆναι. **οὐκ**· ἐνν. **τοῦτο γεννήσεται** (μὴ ἀντιδοῦναι δίκην). **τὰ δρθὰ γιγνώσκωσι** = ἀν κρίνωσι δικαίως (οἱ Λακεδ.).

67. **ἐπεξήλθομεν** = ἔξεθέσαμεν λεπτομερῶς. **ἴνα ὑμεῖς μέν...** **καταγνωσόμενοι**, **ἡμεῖς δέ...** **τετιμωρημένοι** = ἤνα υμεῖς μὲν γνωρίζετε ὅτι δικαίως θὰ καταδικάσετε αὐτούς, **ἡμεῖς δὲ ὅτι** ἔτι δικαιοτέροιν ἐκδίκησιν ἔχομεν λάβει δι² υμῶν. Οἱ Θηβαῖοι ἔνεκα τῆς ζωηρᾶς των ἐπιθυμίας φαντάζονται ως τετελεσμένην τὴν τιμωρίαν. **εἰ τις ἄρα καὶ ἔγένετο** = ἀν τυχὸν τις καὶ ἔγινε (εἶναι πραγματική). **ἐπικλασθῆτε** (πρβλ. 59, 1). **ζημίας**· ἐνν. αἰτίους εἶναι. **οὐκ ἐκ προσηκόν-**

των = δχι ώς ἀρμόζει εἰς αὐτοὺς (διὰ τὰς προτέρας ἀρετάς). **δλο-**
φυρμῷ δηλ. αὐτῶν. **οἶκτῷ** δηλ. ὑμῶν αὐτῶν. **ἐπιβοώμενοι** (πρβλ. 58, 3). **σφετέραν ἐρημίαν** = τὴν Ἰδίαν αὐτῶν ἀπομόνωσιν. **τὴν ὑπὸ**
τούτων ἥλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην = τοὺς νέους ἡμῶν (τὸ ἄνθος
τῶν πολιτῶν μας), οἱ ὅποιοι ἐφονεύθησαν ὑπὸ τούτων. **ἄγοντες** =
πειρώμενοι ἄγειν. **ἐν Κορωνείᾳ** πρβλ. 62, 3. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι
ἐνίκησαν τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἥναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσιν ἐλευ-
θέρους τοὺς Βοιωτούς. **τὰ ἔναντια** = τούναντίον. **ἐπίχαρτοι εἶναι** =
(εἶναι ἄξειοι), ὡστε νὰ χαίρῃ κανεὶς διὰ τὰ κακά, τὰ δποῖα πάσχουν.
δι' ἔαντονς = ἐξ αἰτίας των. **πλέον ἦ** = μᾶλλον ἦ. **μίσει ἢ δίκη** =
(ἀθούμενοι) ἀπὸ τὸ μῆσος ἢ ἀπὸ τὸ δίκαιον. **καὶ οὐκ ἀνταποδόντες**
νῦν τὴν ἵσην τιμωρίαν = καὶ διότι δὲν τιμωροῦνται καὶ τώρα μὲ
ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀδίκημά των τιμωρίαν. **ἀμύνατε τῷ νόμῳ** = προσ-
τατεύσατε τὸν νόμον. **ἄν** = δι' ὅσα. **καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις πε-**
ριωσθῶμεν **ἐν ὑμῖν** = καὶ μὴ διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπωσθῶμεν
προσβεβλημένοι ἐνώπιον ὑμῶν. Διὰ τούτων παραφεῖ τοὺς λόγους τῶν
Πλατ. ἐν 57, 4. **οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προσθήσοντες, ἀλλ' ἐρ-**
γων = δτι δὲν θὰ δικάσετε λόγους, ἀλλ' ἐργα. Τοῦτο λέγεται ἀναφο-
ρικῶς πρὸς τοὺς ὁητορικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς δποίους ἡσχιλοῦντο τότε
οἱ Ἀθηναῖοι. **βραχεῖα** ἐνν. οὖσα. **ἀμαρτανομένων** δὲ (τῶν ἐρ-
γων) . . . **γίνονται** = δταν δὲ τὰ ἐργα περιέχωσιν ἀμαρτήματα, λόγοι
μὲ δραίας λέξεις καλλωπισθέντες γίνονται προκαλύμματα αὐτῶν. **ἢν**
κεφαλαιώσαντες διαγνώμας ποιήσησθε = ἀν διατυπώσαντες περι-
ληπτικὰς ἀποφάσεις διακοινώσητε αὐτάς. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς
πρὸς τὸ βραχὺ ἐπερώτημα τῶν Λακεδ. δικαστῶν 52, 4 «εἴ τι Λακ.
ἀγαθὸν εἴργασθε». **πρὸς τοὺς ἔνυμπαντας** δηλ. δχι μόνον πρὸς
ἐνόχους. **ἥσσον τις ἐπ' ἀδίκοις ἐργοῖς λόγους καλούς ξητήσει** = δ
καθένας δλιγώτερον θὰ καταφεύγῃ εἰς ὀραίους λόγους διὰ νὰ καλύπτῃ
ἀδίκους πράξεις.

Πλαταιέων καταδίκη.

(Γ, 68)

68. **νομίζοντες . . . δρθῶς ἔξειν** = φρονοῦντες (καὶ μετὰ τὰ λε-
χθέντα ὑπὸ τῶν Πλαταιέων) δτι δρθὸν εἶνε νὰ ἐπιμείνουν εἰς τὸ ἐρώ-
τημα. **προείχοντο** = προέτειναν. **κοινούς** δηλ. εἰς τοὺς Ἀθηναίους

καὶ Λακεδαιμονίους, ἐπομένως οὐδετέρους. **κατ' ἑκείνας** δηλ. τὰς σπονδὰς τοῦ Παυσανίου. **τῇς ἔαντῶν δικαίᾳ βουλήσει** = διὰ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν αὐτῶν (τῶν Λακ.). **ἔκσπονδοι** = ἀπηλλαγμένοι τῶν δεσμῶν τῆς συνθήκης. **Ἡσαν** δὲ ἀπηλλαγμένοι οἱ Λακ., διότι οἱ Πλατ. ἀπέρριψαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου γενομένας εἰς αὐτοὺς προτάσεις περὶ οὐδετερότητος πρβλ. B, 72 «καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἐτέρων». **ἀνὰ ἔκαστον παραγαγόντες** = ὁδηγοῦντες ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἔνα-ἔνα χωριστά. **ὅπότε μὴ φαῖεν** = ἐὰν δὲν ἔδιδον καταφατικὴν ἀπάντησιν. **ἔξαίρετον ἐποιήσαντο** = ἐξήρεσαν. **κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι** = ἐξορίστοις ἔνεκα πολιτικῆς στάσεως. **τὰ σφέτερα φρονοῦντες** = λακωνίζοντες. **καθελόντες** ἃς ἔδαφος = κατεδαφίσαντες. **ἐκ τῶν θεμελίων** = ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῶν θεμελίων διότι τὰ ἴδιωτικὰ οἰκήματα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ πλίνθων πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ καταγώγιον ἄπαν ἦτο ἐκ λίθων. **καταγώγιον** οἴκημα διὰ τοὺς ξένους, οἱ διοῖοι ἐπεσκέπτοντο τὸν ναὸν τῆς Ἡρας. **θυρῷματα** = κουφῷματα. **τοῖς ἄλλοις** = μὲ τὰ ἄλλα ὑλικά. **δημοσιώσαντες** = κηρύξαντες δημοσίαν. **ἀπεμίσθωσαν** = ἔδωκαν ἐπὶ ἐνοικίῳ. **ἀποτετραμμένοι** ἐγένοντο = ἀπετράποντο, ἐφάνησαν δυσμενεῖς. **σχεδὸν δέ τι...** **ἔνεκα** = καὶ σχεδὸν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν οἱ Λακ. ἐφάνησαν τόσον δυσμενεῖς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς ἔνεκα τῶν Θηβαίων.

II. ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία.

(Γ, 1 - 18)

1. **Θέρος** ἐνν. τὸ θέρος τοῦ 428, τετάρτου ἔτους τοῦ πολέμου. **ἄμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι** = δτε ὁ σῖτος ἡτο ὥριμος πρὸς θερισμόν, ἦτοι περὶ τὸ τέλος τοῦ σημερινοῦ Μαΐου. Διατὰ ἔκαμνον τὸν Μαΐον τὰς εἰσβολάς; **ἔγκαθεξόμενοι** = ἐν αὐτῇ (μονίμως) στρατοπεδεύσαντες. **εἰώθεσαν** ἐνν. γίγνεσθαι. **ὅπη παρείκοι** = ὅπου τοὺς ἥρχετο βιολικά. **προεξιόντες τῶν ὅπλων** = ἔξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου καὶ προχωροῦντες ἀπ' αὐτοῦ. **οὗ εἶχον τὰ σιτία** = ἐφ' ὅσον χρόνον εἶχον τροφάς. **διελύθησαν κατὰ πόλεις** = διαλυθέντες ἥλθον ἔκαστοι εἰς τὰς πόλεις των

2. **Μήθυμνα** πόλις τῆς Λέσβου ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους. **τῶν λιμένων τὴν χῶσιν...** ἔδει ἀφικέσθαι = ἐπερίμεναν νὰ τελειώσῃ τὸ κλείσιμον τῶν στομάτων τῶν λιμένων καὶ νὰ φθάσουν, ὅσα ἔχοιειάζοντο ἐκ τοῦ Πόντου. **διάφροδος** = ἐχθρός. **πρόξενοι** οὕτω ἔκαλοῦντο οἱ ἀναλαμβάνοντες τὰς ὑποθέσεις ξένης πόλεως, τῆς δποίας οἱ πολίται ἔρχόμενοι εἰς τὴν Ἰδικήν των χώραν ἀπέλαυνον τῆς προστασίας καὶ τῆς συνδρομῆς των πρὸς διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεών των· κάτι ἀνάλογον πρὸς τοὺς σημερινοὺς προεβεντάς. **ξυνοικίζονται τὴν Λέσβον** ἐς τὴν **Μυτιλήνην βίᾳ** = ἔξαναγκάζουν τοὺς Λεσβ. (τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς χωρίοις) νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Μυτιλήνην. **καὶ τὴν παρασκευὴν...** ἔπειγονται = ἐπισπεύδουν τὴν προετοιμασίαν των. **ξυγγενῶν** ἥσαν ὅλοι Αἰολεῖς. **ἥδη** = ἐν τάχει, εὐθύς.

3. **ἄρτι καθισταμένου** = ὁ ὅποιος μόλις εἶχεν ἀρχίσει. **μέγα ἔργον** = ἐπικίνδυνον πρᾶγμα. **Λέσβον προσπολεμώσασθαι** = νὰ

καταστήσουν τὴν Λέσβον πολεμίαν πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι πολεμίοις. **ἀκέραιος** = ἀβλαβῆς. **μεῖζον μέρος...** εἶναι = ἀποδίδοντες μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὴν ἔαυτῶν ἐπιθυμίαν νὰ μὴ εἴναι ἀληθῆ (ἢ εἰς τὰς καταγγελίας). **τὴν ξυνοίκισιν διαλύειν** = νὰ θέσουν τέρημα εἰς τὴν συνοίκισιν (νὰ ἀποστείλουν εἰς τὰ ἵδια τὸν μετακομισθέντας εἰς τὴν πόλιν). **Μαλάεις** = ἐπιθ. τοῦ Ἀπόλλωνος (ἴσως ἐκ τοῦ μᾶλον = μῆλον = πρόβατον), διότι ἦτο καὶ ἀγροτικὸς θεός **ἄφνω** = αἰφνιδίως. **ἢν μὲν ξυμβῇ ἢ πεῖται** = ἐνν. εὖ ἔχει = ἀν μὲν ἐπιτύχῃ ἢ ἀπόπειρα, ἔχει καλῶς. **κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν** = συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ τῆς συμμαχίας ὑποχρεώσεις των. **ἔς φυλακὴν ἐποιήσαντο** = ἔθεσαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. **Γεραιστός** = ἀκρωτήριον, λιμὴν καὶ πόλις τῆς Εὐβοίας. **δληκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν** = εὐρῶν φορτηγὸν πλοῖον ἔτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν. **πλῷος κρησάμενος** = πλεύσας μὲ εὐνοϊκὸν ἀνεμον. **τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν...** **ἐφύλασσον** = δλα τὰ ἄλλα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ τείχη καὶ τὸν λιμένας ἐφύλασσον, ἀφοῦ τὰ ἡμιτελῆ ἔφραξαν.

4. **τὰ ἐπεσταλμένα** = τὰ προσταχθέντα. **λόγους ἥδη προσέφερον** = τώρα πλέον (ἐν τῇ ἀνάγκῃ) ἐπρότειναν διεπραγματεύσεις. **παραντίκα** = πρὸς τὸ παρόν. **δμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι** = νὰ ἀπομακρύνουν ἀφ' ἔαυτῶν μὲ ἐπιεικεῖς τινας δρους. **ἀνοικωχὴ** = ἀνακωχή. **οἱ διαβάλλοντες** = οἱ καταδόται. **ῶς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων** = διότι δῆθεν αὐτοὶ δὲν θὰ διαταράξουν τὰς συμμαχικὰς σχέσεις. **οὐ γὰρ ἐπίστευον...** **προκωρήσειν** = διότι δὲν ἥλπιζον, δτι θὰ ἐπιτύχουν αὐτά, ποὺ ἐπερίμεναν ἀπὸ τὸν Ἀθηναίον. **ταλαιπώρως** = μὲ κόπον. **διὰ τοῦ πελάγους** = δηλ. μὴ προσορμιζόμενοι εἰς νήσους, πρᾶγμα τὸ δποῖον παρεῖχεν ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν εἰς τὰ πλοῖα. **αὐτοῖς ἐπρασσον** = διεπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν.

5. **Ἴμβριοι καὶ Δήμνιοι** = διότι οὗτοι κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων ὅντες ἦσαν πιστοὶ εἰς αὐτούς. **δληγοι τινές** = ίσως οἱ Τενέδιοι, διότι ὑπωπτεύοντο τὸν Μυτιληναῖσυς. **ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθ. στρατόπεδον** = δηλ. τὸ δποῖον εἶχε προσορμισθῆ ἐν Μαλέᾳ. **οὕτε ἐπηνυλίσαντο** = οὕτε διενυκτέρευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. **ἐκ Πελοποννήσου...** **κινδυνεύειν** = διότι ἥθελον νὰ διεξάγουν τὸν ἄγῶνα μαζὶ μὲ τὴν ἐκ Πελ. βοήθειαν καὶ μὲ ἄλλην δύναμιν, ἐὰν ἀπὸ κανὲν μέρος προσήρχετο.

φθάσαι τὸν ἐπίπλουν = νὰ φθάσουν πρὸ τῶν ἐπερχομένων πλοίων.

6. **ἐπιρρωσθέντες** = λαβόντες θάρρος. **οὐδὲν ἵσχυρὸν** = οὐδεμίαν σοβαρὰν ἀντίστασιν, **περιορμισάμενοι** = ἀποκλείσαντες διὰ πλοίων. **τὸν ἐφόρμους ἐποιοῦντο** = ἐφόρμουν, ἦτοι ἔχοντες τὰ πλοῖα ἥγκυροι βοηθημένα πλησίον τῶν λιμένων ἀπέκλειον αὐτούς. **τῆς θαλάσσης εἶδογον . . . τὸν Μυτιληναίους** = ἀπέκλειον τῆς θαλάσσης τοὺς Μυτ., ὡστε νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν αὐτήν. **ναύσταθμον πλοῖων** = πλεονασμὸς = ναύσταθμος. **ἀγορὰ** = τόπος ἀγορᾶς. **τὰ περὶ Μυτ. . . οὔτως ἐπολεμεῖτο** = ὁ περὶ τὴν Μυτ. πόλεμος τοιουτοφόπως διεξήγετο.

8. **ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς**· ἵδε Γ, 4. **Ολυμπίας παρεῖναι**· ἐκεῖ ἐπ’ εὐκαιρίᾳ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων θὰ παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ σύμμαχοι τῶν Λακ. καὶ θὰ συνεζήτουν μετ’ αὐτῶν οἱ Σπαρτιάται. **Δωρεὺς Ρόδιος**· υἱὸς τοῦ περιφήμου Ὀλυμπιονίκου Διαγόρου. **ἢν δὲ Ολυμπιάς**· ἦτο ἡ 88η Ὀλυμπιάς, ἦτοι 428 π. Χ. **κατέστησαν ἐς λόγους** = συνῆλθον εἰς σύσκεψιν.

15. **τοῖς δύο μέρεσι**· τὸ ἄλλο τρίτον ἔμενεν, ἵνα φυλάττῃ ἑκάστην πόλιν. **δλκούς**· δογανα, διὰ τῶν δποίων τὰ πλοῖα εἴλκοντο ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς. ‘**Ἡ ὑπερνεώλκησις πλοίων** διὰ τῶν ἴσθμῶν ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. **ὑπεροίσοντες**· δηλ. τὰς ναῦς = ἵνα μεταφέρουν τὰ πλοῖα (ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ εἰς τὸν Σαρωνικόν). **Ἐν καρποῦ ἔγκυοι μιδῆςσαν** = ἥσχοιοῦντο μὲ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. **ἀρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν** = ἐν ἀροθυμίᾳ. ἀπρόθυμοι εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

16. **αὐτοὺς**· τοὺς Λακ. **διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν** = διότι ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀσθενεῖς, ἀνισχύρους. **ἀναγαγόντες** = ἀναγαγόμενοι = ἀποπλεύσαντες. **ἢ δοκοίη αὐτοῖς** = εἰς ὅποιο μέρος ἐνόμιζον αὐτοὶ κατάλληλον. **πολὺν τὸν παράλογον** = ἐντελῶς ἀπροσδόκητα. Διότι οἱ Ἀθην. παρὰ τὰς πληροφορίας τῶν Μυτιλ. ἐν 13, 4 ἐνίσχυσαν τοὺς στόλους των εἰς τὰ διάφορα μέρη. **ἄπορα νομίζοντες** = νομίζοντες ἀκατόρθωτα. **περιοικίδα**· τὴν χώραν τῶν περιοίκων ἐν τῇ Λακωνικῇ καὶ Μεσσηνίᾳ. **ἐπ’ οἴκουν** = οἰκαδε. **ὅτι πέμψουσι** = ἵνα τοῦτο πέμψωσι.

18. ὡς προδιδομένην = νομίζοντες ὅτι διεξήγοντο συνεννοήσεις ἐν τῇ πόλει (Μηθύμνῃ) περὶ παραδόσεως αὐτῆς. ἐπίκουσοι· δηλ. οἱ μισθοφόροι (πρβλ. Γ, 2, 2). οὐ προνυχάρει, η προσεδέχοντο = δὲν ἐπήγαιναν καλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἐπερίμεναν. Ἀντισσα, Πύρρα, Ἐρεσος· ἵδε χάρτην τῆς Λέσβου εἰς τὸ τέλος. καταστησάμενοι βεβαιότερα = καταστήσαντες πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀσφαλέστερα. κρατύναντες = ἐνισχύσαντες. ἐκβοήθεια = ἔξοδος ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). πληγέντες = κατὰ κράτος ἡτηθέντες. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες = οἱ ἴδιοι, δηλ. οἱ πολῖται πλεύσαντες καὶ ὡς κωπηλάται. ἔστιν οὐ = εἴς τινα μέρη. καρτερὰ = ὀχυρὰ σημεῖα.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.
Μυτιληναίων παράδοσις.

(Γ, 26 - 33)

25. κατὰ χαράδραν = διὰ χαράδρας. η ὑπερβατὸν ην = ὅπου ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβαθῇ (πατηθῇ) τὸ τεῖχος. προέδροις = τοῖς ἄρχουσι τῶν Μυτιληναίων. ησσον εἶχον τὴν γνώμην ὅστε ξυμβαλνειν = ησαν δλιγάτερον διατεθειμένοι νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

26. ἄρχοντα προστάξαντες = διορίσαντες ἄρχοντα. ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι = περιπίπτοντες εἰς σύγχυσιν λόγῳ τῆς συνδυασμένης ἐπιθέσεως. δπως ησσον ἐπιβοηθήσωσι = ἵνα μὲ μικροτέραν ἰσχὺν (δύναμιν) σπεύδουν πρὸς καταδίωξιν (τῶν 40 πλοίων). Κλεομένης· υἱὸς τοῦ Παυσανίου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς. ὑπὲρ Παυσανίου = ὡς ἐπίτροπος τοῦ (βασιλέως) Παυσανίου. Οὗτος ὡς νέος ἐπετροπεύετο ὑπὸ τοῦ θείου του Κλεομένους. δὴ = ὡς γνωστόν. μετὰ τὴν δευτέραν· καθ' ήν μόνον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔμειναν ἐν τῇ Ἀτικῇ λόγῳ τῆς ἐνσκηψάσης νόσου. ἐπιμένοντες = ἀναμένοντες. ἔργον = κατόρθωμα. ὡς ἥδη πεπεραιωμένων = μὲ τὴν ἵδεαν ὅτι εἶχον πλέον φθάσει. ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες = διέτρεξαν λεηλατοῦντες τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας. οὐδὲν ἀπέβαινε = τίποτε δὲν ἐπραγματοποιεῖτο (ὡς πρὸς τὰς ἐκ Λέσβου εἰδήσεις). δ στρος = τὰ τρόφιμα.

27. ἐνεχρόνιζον = ἔβραδυνον. καὶ αὐτός· δηλ. ὡς καὶ οἱ Μυτιληναῖοι δὲν ἐπερίμεναν τὰς ναῦς πλέον. διπλίζει· ἐνν. δίδει τὸν βαρὺν δπλισμόν, δν ἔφερον μόνον οἱ ἀριστοκρατικοί, ἐν φ αἵ κατώτεραι τάξεις ὑπηρέτουν ὡς ψιλοί. ψιλὸν δντα = ἔλαφρῶς ὠπλισμένον. κατὰ ξυλλόγους γιγνόμενοι = συναθροιζόμενοι καθ' ὅμαδας. δυνατούς = δλιγαρχικούς. ξυγχωρήσαντες = ἔξυμβάντες = συνθηκολογήσαντες.

28. οἱ ἐν τοῖς πράγμασι = οἱ ἴθύνοντες, οἱ δλιγαρχικοί. εἰ δπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως = ἀν ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν συνθήκην, (δηλ. ἐὰν γίνῃ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ δήμου ἀνευ τῶν δυνατῶν). κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ, δηλ. μετὰ τῶν δημοκρατικῶν. στρατόπεδον = στρατός. ὁστε = ἐπὶ τῷ ὅρῳ. αὐτούς· δηλ. τοὺς Μυτιληναίους. ἐν δσφ δ' ἀν ἔλθωσι πάλιν = μέχρι δὲ τῆς ἐπανόρδου. αὕτη ἐγένετο = ἦτο αὐτή. οἱ πράξαντες = οἱ διαπραγματευθέντες. μάλιστα· εἰς τὸ πράξαντες. οὐκ ἥνεσχοντο = δὲν ἔμειναν ἥσυχοι. δμως· δηλ. ἀν καὶ ἥσαν ἀσφαλεῖς κατὰ τὴν σύμβασιν. καθίζουσι· ἀμτβ. = καταφεύγονταν ὡς ἵκεται). ἀναστήσας... ὁστε μὴ ἀδικῆσαι = (πείσας) αὐτοὺς νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τοὺς βωμούς μὲ τὴν ὑπόσχεσιν (ὅρον) ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάψῃ. Ἀνόσιον ἔθεωρεῖτο ἡ ἀπομάκρυνσις ἵκετου ἀπὸ τοὺς βωμούς. κατατίθεται = θέτει πρὸς ἀσφάλειαν. τοῖς Ἀθηναῖοις δόξῃ τι = λάβουν ἀπόφασίν τινα οἱ Ἀθηναῖοι. καθίστατο = ἔτακτοποίει.

29. σχολαῖοι = βραδέως. τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ προσκαθημένους. πρὸν δὴ τῇ Δῆλῳ ἔσχον = ἔως οὐ τέλος προσωριμίσθησαν εἰς τὴν Δῆλον. Ἐρυθραῖα· χερσόνησος τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Χίου. μάλιστα = ἀκριβῶς. τῇ Μυτιλήνῃ ἐαλωκυλά = ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μυτιλήνης. ἐκ τῶν παρόντων = ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

30. πρὸν ἐκπύνστον γενέσθαι = πρὸν μᾶς πάρουν εἰδησιν. ὄσπερ ἔχομεν = ἀμέσως. ἀνδρῶν νεωστί... εὑρησομεν = θὰ εὔρωμεν μεγάλην ἔλλειψιν προφυλακτικῶν μέτρων ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ δποιοὶ πρὸ δλίγου ἔχουν καταλάβει πόλιν. κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ = καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ θάλασσαν. ὦ = ὅπου. ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἀν... πολέμιον = δὲν ἔλπιζουν ὅτι ἥμπορεῖ νὰ ἐπιτεθῇ

ἐναντίον των ἔχθρος τις, καὶ ήμῶν ἡ ἀληθ... οὖσα = καὶ ήμεῖς (κατὰ θάλασσαν) κυρίως συμβαίνει νὰ εἴμεθα ἵσχυοι. προσπίπτω = ἐπιτίθεμαι. τῶν ἔνδον· δηλ. τῶν δλιγαρχικῶν. καταληφθῆναι ἀν τὰ πράγματα = ὅτι δυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς καταστάσεως. μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον = ὅς μὴ διστάσωμεν νὰ ἀναλάβωμεν τὸν κίνδυνον. τὸ καὶν δὸν τοῦ πολέμου = τὰ ἀπρόσπτα τοῦ πολέμου. δ (καινὸν) εἰς τις... δρῳῖτο = ἀπὸ τὸ δρόιον (δηλ. τὸ ἄφρω καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκήτους προσπεσεῖν), ἐάν τις στρατηγὸς ἥθελε προφυλάσσεται, ὅσάκις τὸ παρατηρεῖ εἰς τὸν ἑαυτόν του (= τὸ θεωρεῖ ἐνδέχομενον διὰ τὸν ἑαυτόν του), καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἔχθρῶν, ὅσάκις τὸ παρατηρεῖ, ὅτι συμβαίνει (τὸ τοιοῦτο, δηλ. τὸ προσπεσεῖν αὐτοῖς ἄφρω) εἰς τοὺς ἔχθρούς, πάρα πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ (νὰ κατορθώσῃ).

31. οὐδενὶ ἀκούσιως ἀφῆθαι = ὅτι ἔχομεν ἔλθει ἀρεστοὶ εἰς ὅλους. τὴν πρόσοδον ταύτην· τὸ συμμαχικὸν φόρον τὸν ἀπὸ τῶν ἱωνικῶν καὶ αἰολικῶν πόλεων προερχόμενον. Ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ Ἱριστείδου ἀνήρχετο εἰς 460 τάλαντα καὶ βραδύτερον εἰς 600 καὶ πλέον. ἵνα, ήν ἐφορμῶσι... γίγνηται = ἵνα, ἐὰν (οἱ Ἀθηναῖοι) ἀναγκάζωνται νὰ ἀποκλείωσιν αὐτοὺς (τοὺς Πελοποννησίους) δαπανῶσι χρήματα (οἱ Ἀθ.). Πισσούθηνην· σατράπης τῆς Λυδίας. ἐνεδέχετο = ἀπεδέχετο. τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἰχεν = ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην. τῆς Μιτυλήνης ὑστερήκει = εῖχεν ἔλθει ὕστερον ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης. προσμείγνυμι = προσεγγίζω.

32. ἄρας (τὰς ναῦς) = ἀποπλεύσας. παρέπλει· δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰωνίας. προσσχὼν (προσίσχω) = προσεγγίσας. Τηῖσιν· κατοίκων τῆς ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας ἱωνικῆς πόλεως Τέω. Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων· Σάμιοι δλιγαρχικοί, οἱ δρόιοι ἐκβληθέντες τῆς πόλεως ἴδρυσαν πλησίον τῆς Σάμου πόλιν, τὰ Ἀναια. εἰ = ὅτι = διότι. οὔτε κεῖρας ἀνταιρομένους = οἱ δρόιοι δὲν ἐσήκωσαν κέρι (ἐναντίον ιου). ἐς φίλιαν προσάξεσθαι = ὅτι θὰ κάμῃ φίλους. ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην... παραβαλεῖν = δὲν ἥλπιζον ποτέ, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ διεπεραιοῦντο εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐν φοιτησίᾳ Ἀθηναῖοι κύριοι τῆς θαλάσσης.

33. Σαλαμινία καὶ Πάραλος δύο πλοῖα τῶν Ἀθηναίων ταχέα χρησιμεύοντα εἰς διαφόρους σπουδαίας δημοσίας ὑπηρεσίας. **Κλάρος**· πόλις τῆς Ἰωνίας πλησίον τοῦ Κολοφῶνος. **δρυᾶν** (δρυέω) = ἀραγμένος. **ώς γη ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη** = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἔκουσίως εἰς ἄλλην γῆν. **εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν** = μολονότι καὶ ὑπὸ αὐτὰς ἀκόμη τὰς συνθήκας (μολονότι δηλ. ἡ ἀτείχιστος Ἰωνία ἥδυνατο νὰ προκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοῦτο) δὲν εἶχον κατὰ νοῦν νὰ μένουν. **ώς· ἐπιρ. τροπικὸν = οὔτως.** **αὐτάγγελοι** = αὐτόπται ἀνήγγειλαν. **ώς οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο ἐπανεχώρει** = ἐπειδὴ ὅ (ὑπὸ τὸν Ἀλκίδαν) στόλος δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς ἀπόστασιν, ἐντὸς τῆς διοίας ἥδυνατο νὰ τὸν προφύτασῃ, ἐπέστρεφεν ὅπιστος (δ. Πάχης). **οὐ μετεώροις περιέτυχε** (ταῖς ναυσὶ τοῦ Ἀλκίδου) = δὲν συνήντησεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. **ἐφόρμησις** = ὅ διὰ πλοίων ἀποκλεισμός. **κέρδος ἐνόμισε...** **ἐφόρμησιν παρασκεῖν** = κέρδος ἐνόμισεν ὅτι εἰς οὐδὲν μέρος ἀποκλεισθεῖσαι (αἱ νῆες τοῦ Ἀλκίδου) δὲν εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στρατοπεδεύσουν (= προσορμισθοῦν) καὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθην.) νὰ τὰς φυλάττουν καὶ νὰ τὰς πολιορκοῦν.

'Αθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35-50)

35. παρίσταμαι τι = ἵστημι τι παρῷ ἐμαυτῷ, ὑποτάσσω. **οὓς κατέθετο**· ίδε Γ, 28, **καθίστατο τὰ περὶ Μυτιλήνην** = ἐτακτοποίει τὰ (πολεμικὰ) πράγματα τῆς Μυτιλήνης. **ὑπομένων** = μένων εἰς τὴν θέσιν του. **ἥξεν** = ἐδόκει αὐτῷ· ἐνν. καθίστασθαι.

36. ἔστιν δ... ἀπάξειν Πελοποννησίους = ἀν καὶ ὑπέσχετο, ὅτι θὰ κάμῃ καὶ ἄλλα τινὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ὅτι θὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Πελ. ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν· πρβλ. κεφ Γ, 68. **γνώμας ἐποιοῦντο** = ἐσκέπτοντο. **ὑπὸ δργῆς** = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δργῆς. **ὅσοι ἥβδοι** = ὅσοι διανύουν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, δηλ. ἀπὸ 18 ἕτῶν καὶ ἄνω. **ἐπικαλοῦντες** = κατηγοροῦντες. **ἀρχόμενοι** = πιεζόμενοι. **προσξυνεβάλετο...** **παρακινδυνεῦσαι** = συνετέλεσε προσέστι ὅχι δλίγον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς δρμῆς (= τοῦ ἐρεθισμοῦ) τὸ ὅτι ἐτόλμησαν νὰ ἐκτε-

θοῦν εἰς κινδύνους τὰ πλοῖα τῶν Πελ. πλεύσαντα εἰς τὴν Ἰωνίαν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Ὅποιει μ. τοῦ ὅημ. εἶναι τὸ αἱ Πελοπ. νῆες... παρακινδυνεῦσαι, τὸ δὲ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς (= οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν ὁρμῆς) ἀντικείμενον. οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας = ὅχι κατόπιν ἐπιπολαίας σκέψεως, κατόπιν ὡρίμου σκέψεως. διαχρῶματα τινα = φονεύω τινά. μετάνοια ἦν... ἡ τοὺς αἰτίους = μετενόουν καὶ ἀνελογίζοντο ἥρεμας ὅτι ἡ ἀπόφασίς των ἦτο σκληρὰ καὶ φοβερὰ (πρωτάκουστος), δηλ. νὰ καταστρέψουν δλόκληρον πόλιν μᾶλλον καὶ ὅχι τοὺς πρωταπίους (μόνον). τοὺς ἐν τέλει· δηλ. τοὺς πρωτάνεις ἢ στρατηγούς, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλοῦν τὴν ἐκκλησίαν. αὐθις γνώμας προθεῖναι = νὰ προτείνουν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως. καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν = καὶ ἐκεῖνοι ἔβλεπον. βουλδεύοντα πλέον... βουλεύσασθαι = ὅτι οἱ περισσότεροι πολῖται ἐπεθύμουν νὰ δώσωσι τινες εἰς αὐτοὺς (τοὺς πολίτας) ἀφορμὴν νέας σκέψεως. ἀφ' ἐκάστων = ἀπὸ διαφόρους. πιθανώτατος = πειστικώτατος.

Δημηγορία τοῦ Κλέωνος.

(Γ, 37-40)

37. ἥδη... καὶ ἄλλοτε = σήμερον καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. ἀδύνατος = ἀνίκανος. διὰ τὸ καθ' ὑμέραν... πρὸς ἄλληλους = ἐπειδὴ οἱ πολῖται εἰς τὰς καθημερινὰς σχέσεις σας δὲν φοβεῖσθε οὕτε ἐπιβουλεύετε δὲν εἴσας τὸν ἄλλον. τὸ αὐτό· δηλ. ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον. καὶ δ, τι ἀν... ἀμάρτητε = καὶ εἰς ὅποιο σφάλμα ὑποπέσετε. οὐκ ἥγεισθε = δὲν στοχάζεσθε, ἔννοεῖτε. ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς μαλακίζεσθαι = ὅτι ἡ μαλακία σας (= ἡπιότης, ἐπιείκεια) αὐτὴ δημιουργεῖ κίνδυνον εἰς σᾶς. οὐκ ἐς τὴν τῶν ἔνυμάχων χάριν = ὅχι ἵνα σᾶς χρεωστοῦν χάριν (εὐγνωμονοῦν) οἱ σύμμαχοι. ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν = ὅτι ἡ ἀρχή, τὴν δοποίαν ἔχετε εἶναι τυραννική. οὐκ ἐξ ὕπου ἀν χαροκόπησθε . . . περιγένησθε = ἀκροῶνται ὑμῶν (ὑπακούουν εἰς ὑμᾶς) ὅχι ἔνεκα τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς δοποίας κάμνετε εἰς αὐτοὺς μὲ βλάβην σας, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ὑπεροχῆς, τὴν δοποίαν ἥθελετε ἀποκτήσει διὰ τῆς ἰσχύος σας μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς καλῆς πρὸς ὑμᾶς διατέσσεως ἔκείνων (διὰ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὔνοίας ἔκείνων). Ἡ ἔννοια· οἱ σύμμαχοι ὑπακούουν εἰς σᾶς ἐκ φόβου μᾶλλον διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως

σας παρὰ ἔξ εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς. εἰ βέβαιον... δόξη πέρι = ἀν δὲν
 θὰ μείνῃ τίποτε σταθερὸν ὡς πρὸς ὅσα τυχὸν ἀποφασίσωμεν. χείροσι
 νόμοις... ἀκύρωις = προτιμοτέρα (ἰσχυροτέρα) εἶναι ἡ πόλις ἡ ἔχουσα
 χειροτέρους νόμους, ἀλλ ἀμεταβλήτους, ἀπὸ τὴν ἔχουσαν καλοὺς μὲν,
 ἀλλ ἀνεφαρμόστους. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται βέβαια περὶ ἀναιρέσεώς
 νόμου, ἀλλὰ περὶ καθαιρέσεως ψηφίσματος μόνον· δι Κλέων ὅμως ἐπί-
 τηδες συγχέει αὐτά, ἵνα διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ δήμου. σωφρο-
 σύνη = ἀπλότης, μετριοφροσύνη· ἀντιτιθ. πρὸς τὸ ἀκολασία = ἀπε-
 ριόριστος ἔλευθερία. δεξιότης = σοφία, πολυμάθεια. οὐ τε φαυλό-
 τεροι... οἰκοῦσι τὰς πόλεις = οἱ ἀμαθέστεροι (= οἱ ἀπλούστεροι)
 τῶν ἀνθρώπων συγκρινόμενοι (= πρὸς) πρὸς τοὺς πολυμαθεστέρους
 καλύτερον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κυβερνοῦν τὰς πόλεις. τῶν τε δεὶ λεγομέ-
 νων ἐς τὸ κοινὸν περιγγήνεσθαι = καὶ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι (=
 νὰ ὑπερισχύουν) τῶν ἔκαστοτε λεγομένων πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν (νὰ
 ἐπικρατῇ πάντοτε ἡ ἀτομικὴ τῶν γνώμη). ὡς ἐν ἀλλοις... τὴν γνώ-
 μην = ὡσὰν νὰ μὴ ἥδυναντο τάχα νὰ δεῖξωσι τὴν σοφίαν των (εὐ-
 φρίαν) εἰς ἄλλας σπουδαιοτέρας περιστάσεις. ἐκ τοῦ τοιούτου = τοι-
 αῦτα πράττοντες. τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. σφάλλουσι = γίνον-
 ται αἴτιοι νὰ δυστυχοῦν (νὰ κάμνουν σφάλματα), αἱ πόλεις. τῇ ἔξ ἐαν-
 τῶν ξυνέσει = εἰς τὴν σοφίαν των. ἀξιοῦσι = παραδέχονται. ἀδυ-
 νατώτεροι μέμψασθαι = δλιγάτερον ἴκανοὶ (ἢ οἱ ξυνετώτεροι) νὰ
 ἐπικρίνωσι τὸν λόγον (τὸν καλῶς εἰπόντος). ἀπὸ τοῦ ἵσου = ἀμερό-
 ληπτοι. ἀγωνισταὶ = ἀνταγωνισταί. δροῦσσανται τὰ πλείω = ἐπιτυγ-
 χάνουν (εὐδοκιμοῦν) εἰς τὰ περισσότερα. δεινότητι. ἐνν. ὁητορικῇ.
 ξυνέσεως ἀγῶνι = ἀπὸ ἀμιλλαν περὶ τοῦ ποῖος νὰ φανῇ σοφώτερος.
 παρὰ δόξαν = παρὰ τὰς πεποιθήσεις μας.

38. δ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ = τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω (ἢ δηλ.
 καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ). προτιθέναι λόγον· (γνώμας, διαγνώ-
 μην)· λέγεται περὶ τῶν ἀρχόντων (πρυτάνεων καὶ προέδρων) τῶν συ-
 καλούντων τὰς ἐκκλησίας καὶ παρεχόντων τὴν ἀδειαν εἰς τοὺς πολίτας
 νὰ διμιοῦν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. κρέσσον διατοιβὴν
 ἐμποιησάντων = οἱ διοῖοι ἔγιναν πρόδενοι χρονοτοιβῆς. δέστι πρὸς
 τῶν ἡδικηκότων μᾶλλον = πρᾶγμα τὸ διοῖον συμφέρει (ῳφελεῖ)
 μᾶλλον ἐκείνους, ποὺ ἔχουν διαπράξει ἀδίκημα. ἀμβλυτέρᾳ τῇ δργῇ·
 δηλ. ἢ ἀν ἔξεδικειτο ἀμέσως = μὲ δλιγατέραν δργήν. ἀμύνεσθαι τῷ

παθεῖν... ἀναλαμβάνει = ή ἄμυνα (ἐκδίκησις), ὅταν ἀκολουθῇ ἀμέσως μετὰ τὸ πάθημα (τὴν προσβολήν), ἐπειδὴ εἶναι ἵσοδύναμος κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, λαμβάνει δπίσω (τὴν προσήκουσαν) τὴν τιμωρίαν. **ἀξιώσων ἀποφαίνειν... καθισταμένας** = δόποῖος θὰ τολμήσῃ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιληναίων (ἀδικία) εἶναι ὠφέλιμος εἰς ἡμᾶς, αἱ δὲ συμφοραὶ ἡμῶν καθίστανται βλαβεραὶ εἰς τὸν συμμάχους. Ὁ Κλέων ἔνταῦθα θέλει νὰ δείξῃ τὴν ἀντίφασιν, εἰς τὴν δποίαν νομίζει ὅτι θὰ περιπέσῃ δ ἀντίθετος ὁρίων. Ἐκ τοῦ ἀδυνάτου δὲ νὰ ἀποδείξῃ τις τὸ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιλ. εἶναι ὠφέλιμος, αἱ δὲ συμφοραὶ τῶν Ἀθ. εἶναι βλαβεραὶ εἰς τὸν συμμάχους, προκύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς αὐστηροτάτης τιμωρίας τῶν Μυτιληναίων. **τῷ λέγειν πιστεύσας... ἀγωνίσαιτ' ἀν** = πεποιθὼς εἰς τὴν ὁριορικήν του δεινότητα ἡμπορεῖ νὰ προσπαθήσῃ ν ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει ἀποφασισθὲν δὲν ἔχει ἀποφασισθῆ. **κέρδει ἐπαιρόμενος** = ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους κινούμενος (δωροδοκήσας). **τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας** = μετὰ κόπου παρασκευάσας εὐπρεπῆ (ώραιον) λόγον (μὲν ὅλα τὰ ὁριορικὰ κοσμήματα). **παράγειν πειράσεται** = θὰ προσπαθήσῃ νὰ σᾶς ἔξαπατῃ. **ἀδλα** = ὠφέλεια, τιμή. **αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει** = αὐτὴ δὲ ἀναλαμβάνει τὸ βάρος τῶν κινδύνων. **κακῶς ἀγωνισθετοῦντες** = κακῶς διευθύνοντες καὶ κρίνοντες τὸν ἀγῶνας. **Θεαταὶ λόγων** = ὅπως εἰς τὰ θεάματα, ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὴν τέχνην τῶν ὁριόων καὶ ὅχι διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, περὶ τῶν δποίων πρόκειται. **ἀκροαταὶ τῶν ἔργων** = κρίνετε τὰ πράγματα ὅχι, ὅπως πραγματικῶς ἔχουν, ἀλλ ὅπως τὰ παριστάνουν οἱ ὁριόρες. **σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι** = κρίνοντες ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν. **εὖ** = πιθανῶς, εὐγλώτως. **τὰ δὲ πεπραγμένα** = ἐνν. σκοποῦντες = κρίνοντες τὰ πράγματα. **καλῶς** = μὲν ὠραιίους λόγους. **οὐ τὸ δρασθέν... ἀκουσθὲν** = πιστεύσαντες ὅχι εἰς τὸ πραχθὲν πρὸ τῶν δφθαλμῶν σας, ἀλλ εἰς τὸ ἀκουσθέν = ὅχι εἰς δσα λαμβάνουν χώραν ἐνώπιόν σας, ἀλλ εἰς δσα ἀκούετε λεγόμενα ὑπὸ τῶν ὁριόων. **ἐπιτιμάω** = ἐλέγχω, κατακρίνω. **μετὰ καινότητος λόγου.... ἀριστοὶ** = εἰς τὸ νὰ ἀπατᾶσθε ὑπὸ λόγου νέου (ἀσυνήθους) εἰσθε ἐπιτηδειότατοι. **μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ** = ὑπὸ λόγου δὲ ἐκ πείρας ἀποδειχθέντος δροῦ (ἀληθοῦς). **δοῦλοι δντες τῶν δειλατόπων** = ἀκολουθοῦντες δουλικῶς τὰ ἐκάστοτε ἀσυνήθη (παράδοξα).

ὑπερόπται τῶν εἰωθότων = καταφρονηταὶ τῶν συνηθισμένων. **μὴ** **ὕστεροι... τῇ γνώμῃ** = νὰ μὴ φαίνεσθε ὅτι ἀργότερα παρηκολουθήσατε αὐτοὺς μὲ τὴν διάνοιάν σας (ἢ ὅτι καθυστερεῖτε εἰς τὴν κατανόησιν τῆς προταθείσης γνώμης). **δξέως δέ τι... πρόδημοι** = ἐὰν κανεὶς λέγῃ κάτι εὐφυῶς, εἴσθε πρόδημοι νὰ ἐπιδοκιμάσετε τὰ λεγόμενα, πρὸν τελειώσῃ καὶ νὰ προεικάσετε αὐτά. **ζητοῦντες... ζῶμεν** = ἐπιζητοῦντες ἄλλον τινὰ κόσμον, ἵνα εἴπω οὕτω, παρὰ τὸν πραγματικόν. **ἀπλῶς** = ἐν συντομίᾳ. **ἀκοῆς ἡδονῆς ἡσσώμενοι** = ἡττώμενοι ὑπὸ τῆς τέρψεως τῆς ἀκοῆς. **σοφιστῶν θεαταῖς... βουλευομένοις** = διμοιύζοντες μὲ ἀνθρώπους, οἵ δοποῖοι κάθηνται ὡς θεαταὶ σοφιστῶν (διδασκάλων ὁγητορικῶν λόγων) μᾶλλον παρὰ μὲ ἀνθρώπους σκεπτομένους περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως.

39. μάλιστα δὴ μίαν πόλιν = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην πόλιν. **καὶ αὐτοῖς... οὐκ ἀφρακτοὶ ἦσαν** = οὐ μόνον ἐπροστατεύοντο ὑφῷ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔδιοι δὲν ἦσαν ἀπροφύλακτοι ὡς πρὸς τὴν πρασκευὴν τριήρων ἀπέναντι αὐτῶν. **ἔς τὰ πρῶτα** = τὰ μέγιστα. **ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν**. Τὸ μὲν ἐπανίστασθαι (= ἀνίστασθαι ἐπί τινα) δηλοῦ τὴν ἐπιθετικὴν ἐπανάστασιν, τὸ δὲ ἀφίστασθαι τὴν ἀμυντικήν, τὴν γινομένην μετὰ πολλὴν καταπίεσιν. Ὁμοίως ἐπανάστασις καὶ ἀπόστασις. **στάντες** = συμμαχήσαντες. **ἔχειρῶθησαν** = ἔκαμε νὰ διστάσουν. **δεινὰ** = εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. **ἔλασσω δὲ τῇ βουλήσεως** = κατώτερα τῆς θελήσεως των διότι ἐπενδύμουν τὴν ἐντελῆ καταστροφήν, εἰ δυνατὸν τῆς δυνάμεως ἡμῶν. **ἀξιώσαντες... προθεῖναι** = ἀφ' οὗ ἄπαξ ἀπεφάσισαν νὰ προτιμήσουν τὴν βίαν ἀντὶ τοῦ δικαίου. **εἰωθε τῶν πόλεων...** **ἔς** **ὑβριν τρέπειν** = ἡ ἀπροσδόκητος (ἀνέλπιστος) εὐτυχία συνήθως παρεκτρέπει εἰς ἀλαζονείαν (καθιστᾶ ὑπεροπτικὰς) ἔκείνας τὰς πόλεις, εἰς τὰς δοποίας ἥθελεν ἔλθει (ἢ εὐτυχία αὕτη), εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καὶ εἰς βραχύτατον χρόνον. **τὰ δὲ πολλά...** **ἢ παρὰ δόξαν** = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ σύμφωνοι πρὸς τὸν δρθὸν λόγον, τὴν τακτικὴν φρογὰν τῶν πραγμάτων, ἐπισυμβαίνουσαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαι εἶναι ἀσφαλέστεραι παρὰ αἱ ἀπροσδόκητοι. **χρῆν δέ...** **τετιμῆσθαι** = ἔπειτε δὲ οἱ Μυτ. καὶ πρὸ πολλοῦ νὰ μὴ ἀπολαύσωσι ποσῶς ἔξαιρετικῆς τι-

μῆς παρ' ἡμῶν. οὐκ ἀν ἐς τόδε ἔξύβρισαν = δὲν θὰ ἔφθανον εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ὑπεροψίας (δὲν θὰ ἔφέροντο τόσον ὑπεροπτικῶς). καὶ ἄλλως· δηλ. ἐκτὸς τῆς προκειμένης περιστάσεως, ἐν γένει. τὸ θεραπεῦον = τοὺς θεραπεύοντας. τὸ μὴ ὑπεῖκον = τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας. ἀπολύτῳ = ἀθφῶ. νῦν πάλιν... εἰναι = τώρα πάλιν νὰ ἀποκατασταθῶσι (εἰς τὴν πόλιν). τῶν δλίγων = τῶν δλιγαρχικῶν. κίνδυνος = ὀγών. Οἱ Μυτ. ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθοῦν ἢ μετὰ τῶν δλιγαρχικῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἢ μετὰ τῶν Ἀθ. κατὰ τῶν δλιγαρχικῶν. Οὗτοι ἐπροτίμησαν τὸ πρῶτον. ἀνήκεστος = ἀμεράπευτος. ἡμῖν ἀποκεινδυνεύεται... ψυχαλ = ἡ περιουσία ἡμῶν καὶ ἡ ζωὴ εὐθὺς θὰ περιέλθοντας εἰς ἔσχατον κίνδυνον. τῆς ἔπειτα προσόδου... στεργήσεσθε = θὰ στερηθῆτε τοῦ λοιποῦ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προσόδου, ώς ἐκ τῆς ὁποίας εἴμεθα ίσχυροί.

40. οὐκ οὖν δεῖ... ὠνητὴν = δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δώσωμεν ἐλπίδα (νὰ τοὺς κάμωμεν νὰ ἐλπίζουν) διτὶ δύνανται εἴτε εἰς λόγον πειστικὸν νὰ στηρίζωνται εἴτε διὰ χρημάτων νὰ ἔξαγοράσουν ἡμᾶς. Ἐνταῦθα ὑπανίσσεται τοὺς ἀντιπάλους ὁρίτορας. ξυγγνώμην... λήψονται = ως ἀφορμὴν συγγνώμης (ώς ἐλαφρυντικὸν) θὰ ἔχωσι (χρινόμενοι) τοῦτο, διτὶ ἡμαρτον ἀνθρωπίνως (= διτὶ ώς ἀνθρωποι ἔπταισαν). ξύγγνωμον = ἀξιον συγγνώμης. τότε· δηλ. ἐν τῇ χθεσινῇ ἐκκλησίᾳ (διεμαχόμην). διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα = διατείνομαι διτὶ δὲν πρέπει νὰ μεταβάλετε τὰ προαποφασισμένα (ἰσχυρῶς ἀνθίσταμαι κατὰ πάσης μεταβολῆς τῆς γνώμης σας). ἥδονῆ λόγων = ἡ ἐκ τῶν λόγων τέρψις. οὕτ' ἀντοικτιοῦντάς = (ἀντοικτίζω) = οἵτινες δὲν θὰ ἀνταποδώσουν τὸν οἰκτον. ἔξ ἀνάγκης τε· διότι ἦσαν ὑπήκοοι. ἔξουσιν ἀγῶνα = θὰ ἔχωσιν εὐκαιρίαν (εἰς ἄλλην περίστασιν νὰ δεῖξωσι τὴν ἵκανότητά των (τὴν ὁριοπικήν των δεινότητα)). βραχέα ἡσθεῖσα = ἐπ' ὀλίγον εὐχαριστηθεῖσα. ἐκ τοῦ εῦ εἰπεῖν... εῦ ἀντιλήψονται = ἐκ τοῦ καλοῦ λόγου κέρδος καλὸν θὰ λάβουν ώς ἀμοιβήν. Καὶ ἐνταῦθα διαβάλλει τοὺς ἀντιπάλους ὁρίτορας ώς δωροδοκοῦντας. ἡ ἐπιείκεια... ὑπολειπομένους = ἡ ἐπιείκεια δίδεται μᾶλλον εἰς ἐκείνους, οἱ δοποῖοι μέλλουν νὰ εἰναι καὶ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον πιστοὶ παρὰ εἰς ἐκείνους, οἱ δοποῖοι μένουν πάντοτε (καὶ μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐπιείκειαν ἡμῶν) ἀμετάβλητοι· δηλ.

δμοίως ἔχθροι (ὅπως καὶ πρότερον). οὐ χαριεῖσθε = δὲν θὰ τύχετε τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν. **ὑμᾶς αὐτοὺς...** δικαιώσεσθε (= καταγώσεσθε) = θὰ καταδικάσετε τὸν ἑαυτόν σας δικαίως (ὅτι τυραννικῶς ἀρχετε). οὐ χρεὼν ἀρχοιτε = ὑμεῖς δὲν ἥμπορεῖτε νὰ ἀρχετε κατὰ τὸ προσῆκον (πρέπον), δηλ. ἀρχετε αὐτῶν, ἐνῷ δὲν πρέπει. **ξυμφόρως·** δηλ. ὑμῖν αὐτοῖς = πρὸς τὸ συμφέρον σας. **οὐ προσῆκον·** αἰτ. ἀπολ. = ἐνῷ δὲν ἔπρεπε. **ἀνδραγαθίζομαι** = ἐπιδεικνύω ἀνδραγαθίαν, γενναιοφροσύνην. **ἐκ τοῦ ἀκινδύνου** = ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦ. **τῇ αὐτῇ** **ξημίᾳ·** ἐνν. ἦ ἀν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς περιγενόμενοι ὑμῶν = μὲ τὴν ἰδίαν τιμωρίαν, τὴν δποίαν θὰ σᾶς ἐπέβαλον αὐτοί, ἂν σᾶς ἐνίκων. **ἀναλγητότεροι** = ἀναισθητότεροι. **διαφεύγοντες·** δηλ. τὸν κίνδυνον. **προϋπάρχαντας** = ἀφοῦ πρῶτοι ἔκαμαν ἀρχὴν τῆς ἀδικίας. **οἱ μὴ ξὺν προφάσει... ὑπολειπομένου** ἔχθροῦ = οἱ ἄνευ ἀφορμῆς κακοποιοῦντες τινα καταδιώκουσι μέχρις ἐσχάτων καὶ προσπαθοῦν νὰ καταστρέψουν αὐτὸν ἐντελῶς, διότι φοβοῦνται τὸν ἐκ τοῦ ὑπολειπομένου (ἐὰν διασωθῇ) ἔχθροῦ κίνδυνον. **δ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ...** **τοῦ ἀπὸ τῆς ἵσης ἔχθροῦ** = δποίος χωρὶς νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πάθη κάτι, αὐτὸς εἶναι σκληρότερος, ἐὰν διασωθῇ, ἀπὸ δτι θὰ ἥτο ἐὰν εὐρίσκετο ἐν τῇ μοίρᾳ (δηλ. ἀν ἔβλαπτεν ἐπίσης τὸν ἀντίπαλον, δπως καὶ αὐτὸς ἔβλαψεν αὐτόν). **γενόμενοι δτι... πάσχειν** = ἐλθόντες μὲ τὸν νοῦν σας δσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα εἰς τὴν στιγμὴν τῶν παθημάτων. **νῦν ἀνταπόδοτε...** **ἀμνημονοῦντες** = νῦν ἀνταποδώσατε τὰ ἵσα (ὅτι ἥθελετε πάθει), χωρὶς νὰ δείξετε ἀδυναμίαν ἀπὸ τὴν παροῦσαν αὐτῶν τύχην καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσετε τὸν ἐπαπειλήσαντα ὑμᾶς ποτε (πρὸ μικροῦ) κίνδυνον. **τῶν πολεμίων·** δηλ. τῶν κυρίως ἔχθρῶν, τῶν Πελοποννησίων.

Δημηγορία τοῦ Διοδότου.

(Γ, 42-48)

42. **οὔτε τοὺς προθέντας...** **αἰτιῶμαι** = οὔτε τοὺς προτείναντας τὴν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως κατηγορῶ. **τοὺς μεμφομένους** = ἐκείνους, οἱ μεμφόμενοι παραινοῦσι (ἀξιοῦσι). **μεγίστων** δηλ. συμφερόντων. **εὐβούσσια** = δόμη σκέψις. **φιλεῖ γίγνεσθαι μετ' ἀνοίας** = ἡ δργὴ συνηθίζει νὰ ἐμφανίζεται μὲ ἀπερισκεψίαν. **τὸ δέ·** δηλ. τάχος. **μετὰ βραχύτητος γνώμης** = μετὰ περιωρισμένου νοῦ.

Ἡ διάρκεια δηλ. τῆς ὁρθῆς σκέψεως εἶναι βραχεῖα, ὅταν ἐπείγεται τις. **τοὺς λόγους**· τοῦτο λέγεται σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν 38, 4 «θεαταὶ . . . λόγων». **διαμάχεται μὴ . . . γίγνεσθαι** = δισχυρίζεται ὅτι οἱ λόγοι δὲν γίνονται διδάσκαλοι τῶν πραγμάτων (ὅτι δὲν ἔκφράζονται τὰ πράγματα διὰ λόγων). **ἴδια τι αὐτῷ διαφέρει** = ἔχει κάποιο ἴδιαίτερον (προσωπικὸν) συμφέρον. **εἰ βουλόμενος . . . ἀκουσομένους**. Ἡ σύνταξις καὶ ἀνάλυσις ἔχει οὕτω: εἰ ἡγεῖται ὅτι, εἰ μὲν βούλοιτο πεῖσαι αἰσχρόν τι, οὐκ ἀν δύναται εὖ εἰπεῖν περὶ τοῦ μὴ καλοῦ (= τοῦ αἰσχροῦ), εἰ δὲ εὖ διαβάλοι, ὅτι ἔκπλήξειν ἀν τοὺς ἀντεροῦντας καὶ ἀκουσομένους. **εὖ διαβαλών** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῦ Κλέωνος «ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμάσαντων». Ἐνταῦθα θέλει ὁ ὁρτωρ νὰ δεῖξῃ ὅτι ἡ διὰ τοῦ **εὖ διαβαλεῖν** ἔκπληξις, δι² ἡς οὗτοι ἀπατῶνται, εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ **πεῖσαι αἰσχρόν τι**. Ὅπανίσσεται δὲ ὅτι ὁ Κλέων δὲν ἔχει τὴν ἵκανότητα τοῦ **εὖ πεῖσαι**, ἀλλὰ τοῦ **εὖ διαβαλεῖν**, ὅπερ εἶναι τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον κατορθούμενον, δι² οὐδὲν ὁ λέγων ἔξυπηρετεῖ τὸ συμφέρον του. **χαλεπώτατοι δὲ . . . ἐπίδειξιν τινα** = ἐπικυνδυνότατοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κατηγοροῦντες τοὺς ἀντιπάλους των ὁρτορᾶς, πρὸν διμιλήσουν (οὗτοι) ὅτι χάρων χρημάτων θὰ εἴπουν ἐπιδεικτικόν τινα λόγον. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 38, 2 «κέρδει ἐπαιρόμενος». **ἀπεκάρει**· δηλ. τῆς ἔκκλησίας ἢ τοῦ βήματος. **ξυνετώτερος ἢ ἀδικώτερος** = ἀσύνετος μᾶλλον ἢ ἀδικος. **ἀδικίας ἐπιφερομένης** = ὅταν προσάπτεται ἀδικία (δωροδοκία). **μὴ τυχὼν** = ἀν δὲν ἐπιτύχῃ (τὸν σκοπόν του). **ἀδικος**· δηλ. εἰς τὴν πόλιν ὡς λαβὼν δῶρα. **ἐν τῷ τοιφδε** = ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. **φόβῳ**· δηλ.: μὴ κατηγορηθοῦν ὡς δωροδοκοῦντες. **πλεῖστ'** ἀν **δρθοῖτο . . . πολιτῶν** = πάρα πολλὰ ἥδυνατο νὰ ἐπιτύχῃ (ἢ πόλις), ἐὰν εἶχεν ἀνικάνους εἰς τὸ λέγειν τοὺς τοιούτους πολίτας (τοὺς φιλοκατηγόρους). **ἀπὸ τοῦ ἵσου** = ἐπὶ ἵσοις δροῖς, ἵσος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους (μὴ ὅντας δηλ. ὑπόπτους δωροδοκίας, πρᾶγμα τὸ δποῖον τοὺς θέτει εἰς κατωτέραν μοῖραν). **τῷ πλεῖστα εὖ βουλεύοντι** = εἰς τὸν δίδοντα πλείστας δρθὰς συμβουλάς. **προστιθέναι τιμὴν** ἐκ τοῦ χρὴ = νὰ μὴ δίδῃ νέαν (ἔξαιρετικὴν) τιμὴν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ. **τὸν μὴ τυχόντα γνώμης** = τὸν μὴ ἀριστα συμβουλεύσαντα. **οὐχ δπως** = οὐ μόνον μὴ = οὐ μόνον μὴ ζημιοῦν. **δ κατορθῶν** = δ ἐπιτυγχάνων εἰς τὰς προτάσεις του. **μειζόνων** = μεγαλυτέρων τιμῶν.

δρέγοιτο (καὶ ἐνταῦθα τὸ **ἥκιστα ἀν**) **τῷ αὐτῷ** (= τῷ παρὰ γνώμην καὶ πρὸς χάριν τι λέγειν).

43. τάναντία· δηλ. ἐλασσοῦμεν τὸν εὗ βουλεύοντα καὶ ζημιοῦμεν τὸν τῆς γνώμης μὴ τυχόντα. **φθονήσαντες...** **κερδῶν** = φθονήσαντες αὐτὸν διὰ τὴν ἀβέβαιον (ἀναπόδεικτον) ὑποψίαν διὰ τὰ ὑποτιθέμενα κέρδη. **μαθέστηκε...** **τῶν κακῶν** = κατήντησαν δὲ τὰ ἀγαθὰ ἀπ' εὐθείας (ἄνευ ὁητορικοῦ κόσμου) λεγόμενα νὰ εἶναι ἔξισου ὑποπτα πρὸς τὰ κακά. **τὰ δεινότατα** = τὰ κάκιστα, τὰ φαυλότατα. **ψευσάμενον** = διὰ ὅητορικῆς ἀποπλανήσεως. **διὰ τὰς περινοίας** = διὰ τὴν ὑπερβολικὴν δξύνοιαν. ‘**Ἡ ἔννοια εἶναι**: διότι δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὴν ἀπλῆν παραδοχὴν τῶν πραγμάτων, ἀλλ’ ἔξετάζετε αὐτὰ καὶ τὰ ἔξονυχίζετε κατὰ ποικίλους τρόπους. **ἀνθυποπτεύεται** = ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ (εἰς ἀνταμοιβὴν) καθίσταται ὑποπτος. **ἀφανῶς πῃ** = δι’ ἀφανοῦς τινος τρόπου. **πρὸς τὰ μέγιστα** = προκειμένου περὶ μεγίστων συμφερόντων. **χρὴ ἀξιοῦν...** **σκοπούντων** = πρέπει νὰ ἔχετε τὴν ἀξιωσιν, ὅπως ἡμεῖς οἱ ὁητορες ὅμιλῶμεν βλέποντες δλίγον «πειδὸν μακροὺ» ἀπὸ ὑμᾶς, οἱ δποῖοι κρίνετε μετὰ βραχεῖαν σκέψιν. **ἐν τῷ τοιῷδε** = εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν. **ὑπεύθυνον** = ὑπεύθυνος ἦτο πᾶς ὁ προτείνων γνώμην τινά, διότι ἡδύνατο νὰ κατηγορηθῇ διὰ τῆς γραφῆς **παρανόμων**, ἐν ᾧ ὁ ἀκούων, ὁ δῆμος, ἦτο ἀνεύθυνος. **δὲ πιστόμενος** = ὁ ἀκολουθήσας τὴν γνώμην του (δ πεισθείς). **πρὸς δργὴν ἥν...** **ζημιοῦτε** = ἐάν ποτε περιπέσητε εἰς κανὲν σφάλμα, παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἔξαψιν, τὴν δποίαν τύχη νὰ ἔχετε, τιμωρεῖτε τὴν μίαν γνώμην τοῦ πείσαντος. **Τὸ ἥν τύχητε** εἰς τὸ **ζημιοῦτε**. **Τὸ πλῆρες** δὲ εἶναι πρὸς δργὴν (πρόσ), ἥν τινα τύχητε (**ζημιοῦντες**) = εἰς πρώτην τυχαίαν ἔξαψιν σας.

44. παριέναι καὶ πάροδον ποιεῖσθαι· λέγεται ἐπὶ τῶν ὁητόρων, οἱ δποῖοι ἀναβαίνουν εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ ὅμιλήσουν. **ἀντερῶν**· δηλ. τῷ Κλέωνι. **δὲ ἀγών** = ἡ συζήτησις (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). **καὶ τοῦτο**· ἐτέθη ἐν ἀρχῇ χάριν ἐμφάσεως = καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτο, τὸ δποῖον ἰσχυρίζεται κυρίως ὁ Κλέων (εἰς τὸ δποῖον πρὸ πάντων ἐπιμένει ὁ Κλέων). **ἔάν**· ἔξαρταται ἐκ τοῦ οὐ κελεύσω. **ἔς τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ μέλλον. **τάναντία γιγνάσκω** = ἔχω ἀντίθετον γνώμην. **τῷ εὐπρεπεῖ**

λόγῳ = διὰ τὸν εὐλογοφανῆ λόγον. **δικαιότερος γάρ... τάχ' ἀν** **ἐπισπάσαιτο** = ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι συμφωνότερος πρὸς τὸ αὐστηρὸν δίκαιον (περιέχει περισσότερα ἐπιχειρήματα), ἐὰν τὸν κρίνετε σύμφωνα μὲ τὴν δόγμην σας κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ἵσως ἥθελε σᾶς παρασύρει (δελεάσει). **ώστε τῶν δικαίων δεῖν** = ὥστε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ ἀποδείξωμεν τὰ δικαιώματά μας. **ὅπως χρησίμως ἔξουσι=** τίνι τρόπῳ θὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς ἡμᾶς.

45. **οὖν** = βεβαίως. **πρόκεινται** = ἔχουν θεσπισθῆ. **τῷδε** = δηλ. τῇ ἀποστασίᾳ τῶν Μυτ. **τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι** = οὐδεὶς μέχρι σήμερον κρίνας περὶ ἕαυτοῦ (ἔχων τὴν γνώμην) ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιχειρήμα του ἔξετεθη εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιχειρήσεως. **ἥσσω τῇ δοκήσει** = κατωτέρων κατὰ τὴν ἴδεαν της (ἀνεπαρκεῖς κατὰ τὴν γνώμην της). **τούτῳ** = δηλ. τῷ ἀφίστασθαι. **πεφύκασται** = εἶναι ἐκ φύσεως πλασμένοι. **ἴδια καὶ δημοσίᾳ** = ἐν τῷ ἴδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ των. **διεξεληλύθασι γε...** **προστιθέντες** = ἔχουν δοκιμάσει κατὰ σειρὰν ὅλας τὰς ποινὰς οἱ ἀνθρωποι ἐπαυξάνοντες αὐτὰς κατὰ μικρόν. **εἴ πως...** ἔξαρταται ἐκ τοῦ ἐνν. πειρώμενοι. **παραβατομένων** δὲ **τῷ χερόῳ** = ἐπειδὴ δὲ μὲ τὸν καιρὸν γίνονται παραβάσεις. **ἔς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι** = καταλήγουν αἱ περιστρέφονται εἰς τὸν θάνατον (κατέληξαν). **καὶ τοῦτο** = δηλ. η θανατικὴ ποινή, οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες θανατικὴν ποινὴν (παραβαίνονται). **δέος** = φόβητρον. **οὐδὲν ἐπίσχει** = δὲν κωλύει καθόλου. η **πενία ἀνάγκη...** η δὲ **ἔξουσία...** καὶ **φρονήματι** = ἐν ᾧ η μὲν πενία ἔνεκα τῆς ἀνάγκης (τῇσι στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν) γεννᾷ (δίδει) τὴν τόλμην, η δὲ αὐθαίρετος εὐπορία (οἱ πλοῦτοις) (**ἔξουσία** κυρίως = τὸ ἔξειναι ποιεῖν, οἱ ἄν τις βούληται) ἔνεκα τῆς ὑπεροψίας καὶ αὐτοπεποιθήσεως γεννᾷ τὴν πλεονεξίαν. **αἱ δὲ ἄλλαι ἔυντυχαι....** **ἔς τοὺς κινδύνους** = αἱ δὲ ἄλλαι περιστάσεις τοῦ βίου ἔνεκα ἐμπαθοῦντινος τινος ὁρμῆς γεννῶσιν ἄλλο τι, καθ' ὃν λόγον (ὅπως) ἐκάστη τις κυριεύεται ὑπὸ ἀκαταγωνίστου τινὸς δυνάμεως (ἀμύνης, τιμῆς, ἔρωτος), ἔξωθούσιν (ἡμᾶς) εἰς τοὺς κινδύνους. Κατ' ἔννοιαν: ἄλλοι μὲν παρακινοῦνται εἰς τὸ ἔγκλημα ἀπὸ τὴν πενίαν, η δοπία τοὺς ἀναγκάζει νὰ εἶναι τολμηροί, ἄλλοι ἀπὸ τὸν πλοῦτον, οἱ δοποῖς ἔνεκα τῆς ὑπεροψίας καὶ αὐτοπεποιθήσεως γεννᾷ τὴν πλεονεξίαν, ἄλλοι δὲ ἀναλόγως τῶν ἀκατα-

μαχήτων παθῶν, τὰ δόποῖα κυριεύουν αὐτοὺς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. ἐν παντὶ = εἰς πᾶσαν περίστασιν. δομὴν (ἔρως) τὴν ἐπιβολὴν ἐκφραστίζων, ηδὲ (ἐλπίς)... βλάπτουσι = δομὴν ἔρως μετὰ κόπου καὶ φροντίδος ἐπινοῶν τὸ σχέδιον, ηδὲ ἐλπὶς τὴν εὐπορίαν (τὴν συνδρομὴν τῆς τύχης, τὴν εὐμένειαν) προϋποθέτουσα πλεῖστα βλάπτουσι. καὶ η τύχη... ἐπαίρειν = καὶ ἀληθῶς (= καὶ) η τύχη ἐκτὸς αὐτῶν (τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ ἔρωτος) οὐδόλως διλγώτερον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ παρασύρῃ αὐτοὺς εἰς ἐπιχειρήσεις. ἀδοκήτως γάρ... προάγει = διότι ἀπροσδοκήτως ἐνίοτε παρουσιαζομένη παρακινεῖ τινα νὰ ἐκτίθεται εἰς κινδύνους καὶ μὲ μικρότερα μέσα (= ἔξι ἐλάσσονος παρασκευῆς) (ἀπὸ ὅσα ἔχουν οἱ ἀντίπαλοι). καὶ οὐχ ἡσσον = καὶ μάλιστα. δσφ = καθ' ὅσον, διότι. ἀλλων ἀρχῆς = εἰς τὸ νὰ ἀρχη ἀλλων. ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασε = φαντάζεται τὸν ἑαυτόν του κάμποσο (= τι) ίσχυρότερον παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. ἀλογίστως = ἀπερισκέπτως. πολλῆς εὐηθείας, δστις οὔεται = πολὺ ἀφελές εἶναι, δστις (= εἰ τις) νομίζει. τῆς ἀνθρωπίνης... πρᾶξαι = ἐν φῇ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις αἰσθάνεται δομὴν (ῳδεῖται ἐνδοθεν) νὰ πρᾶξῃ τι προδύνμως. ἀποτροπὴν ἔχειν = νὰ ἀποτραπῇ (διὰ τῆς δυνάμεως τῶν νόμων ἢ δι' ἄλλου τινὸς φοβεροῦ πράγματος). Τὴν πρὸς τὰς στάσεις δομὴν διαδοτος ἀνάγει εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ δόποιοι εἶναι ἀκαταγώνιστοι.

46. καταλύω = ἔξαλείφω, παύω. ἔλθοι ἀν ἐς ξύμβασιν = δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς συμβίβασμόν. τὴν δαπάνην = τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, τὴν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν. καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν = καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ πληρώνῃ φόρον. ἐκείνως δὲ = κατ' ἐκεῖνον δομῶς τὸν τρόπον (τὸν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ὑποδεικνύμενον). ἀντιτίθεται πρὸς τὸ νῦν μέν. τίνα οὔεσθε... ἐς τούσκατον = ποία πόλις νομίζετε ὅτι δὲν θὰ προτιμήσῃ νὰ παρατείνῃ διὰ τῆς πολιορκίας τὸν χορόν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἔξαντλήσεως (μέχρις ἐσχάτων). εἰ τὸ αὐτό... ξυμβῆναι = ἐὰν ἡ βραδεῖα ἢ ταχεῖα συνεννόησις εἶναι τὸ λόιο πρᾶγμα. καθημένοις = πολιορκοῦσι. διὰ τὸ ἀξύμβατον = διότι οὐδένα συμβίβασμὸν δεχόμεθα. τῷδε δηλ. τῇ προσόδῳ. μετρίως = μὲ μετριοράθειαν. δπως ἔξομεν... χοησθαι... καὶ μὴ ἀξιοῦν = πῶς θὰ δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα (ἔχωμεν) τὰς πόλεις ἀκμαζούσας λόγῳ χρη-

μάτων. **τὴν φυλακήν . . . τῆς ἐπιμελείας** = νὰ φυλάττωμεν τὰς πόλεις (δρμώμενοι) ὅχι ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τῶν νόμων, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν πρᾶξεων ἡμῶν (τῆς διαγωγῆς ἡμῶν, τῆς καλῆς δηλ. διοικήσεως). **ἔλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον** = φαινομενικῶς ἔλεύθερον καὶ ἀρχόμενον ἀκούσιως κατὰ τὰς συνθήκας. **εἰκότως** = εὐλόγως (ἐπειδὴ ἀρχεται βίᾳ). **μηδὲ ἐπίνοιαν τούτου** **ἴωσι** = (ὅπως ὅχι μόνον μὴ ἀποστατῶσιν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ διανοηθῶσι τὴν ἀποστασίαν (κοινῶς· μήτε νὰ τὸ βάλουν καὶ στὸ νοῦ τους). **δτι ἐπ' ἐλάχιστον . . .** **ἐπιφέρειν** = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν διλιγωτέρους νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἐνοχὴν (νὰ θεωρήσωμεν ἐνόχους).

47. ὁ δῆμος = ἡ δημοκρατικὴ μερίς. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 39,5 «τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσετε». **ἀντικαθισταμένης** = ἀντιπάλου. **καταστῆσετε** = θὰ παράσχητε (εἰς τοὺς διλιγαρχικούς). **προδειξάντων . . . κεῖσθαι** = ἀφοῦ προηγουμένως ἐδείξατε, ὅτι ἡ αὐτὴ τιμωρία περιμένει (τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς μῆ). **μὴ προσποιεῖσθαι** = δηλ. μὴ (ἀδικῆσαι αὐτοὺς) **προσποιεῖσθαι** = νὰ ὑποκρινώμεθα τὸ ὅχι, δηλ. ὅτι δὲν ἡδίκησαν. **καὶ τοῦτο** = δηλ. ἐκόντας ἀδικηθῆναι ἡ διαφθεῖραι. **κάθεξις** = κατοχή, διατήρησις. **καὶ τὸ τοῦ Κλέωνος . . . ἐν αὐτῷ** (ἐν τῷ διαφθεῖραι αὐτοὺς) **ἄμα γίγνεσθαι** = καὶ ἡ κατὰ τὸν ἴσχυροισμὸν τοῦ Κλέωνος συνένωσις τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος ἐν τῇ τιμωρίᾳ (τῶν Μυτιλ.) ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ συγχρόνως ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Μυτ. **Ἄλλως** δίκαιον καὶ συμφέρον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συνυπάρχουν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τῶν Μυτ. Διὰ τούτων ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐν 40,4. «πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια».

48. γνόντες μετ' ἀπαρ. = κρίναντες. **ἀμείνω** = ἐνν. τῶν βουλευμάτων τοῦ Κλέωνος. **οἴκτιψ πλέον νείμαντες** = ἀποδώσαντες περισσοτέραν σημασίαν εἰς τὸν οἴκτον. **οῖς οὐδὲν ἔγω ἐῶ προσάγεσθαι** = ἀπὸ τὰ δόποια οὐδὲν ἔγω ἀξιῶ (θέλω) νὰ παρασύρεσθε ἐνν. ὅχι μόνον ὁ Κλέων. **ἀπ' αὐτῶν** = ἐξ αὐτῶν (τὰ δόποια ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου παραινοῦνται ὑπὲρ ἐμοῦ δρμώμενοι (= ἀπὸ)). **δστις εῦ βουλεύεται . . . ἀνοίᾳ ἐπιών** = δστις σκέπτεται δρμῶς ἀπέναντι τῶν ἀντιπάλων του εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἐπερχόμενον μετὰ βιαίων μέτρων ἐναντίον αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπερισκέπτως.

49. μάλιστα ἀντιπάλων = ἐξ Ἰσού πειστικῶν. **ῆλθον** ἐς ἀγῶνα
δμως τῆς δόξης = ἐφιλονίκησαν παρὰ πᾶσαν τὴν διὰ τὸ προηγού-
μενον ψήφισμα μετάνοιάν των (=δμως) τίνα τῶν δύο γνωμῶν νὰ
προτιμήσωσι (περὶ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὅποιαν ὥφειλον νὰ λάβουν).
ἐγένοντο ἐν τῇ κειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι = ἦλθον σχεδὸν Ἰσοι
κατὰ τὴν ψηφοφορίαν. **κατὰ σπουδὴν** = ἐν σπουδῇ. **μάλιστα** =
ἀκριβῶς. **ἄλφιτα** = ἄρτον ἀπὸ ἄλευρα κριθῆς. **ἔλαιον** = κωπηλατῶ.
ἄλφιτα... πεψυραμένα = ἄρτους ζυμωμένους μὲ οἶνον καὶ ἔλαιον.
ὕπνον ηροῦντο = ἔπαιρναν ὕπνον. **κατὰ μέρος** = διαδοχικῶς. **πνεῦμα**
= ἀνεμος. **ἐπὶ πρᾶγμα** **ἄλλοκοτον** = πρὸς πρᾶξιν ἀσυνήθη, ἀποτρό-
παιον. **ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον δσον** (=ώστε)... **ψήφισμα** = ἡ μὲν
ἐπρόλαβε καὶ ἤλθε τόσον πρωτύτερα, δσον ἥρκει διὰ νὰ ἔχῃ ἀναγνώ-
σει (μόνον) δ Πάχης τὸ ψήφισμα. **ὑστέρα αὐτῆς** ἐπικατάγεται =
φθάνει κατόπιν αὐτῆς. **παρὰ τοσοῦτον ἤλθεν** ἡ **Μυτ.** **κινδύνουν** =
τόσον πλησίον τοῦ κινδύνου ἤλθεν ἡ Μυτ. (τόσον πολὺ ἐκινδύνευσε).

50. γνώμη = προτάσει. **κλήρους ποιήσαντες** = διαιρέσαντες τὴν
γῆν εἰς τμήματα. Αἱ κληρουχίαι εἶχον διττὸν λόγον, ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπι-
τήρησιν τῶν ὑπηκόων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀκτημό-
νων. **τοῖς θεοῖς ἐξεῖλον ιεροὺς** = ἐξεχώρισαν διὰ τοὺς θεούς, ὡστε
νὰ εἴναι ιεροί. **τοὺς λαχόντας** = τοὺς ἐκλεγέντας διὰ κλήρου. **ταξάμε-
νοι...** **φέρειν** = ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώνουν· οἱ λα-
βόντες δηλ. τοὺς κλήρους ἐμίσθωσαν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρότερον κυρίους
των ἀντὶ δύο μνῶν ἐτησίως. **ὑπήκουον** = ἦσαν ὑπήκοοι.

III. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34-46)

34. **χειμῶνις** τοῦ 431 π. Χ. — **νόμος** = ἔθιμον. **πρώτων** οὗτοι εἶναι οἱ πεσόντες κατὰ τὰς ἐν 19, 2 καὶ 22, 2 ἀναφερομένας μάχας, κατὰ θάλασσαν καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ. **δστᾶ**· οἱ νεκροὶ ἐν πάσῃ μάχῃ ἐκαίοντο ἐπὶ τόπου, τὰ δὲ δστᾶ αὐτῶν ἀνεκομίζοντο εἰς τὴν πατρίδα χάριν ἐπισήμου ταφῆς. **προτίθενται** = ἐκθέτουν (ἴσως ἐν τῇ ἀγορᾷ). **ἀπογενόμενοι** = οἱ ἀποθανόντες. **πρότριτα**· ἐπιφ. = ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. **σκηνὴ** = παράπηγμα. **ἐπιφέρω** = φέρω καὶ θέτω ἐπάνω· τὰ ἐπιφερόμενα ἥσαν ἀνθη, στέφανοι, ἀρώματα καὶ σκεύη ποικίλα. **λάρναξ** = τεφροδόχος κάλπη. **κυπαρισσίνας**· διὰ τὸ ξύλον τὸ στερεὸν καὶ εὔοσμον. **κλίνη** = φέρετρον. **φέρεται**· δηλ. διὰ τῶν χειρῶν. **ἐστρωμένη** = σκεσασμένη διὰ νεκρικῆς σινδόνος. **ἀφανεῖς**· ἔκεινοι, τῶν δποίων τὰ πτώματα δὲν ἀνευρέθησαν. **ἀναίρεσις** = τὸ σήκωμα· ἵδιως ἐπὶ νεκρῶν καὶ δστῶν πρὸς ταφήν, ἀνακομιδή. **ξυνεμφέρει** = συμπαρακολουθεῖ. **δ προσήκων** = συγγενής. **πάρεισι**· αἱ γυναῖκες δὲν συνοδεύουν τὴν ἐκφοράν, ἀλλὰ μόνον παρευρίσκονται εἰς τὸν τάφον καὶ ἐκ τούτων μόνον αἱ συγγενεῖς. **τιθέασι**· δηλ. τὰς λάρνακας. **σῆμα** = νεκροταφεῖον. **προσαστίου**· τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ παρὰ τὴν ‘Αγ. Τοιάδα. **αἰελ**· ἀφ' ὅτου δηλ. καθιερώθη τὸ ἔθιμον τοῦτο, πάντως πρὸ τῶν Περσικῶν. **αὐτοῖς**· ἐν Μαραθῶνι, ὅπου σώζεται μέχρι σήμερον. **γνώμη** = νοῦς. **προήκω** = ὑπερέχω. **ἀξιωσις** = ὑπόληψις. **ἐπ'** **αὐτοῖς** = πρὸς τιμὴν αὐτῶν. **δπότε** **ξυμβαίνει** **αὐτοῖς**· δηλ. κρῆσθαι τῷ νόμῳ = δσάκις ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς τοιαύτη εὐκαιρία. **οὖν** = τέλος πάντων. **καιρὸς ἐλάμβανε** = ἐφθασεν ἢ κατάλληλος στιγμή. **ῶς** ἐπὶ **πλεῖστον** τοῦ δμίλιου = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος τοῦ συνηθόρισμένου πλήθους, διὰ νὰ τὸν ἀκοῦν οἱ περισσότεροι.

35. τὸν προσθέντα· καὶ δὲ Περικλῆς πιθανῶς ἥγνόει αὐτὸν· ἀλλοὶ ὑπέθετον τὸν Σόλωνα, ἀλλοὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ἀλλοὶ τὸν Ἀριστείδην. οἶτα· δηλ. ἡ μεγαλοπρεπής προπομπή, οἵ θρῆνοι τῶν γυναικῶν καὶ ἡ σεμνὴ ταφή. **τάφος = ταφή.** καὶ μὴ . . . κινδυνεύεσθαι . . . πιστευθῆναι = καὶ νὰ μὴ διατρέχουν κίνδυνον αἱ ἀρεταὶ (αἱ διακεκριμέναι ὑπηρεσίαι) πολλῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνδὲ ἀνδρὸς (νὰ δοθῇ δηλ. πίστις εἰς αὐτὸν εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς δικιάσῃ). **μετρίως = προσηκόντως,** ἐπιτυχῶς. **ἐν φ =** ἐν ζητήματι, ἐν τῷ δποίῳ. ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας = ἡ ἰδέα περὶ τοῦ δτι δ ὅγταρ λέγει τὴν ἀληθείαν. **βεβαιοῦται =** ἔξασφαλίζεται (ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀκροατῶν). **ξυνειδός =** δ γνωρίζων, αὐτόπτης μάρτυς (τῶν πράξεων τῶν ἐπαινούμενων). **ἐνδεεστέρως =** ἐλλιπέστερον. **ἀπειρος·** δηλ. τῆς δράσεως τῶν πεσόντων. **πλεονάξεσθαι =** λέγεσθαι ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον (ὅτι ἔξογώνονται). **ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν =** ὑπερβαίνον τὰς δυνάμεις του. **μέχρι τοῦδε . . . εἰσί . . . ὃν ἥκουσε =** ἐφ' ὃσον ἔκαστος φαντάζεται δτι καὶ δ ἵδιος εἶναι ἴκανὸς νὰ πράξῃ τι ἔξ ἐκείνων, τὰ δποῖα ἥκουσε. τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν (ῶν ἥκουσε) = εἰς πᾶν δὲ δτι ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις του. **τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν =** ὑπὸ τῶν παλαιῶν (ἐκ πείρας) εὑρέθη δρθὸν δτι ταῦτα οὕτω γινόμενα ἔχουν καλῶς. **χρὴ καὶ ἐμὲ . . . δόξης τυχεῖν =** πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ προσπαθῶ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προσδοκίαν ἔκαστου. **ὡς ἐπὶ πλεῖστον =** ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

36. **ἐν τῷ τοιφδε =** ἐν ἐπικηδείῳ τελετῇ, οἴτα ἡ προκειμένη. **ἡ τιμὴ τῆς μνήμης =** ἡ κατὰ προτίμησιν μνημόνευσις, ἡ τιμὴ νὰ μνημονεύωνται πρῶτοι. **διαδοχῆ =** διὰ κληνονομικῆς διαδοχῆς (τῶν μεταγενεστέρων). **ἐκεῖνοι·** δηλ. οἱ μέχρι τῶν Περσικῶν. **πατέρεσ·** δηλ. οἱ ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τῆς ἐν Κορωνείᾳ μάχης (394 π.Χ.), ὡς δ Ἀριστείδης, Κίμων, Ξάνθιππος. **δσην ἔχουμεν ἀρχὴν (= ἐπικράτειαν)**· αὕτη ὁρίσθη διὰ τῶν τριακονταετῶν σπονδῶν τῷ 445 π. Χ. **τὰ πλείω·** δηλ. τὴν ἐσωτεροικὴν τοῦ κράτους ὁργάνωσιν, παγίωσιν τῆς ἥγεμονίας, ἐπαύξησιν τῶν φόρων κλπ. **καθεστηκῦντα ἥλικα =** ἡ ἥλικια, καθ' ἦν ἐπέρχεται στάσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν σωματικῶν δυνάμεων (ἡ ὕδριμος ἀνδρικὴ ἥλικια). **μάλιστα =** περίπου. **πᾶσι·** ἐνν. χρήματα, πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν, φρούρια. **ἐπ' αὐτά·** δηλ. εἰς

τὴν παροῦσαν ἵσχυν. ἐπιτήδευσις = διαγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ, ἀρχαῖ. πολιτεία = ὁ δημόσιος βίος, πολιτική. τρόποι = τρόποι σκέψεως καὶ ἐνεργείας, χαρακτήρ. ἐπὶ τῷ παρόντι = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. δοκιμασία = δόλον τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος. ἐπανοῦσαι=μετὰ προσοχῆς (=ἐπὶ) ἀκοῦσαι.

37. οὐζηλούση = η ὅποια δὲν ζηλεύει, δπως δηλ. η τῶν Λακεδαιμονίων, η ὅποια ἀντέργαφε τοὺς νόμους τῆς Κρήτης. τιστν = εἰς πάντα ἄλλον. διὰ τὸ μή... οἰκεῖν = διότι εἶναι συντεταγμένον (τὸ πολιτευμα) οὕτως, ὥστε νὰ στηρίζεται ὅχι ἐπὶ τῶν δλίγων, ἀλλ ἐπὶ τοῦ λαοῦ. μέτεστι... πᾶσι τὸ ἵστον = πάντες κατὰ τοὺς νόμους ἔχουν ἵσα δικαιώματα ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικάς των ὑποθέσεις. κατὰ δὲ τὴν ἀξιωσιν=δῶς πρὸς δὲ τὴν ἐκτίμησιν (κατάλληλον ἐκλογῆν) τῶν προσώπων τῶν ἐκλεγομένων διὰ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων. ὡς ἔκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους... προτιμᾶται = καμ' δσον ἔκαστος ἐν τινι κλάδῳ διακρίνεται, μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἴκανότητός του ἢ ὡς ἐκ τῆς προνομιούχου τάξεως του (προτιμᾶται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν), ἦτοι αἱ δημόσιαι θέσεις καταλαμβάνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἔκαστου καὶ ὅχι τῆς κοινωνικῆς του θέσεως. Ἐν Σπάρτῃ τούναντίον οἱ βασιλεῖς ἔβασιλευον λόγῳ τῆς καταγωγῆς των ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἀν δὲν εἶχον ἀρετήν, τὴν δὲ πόλιν ἐκυβέρνων μόνον οἱ δομοιοι. κατὰ πενταν = πένης ὕν. ἀξιώματος ἀφανείᾳ = διὰ τὴν ἀσημότητα τῆς κοινωνικῆς τάξεως. ἔλευθερος τὰ πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν = ζῶμεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολιτεύματος ἄνευ περιορισμῶν εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις ἥμῶν (τὸν δημόσιον βίον). καὶ ἐσ τὴν πρὸς ἀλλήλους... ὑποψίαν = καὶ εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῆς ἀμοιβαίας ὑποψίας (=καχυπόπτου ἐπιτηρήσεως) τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. Ὅπανισσεται καὶ ἐνταῦθα τὴν Σπάρτην, δπου πράττων τις κατὰ βούλησιν ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν ἀλλων, οἵτινες ἔξήταζον τί πράττει ὁ ἄλλος καὶ διατί. οὐδὲ ἀξημίους μὲν... λυπηρὰς δέ... προστιθέμενοι = χωρὶς νὰ στενοχωρούμεθα διὰ πράξεις ἀλλων, αἱ ὅποιαι δὲν εἶναι μὲν ἀξιαι τιμωρίας, ἀλλὰ προκαλοῦν δυσάρεστον συναίσθημα εἰς δσους τὰς βλέπουν. τὰ δημόσια... οὐ παρανομοῦμεν=εἰς τὰς πρὸς πολιτείαν σχέσεις μας ἀποφεύγομεν τὰς παρανομίας ἀπὸ εὐλάβειαν.

τῶν ἐν ἀρχῇ = τῶν ἀρχόντων. **ἀμοδούσει** = δι^ο ὑπακοήν, πειθαρχοῦντες. **κεῖνται** = εἶναι νομοθετημένοι. **ἄγραφοι** = οἱ ἡθικοὶ νόμοι, (οἱ διποῖοι ὑπάρχουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων).

38. **καὶ μὴν καὶ** = ἀλλὰ πρὸς τούτοις (οὐ μόνον ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἐπικρατεῖ ἡ ἐλευθεριότης, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἀναπαύλαις). **ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα** = εὔρομεν μέσα πνευματικῆς ἀναπαύσεως (ψυχαγωγίας). **διετήσιος** = ὁ καθ' ὅλον τὸ ἔτος γινόμενος. **Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε πλῆθος ἑιρητῶν.** **νομίζοντες ἀγῶνι...** = χρώμενοι. **ἴδιαι πατασκευαῖ** = ἴδιωτικαὶ οἰκίαι καὶ δὲ ἐσωτερικὸς διάκοσμος αὐτῶν (ἐπιπλώσεις). **ῶν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει** = ἡ ἐκ τῶν διποίων εὐχαρίστησις ἐκβάλλει τὴν λύπην (διαλύει τὴν δυσθυμίαν). **ἐπεσέρχεται** = εἰσάγονται πρὸς τούτοις. **καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν...** **ἀνθρώπων** = καὶ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ προϊόντα (=ἀγαθὰ) τῶν ἄλλων χωρῶν μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκειότητος (εὐκολίας), μετὰ τῆς διποίας ἀπολαύσουμεν τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς (=τὰ αὐτοῦ γιγνόμενα).

39. **τῶν πολεμικῶν μελέταις** = ἐν τῷ κύκλῳ τῆς πολεμικῆς ἐκπαιδεύσεως. **οὐκ ἔστιν στε=οὐδέποτε.** **ξενηλασίαι** = ἀπελάσεις ξένων δπως δηλ. ἐγίνοντο ἐν Σπάρτη διὰ τὸν φόβον ἐπιδράσεως ξενικῶν τρόπων εἰς τὰ ἥμη των. **ἀπάταις** δπως δηλ. ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῆς Σπάρτης, διὰ νὰ γίνωνται πολυμήχανοι καὶ ἀπατῶσι τοὺς ἔχθρούς. **τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐθύνχω** = (πιστεύοντες) εἰς τὴν ἔμφυτον (προσωπικὴν) ἡμῶν γενναιοψυχίαν ἐν τῷ πολέμῳ (κατὰ τὴν ὕστη τῆς δράσεως). **παιδεῖαι** = τὸ παιδαδωγικὸν σύστημα. **τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται** = ἐπιδιώκουν τὴν ἀνδρείαν (ώς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς). **ἀνειμένως** = ἀνέτως. **ἰσοπαλής** = ἰσοδύναμος. **καθ' ἔαντοὺς** = μόνοι των. **τήν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες** = δταν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (=αὐτοὶ) εἰσβάλωμεν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄλλων. **οὐ καλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ...** τὰ πλείω κρατοῦμεν = μαζόμενοι ἐν τῇ ξένῃ γῇ νικῶμεν εὐκόλως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν ἀμυνομένους. **διὰ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἐπίπεμψιν** = διότι εἰς πολλὰς κτήσεις ἀποστέλλομεν ἀνδρας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἴδιους. **προσμείγνυμι** = ἔρχομαι εἰς χειρας, συμπλέκομαι. **αὐχῶ** = καυχῶμαι. **καίτοι εἰ δρ-**

θυμιά μᾶλλον . . . κινδυνεύειν = καὶ ὅντως ἐνῷ κατερχόμεθα εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μόνον ἐφόδιον τὴν ἄνετον δίαιταν (ὅρθυμίᾳ = ἀνέτως διαιτώμενοι) μᾶλλον παρὰ τὴν ἐπίπονον ἀσκησιν (=πόνων μελέτῃ) καὶ μὲ ἀνδρείαν προερχομένην μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλευθερίου μορφώσεως (ἀνατροφῆς) ήμῶν (=τρόπων ἀνδρείας) παρὰ ἐκ τῆς ἐπιβολῆς τῶν νόμων (= μετὰ νόμων). **περιγέγνεται ήμῖν . . . μὴ προκάμνειν** = ἔχομεν τὸ πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀποκάμνωμεν (καταπονούμεθα) ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὰ μέλλοντα δεινὰ (= ἔνεκα τῶν ἔναγωνίων πολεμικῶν παρασκευῶν, τὰς δούιας προκαλοῦν οἱ μέλλοντες κίνδυνοι). **αἰεὶ μοχθούντων** = τῶν ὑποβαλλομένων εἰς ἐπιμόχθους ἀσκήσεις. **ἀξίαν εἶναι** = ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐνν. φημί.

40. εὐτέλεια = λιτότης. **φιλοσοφῶ** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ γράμματα. **μαλακία** = τρυφηλότης. **φιλοκαλοῦμεν . . . ἀνευ μαλακίας** = θεραπεύομεν τὰς ώραίας τέχνας μὲ μικρὰν δαπάνην καὶ καταγινόμεθα εἰς τὰ γράμματα χωρὶς νὰ ἐκθηλυνθώμεθα. Ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς, διότι οἱ Λακ. κατηγόρουν τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο μήπως αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα τοὺς ἐκθηλύνουν. **πλούτῳ ἔργον . . . χρώμεθα** = καὶ τὸν πλοῦτον χρησιμοποιοῦμεν μᾶλλον ὡς ἀφορμὴν (κινητήριον δύναμιν) πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἢ ὡς ἀφορμὴν πρὸς κομπορρημοσύνην (ἐπίδειξιν). **καὶ τὸ πένεσθαι . . . αἰσχιον** = τὸ νὰ ὀμολογῇ κανεὶς τὴν πενίαν δὲν εἶναι ἐντροπή, ἀλλὰ τούναντίον ἐντροπὴ εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀποφεύγῃ κανεὶς αὐτὴν διὰ τῆς ἔργασίας (κατὰ λέξιν· ἀλλά, καὶ ἀν νομίζῃ κανεὶς ὅτι τοῦτο εἶναι ἐντροπή, μεγαλυτέρα ἐντροπὴ εἶναι (= αἰσχιον)). **ἔνι** = ἔνεστι, εἶναι δυνατόν. **τοῖς αὐτοῖς** εἶναι οἱ πολιτευόμενοι (κυρίως). **ἔτεροις** εἶναι οἱ ἐπαγγελματίαι. **πρὸς ἔργα τετραμμένοις** = ἐν ᾧ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των. **γνῶναι** (ἔνι) = νὰ ἔχουν πλήρη γνῶσιν τῶν πολιτικῶν (δημοσίων) ζητημάτων. Ἐν Σπάρτῃ εἰς μὲν τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀσχολοῦνται εἰς χειρωνακτικὰ ἐπαγγέλματα, οἱ δὲ ἀσκοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα Λακεδαιμόνιοι φαίνεται ὅτι δὲν ἥσαν ἔμπειροι εἰς τὰ πολιτικά. **ἀχρεῖος** = ἄχροηστος. **καὶ οἱ αὐτοὶ ἡτοι κρίνομέν γε . . . τὰ πράγματα** = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (ὅλοι οἱ πολῖται) ἢ ἐκφέρομεν τούλαχιστον γνώμην ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων (κυρίως πολιτικῶν) προτεινομένων ζητημάτων ἢ συλλαμβάνομεν ἴδιας ὅρθας γνώ-

μας καὶ ὑποβάλλομεν αὐτὰς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἄλλων (ώς μέλη τῆς βουλῆς). ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι... ἔργῳ ἐλθεῖν = ἀλλὰ μᾶλλον (βλάβην ἡγούμενον) τὸ νὰ μὴ φωτισθῶμεν διά λόγων πρότερον, ποὺν ἔκτελέσωμεν (πραγματοποιήσωμεν) ὅσα πρέπει νὰ γίνουν. διαφερόντως καὶ τόδε ἔχομεν = ὑπερέχομεν καὶ κατὰ τὸ ἔξῆς. ὥστε τολμᾶν = ὅτι τολμῶμεν. οἱ αὐτοὶ = συγχρόνως. ἐκλογίζομαι = ὑπολογίζω ἀκριβῶς. μάλιστα ἀναφ. εἰς τὰ δύο ἀπαρέμφατα. δ = τοῦτο δὲ = τοῦνατίον ὅμως. ἀμαθία = ἡ τῶν κινδύνων ἄγνοια. θράσος = ἄλογος τόλμη. λογισμὸς = ὁρθὴ (μελετημένη) σκέψις. ιράτιστοι τὴν ψυχὴν = γενναιοψυχότατοι. τὰ δεινὰ = οἱ κίνδυνοι. διὰ ταῦτα = διὰ τοῦτο (τὸ γινώσκειν). καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἡναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς = καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐεργετικὴν διαμέσιν διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους βεβαιότερος δράσας... σφέσειν = σταθερότερος φίλος εἶναι ὁ εὐεργετήσας οὕτως, ὥστε νὰ φροντίζῃ νὰ διατηρῆται ζωντανὴ πάντοτε ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀδφειλῆς του διὰ τὴν εὐεργεσίαν (νὰ διατηρῇ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ εὐεργεθέντος διὰ τῆς διαρκοῦς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας του). δ δ' ἀντοφείλων... ἀποδώσων = ἐνῷ ὁ ὑποχρεωμένος εἶναι ὅχι τόσον πρόθυμος (ψυχρὸς) (νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του), ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι θὰ ἀποδώσῃ εὐεργεσίαν, ὅχι διὰ νὰ τοῦ χρεωστῆται εὐγνωμοσύνη, ἀλλὰ πρὸς ἔξοφλησιν ὑποχρεώσεως. τοῦ συμφέροντος λογισμῷ = ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον. τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ = τὴν πεποίθησιν, τὴν δποίαν ἐμπνέει ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων. ἀδεᾶς = χωρὶς νὰ φοβούμεθα (ἀγνωμοσύνην ἢ ζημίαν). Παραδείγματα ἀνιδιοτελοῦς συνδρομῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἄλλους ἀναφέρει ἡ ἴστορία, ὡς τὴν βοήθειαν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπὸ τοῦ Δαρείου Ἰωνας, τὴν ὑπὸ τὸν Κίμωνα πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας βοήθειαν κατὰ τὸν τρίτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον.

41. ξυνελῶν = συντόμως. παίδευσις τῆς Ἐλλάδος = σχολεῖον, κέντρον πάσης πνευματικῆς μορφώσεως. καθ' ἔκαστον δοκεῖν... αὐταρκεῖς παρέχεσθαι = νομίζω ὅτι εἴς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ διαμορφώσῃ (= παρέχεσθαι ἀν) τὸν ἑαυτόν του ἰκανὸν εἰς πλεῖστα καὶ ποικιλώτατα εἰδὴ ἀσχολιῶν (= ἐπὶ πλεῖστα εἰδη) μὲ ἔξαιρετικὴν ἐπιδεξιότητα καὶ χάριν (= μετὰ χαρίτων μάλιστα ἀν εὐτραπέλως). κόμπος λόγων = κομπορημοσύνη. ἔργων ἀλήθεια = ζων-

τανὴ ἀλήθεια. **ἡ δύναμις πόλεως** περὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ἔγινε λόγος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. **τρόπων** οὓς προεῖπεν ἐν 37, 2. **μόνη τῶν νῦν ἀκοῆς αρείσσων** ἐς πεῖραν ἔρχεται = μόνη ἔξι δλων τῶν σημειωνῶν δοκιμαζομένη ἀποδεικνύεται ἀνωτέρα (τῆς περὶ αὐτῆς ἐπικρατούσης γνώμης). **τῷ πολεμίῳ . . . ύψῳ οὖν κακοπαθεῖ** = δίδει εἰς τὸν ἔχθρὸν ἀφορμὴν νὰ ἀγανακτῇ ὅτι ὑπὸ τοιούτων (ἀναξίων ἀντιπάλων) κακοπαθεῖ. **κατάμεμψιν** = ἀφορμὴν παραπόνων. **σημεῖα** = μνημεῖα, (τὰ δποῖα σφέζομενα μέχρι σήμερον μαρτυροῦν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Περικλέους λεγομένων). **οὐ δὴ=δχι δά.** **τοι=βεβαίως.** **οὐδὲν προσδεδεμενοι . . . οὔτε δστις ἔπεσι . . . η ἀλήθεια βλάψει** = χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ Ὄμήρου ὡς ὑμνητοῦ οὔτε ἄλλου τινός, ὁ δποῖος θὰ τέρψῃ μὲν πρὸς στιγμὴν διὰ στίχων, ἀλλ᾽ η πραγματικὴ ἀλήθεια (η ἐπισκόπησις αὐτῶν τῶν ἔργων τῶν ὑμνουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ) θὰ καταδείξῃ ψευδῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἰδέαν (τὴν ποιητικὴν παράστασιν τῶν πράξεων (=τὴν ὑπόνοιαν)). **ἔσβατὸς** = προσιτός. **συγκατοικίσαντες** = ἴδρυσαντες ἔκτὸς τῶν ἀποικιῶν μνημεῖα. **κακῶν τε κάγανθῶν** η παρὰ τὴν Μέμφιν τῆς Αἴγυπτου πανωλεθρία τῶν Ἀθηναίων μαρτυρεῖ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως δμοίως, δπως καὶ αἱ περιφανεῖς τοῦ Κίμωνος νίκαι περὶ τὸν Εὑρυμέδοντα. **δικαιῶ** = ἀναγνωρίζω ὡς καθῆκον. **λειπόμενοι** = οἱ ἐπιζῶντες. **κάμνω** = κοπιάζω.

42. τῶνδες δηλ. τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθηναίων. **δμοίως** = ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ. **εὐλογία** = ἔπαινος, ἔγκωμιον. **σημείοις** = δι' ἀπτῶν ἀποδείξεων. **αὐτῆς** δηλ. τῆς εὐλογίας. **τὰ μέγιστα** = τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα σημεῖα. **οὐν ἀν πολλοῖς . . . φανείη** = δι' ὀλίγους "Ελληνας δύναται νὰ φανῇ (θὰ εὐφεθῇ) δ λόγος ἀνάλογος τῶν ἔργων, δπως διὰ τοὺς προκειμένους νεκροὺς (ὅλιγοι "Ελληνες ὑπάρχουν, δπως οἱ προκείμενοι, εἰς τοὺς δποίους ἀρμόζει τοιοῦτος ἔπαινος). **δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν . . . καταστροφὴ** = μοῦ φαίνεται δὲ ὅτι δ τῶν προκειμένων νεκρῶν θάνατος, εἴτε οὔτος εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς ἀνδρείας (διὰ τοὺς νέους), εἴτε εἶναι η τελευταία ἐπισφράγισις αὐτῆς (διὰ τοὺς πρεσβυτέρους), εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀνδραγαθίας των. **καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα κείροσι . . . προτίθεσθαι** = διότι

καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, οἱ δύοιοι εἶναι ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως φαῦλοι, δικαιοῦνται νὰ προβάλλουν πρὸς ὑπερόσπισίν των τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος ἀνδραγαμίας των. ἀγαθῷ = διὰ γενναίας πατριωτικῆς πρᾶξεως. **κακὸν** = ἡθικὸν σφάλμα, **κοινῶς** = πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον. **ἐκ τῶν ἰδίων** = διὰ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ παρεκτροπῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου. **μαλακίζομαι** = ἐπιδεικνύω δειλίαν. **τὴν ἔτι** = τὴν μακροτέραν. **ώς κἄν ἔτι διαφυγὼν...** **πλουτήσειεν** = ὅτι διαφυγὼν τὴν πενίαν ἥτο ἐνδεχόμενον νὰ πλουτήσῃ. **τοῦ δεινοῦ** = τοῦ κινδύνου. **αὐτῶν** δηλ. τῆς ἀπολαύσεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἐλπίδος νὰ διαφύγουν τὴν πενίαν. **λαβόντες** = ἐκλαβόντες, κρίναντες. **μετ' αὐτοῦ** δηλ. τοῦ κινδύνου = κινδυνεύοντες. **ἔβουληθησαν μετ' αὐτοῦ...** **τῶν δὲ ἐφίεσθαι** = ἀπεφάσισαν ὑπομένοντες τὸν κίνδυνον τοὺς μὲν ἐχθροὺς νὰ τιμωροῦν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐκεῖνα (τὴν περαιτέρῳ ἀπόλαυσιν καὶ τὸν πλοῦτον) νὰ ἐπιθυμοῦν (νὰ διατηρήσουν δηλ. τὸν πόλον, διότι δὲ ἀγάν τηδενατο νὰ ἀποβῇ καὶ εὐτυχῆς δι' αὐτούς) **ἐλπίδι τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες** = ἐμπιστευθέντες εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ ἀδηλον (τὴν ἀβεβαιότητα) τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως. **ἔργῳ δὲ περὶ...** **ἀξιοῦντες πεποιθένται** = ἐν τῇ πράξει δὲ θεωροῦντες καθῆκόν των νὰ ἔχουν πεποιθησιν εἰς τὴν προσωπικήν των ἀνδρείαν ὡς πρὸς τὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ὑπάρχοντα ἥδη κίνδυνον. **Ἐν αὐτῷ** = δηλ. τῷ κινδύνῳ. **τὸ αισχρὸν τοῦ λόγου** = τὴν ἐπὶ δειλίᾳ κακὴν φήμην, κατηγορίαν. **τὸ ἔργον** = τὴν μάχην. **καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ...** **ἀπηλλάγησαν** = καὶ ἐν βραχυτάτῃ κρισίμῳ στιγμῇ (τῆς τύχης), διτε ἥλπιζον νίκην μᾶλλον παρὰ ἤταν, ἀπέθανον.

43. τοὺς δὲ λοιπούς... διάνοιαν ἔχειν = οἱ δὲ ἐπιζῶντες πρέπει νὰ εὔχεσθε μὲν εἰς τοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δίδωσι τύχην ἀκινδυνοτέραν, ἀλλὰ νὰ μὴ θεωρῆτε ἀξιούντα τοῦ ἔαυτοῦ σας (καταδέχεσθε) νὰ ἔχετε ποσῶς ἀτολμότερον τὸ φρόνημά σας ἀπέναντι τῶν ἔχθρῶν. **λόγῳ σκοπεῖν τὴν ὁφελίαν** = κρίνειν (ἔξετάζειν) κατὰ τὸν λόγον (τῶν ὅητόρων) τὴν ὁφέλειαν (μὴ περιορισθῆτε νὰ ἀκούετε τὰ καλὰ ἀπὸ τὸν λόγον μου μόνον). **ἔργῳ θεώμενοι** = παριστάμενοι θεαταὶ ἐμπράκτως (τῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, ὅπως παρουσιάζεται αὕτη ἀπὸ τὰ πράγματα). **Ἐν τοῖς ἔργοις** = ἐν ταῖς μάχαις. **δόπτε καὶ πείρᾳ τον σφαλεῖεν** = εἴ ποτε καὶ πειρώμενοί τινος σφαλείησαν (= συνέβη νὰ ἀποτύχωσι).

οὐκ οὖν = ὅμως διὰ τοῦτο δέν... **κάλλιστον ἔρανον τῇ πόλει προϊέμενοι** = τὴν καλλίστην συνεισφορὰν προσφέροντες εἰς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. **Ιδίᾳ** = προσωπικῶς. **παρὰ τῷ ἐντυχόντι...** **καιρῷ** = εἰς πᾶσαν ἑκάστοτε παρουσιαζομένην εὑκαιρίαν καὶ λόγου (ὅταν δηλ. εἰς πανηγύρεις ἐκφωνοῦνται λόγοι, θὰ μημονεύωνται αὐτοὶ) καὶ ἔργου (ὅταν ἐν τῇ μάχῃ θὰ προτρέπουν τοὺς μαχομένους νὰ μιμοῦνται αὐτούς). **σημαίνει** = σημεῖόν ἔστι, διατηρεῖ τὴν μνήμην των. **οἰκείᾳ** δηλ. γῆ-μὴ προσήκουσα = ή ξένη. **Ἄγραφος μνήμη** = ή ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγγεγραμμένη, κατ' ἀντιθ. πρὸς τὸ στηλῶν ἐπιγραφή. **Ἄγραφος μνήμη...** **ἐνδιαιτᾶται** = ή ἀγραφος ἀνάμνησις τῆς διαθέσεως μᾶλλον (τῶν πεσόντων) (παρὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν μικροῦ ή μεγάλου) κατοικεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν ἐνὸς ἑκάστου. **καὶ τὸ εὔδαιμον...** **κρίναντες** = καὶ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ὅτι ή ἐλευθερία εἶναι ή ἀληθής εὐδαιμονία, ή δὲ εὐψυχία εἶναι ή ἐλευθερία. **περιορῶμαι** = ἐνταῦθα = πτοοῦμαι, ἀποδειλῶ. **κακοπραγῶ** = δυστυχῶ. **ἀλλ' οἷς ή ἐναντία...** **κινδυνεύεται** = ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἵ δ ὅποιοι διατρέχουν τὸν κίνδυνον μεταβολῆς ἐπὶ τὰ χείρω ἐν τῷ μέλλοντι (= ἔτι) βίφ των. **καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα** = ἐνν. **ἔσται** = καὶ εἰς τὸν διποίους ή διαφορὰ (πρὸς τὴν προτέραν των κατάστασιν) θὰ εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη. **ἀλγεινοτέρα γάρ...** **κάνωσις** = διότι δι' ἄνδρα βέβαια εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον (= μὲ φιλότιμο) εἶναι πικροτέρα ή ταπείνωσις ή ἀπορέουσα ἐκ τῆς δειλίας. **ἄναισθητος** = ἀνώδυνος.

44. **τομεὺς** = γονεύς. **ἐν πολυτρόποις** = συμφοραῖς ἐπίστανται **τραφέντες** = γνωρίζουν ὅτι ἀνετράφησαν ἐν μέσῳ ποικίλων περιπετειῶν. **εὐπρεπεστάτης τελευτῆς** = ἐνδοξοτάτου θανάτου. **οἷς ἐνευδαιμονήσαι...** **ξυνεμετρήθη** = τῶν διποίων δ βίος δρισθη (ἐδόθη) ἐν συμμέτρῳ ἀναλογίᾳ, ὥστε νὰ περάσουν αὐτὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ νὰ ἀποθάνουν ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ εὐδαιμονίας (τοὺς διποίους συνώδευσεν ή αὐτὴ εὐτυχία καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον). **ῶν** ἀναφ. αὐτοὶ. = διότι αὐτῶν. **λύπη οὐχ ὕπνος...** **στερλισκῆται** = λυπεῖται τις τις ὅχι δι' ἀγαθά, τὰ διποῖα στερεῖται, χωρὶς νὰ τὰ δοκιμάσῃ. **ἔθας τυνος** = συνηθισμένος μέ τι. **Ιδίᾳ** = κατ' ίδιαν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. **τῶν οὐκ ὅντων...** **ἔσονται** = οἱ κατόπιν γεννώμενοι εἰς τινας παῖδες θὰ τοὺς κάμουν νὰ ληπιμονήσουν τοὺς ἀποθανόντας. **ξυνολσεῖ**

ὑποκ. τὸ ἐπιγίγνεσθαι παῖδας. οὐ γὰρ οἶσν τε λσον... κινδυνεύωσι = διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σκέπτωνται περὶ τῶν κοινῶν δμοίως δρθῶς καὶ δικαίως (ἐν λούτητι ὑποχρεώσεων καὶ δικαιοσύνη) μὲ τοὺς ἔχοντας τέκνα εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνοι, οἱ δόποῖοι μὴ συνεισφέροντες τέκνα (εἰς τὸν πόλεμον) δὲν διατρέχουν κίνδυνον νὰ τὰ χάσουν. **παρηθῶ** = γίνομαι παρηλιξ. **τόνδε*** ἐνν. τὸν ὑπόλοιπον βίον. **κονφιζομαι** = παρηγοροῦμαι. **τὸ φιλότιμον ἀγήρων μόνον** = ἡ φιλοτιμία (φιλοδοξία) μόνον δὲν γηράσκει. **οὐ τὸ κερδαίνειν μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι** = δὲν εὐχαριστεῖ τόσον τὸ κέρδος, ὅσον ἡ δόξα. **ἀχρεῖος** = ἄχρηστος.

45. **μέγαν** = δυσχερῆ. **καὶ μόλις ἀν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς** (= καὶ εἰ ὑπερβάλοιτε ἀρετῆ) **οὐχ δμοῖοι, ἀλλ' δλιγφ χείρους κριθεῖτε** = καὶ ἀν ἡθέλετε ἐπιδείξει ὅλως ἔξαιρετον ἀνδρείαν, καὶ τότε μόλις θὰ κατορθώνετε νὰ κριθῆτε ὅχι βέβαια δμοῖοι, ἀλλὰ ὡς κατά τι κατώτεροι αὐτῶν. **φθόνος τοῖς ξῶσι... τετίμηται** = διότι μειαὖ τῶν ξώντων ὑπάρχει φθόνος πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς, οἱ δὲ νεκροὶ (= τὸ μὴ ἐμποδὼν) τιμῶνται μὲ τεύνοιαν ἀδιαφιλονίκητον. **τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως...** **κλέος ή** = μεγάλη τιμὴ θὰ εἶναι εἰς σᾶς, ἀν δὲν φανῆτε κατώτεροι τῆς ίδιας σας φύσεως (τοῦ προορισμοῦ σας) (ἄν ἀσχολῆσθε δηλ. ἀθιρύβως εἰς τὰ οἰκιακὰ) καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην, περὶ τῆς δόποίας ἐλάχιστα γίνεται λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν (ἐν τῇ ἀγορᾷ) εἴτε διὰ τὸ καλὸν εἴτε διὰ τὸ κακόν.

46. **πρόσφορα** = ἐπίκαιρα. **οἱ φαπτόμενοι κεκόμηνται** δηλ. τῇ συμπαθείᾳ τῶν πολιτῶν καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς πόλεως. **ῳφέλιμον στέφανον...** **προτιθεῖσα** = ὥφέλιμον (οὐ μόνον εὔπρεπη, ὅπως ἦτο εἰς τοὺς κυρίως ἀγῶνας) ἀμοιβὴν τῶν τοιούτων ἀγώνων (ὑπὲρ πιτρίδος) προβάλλουσα εἰς τοὺς προκειμένους νεκροὺς καὶ τοὺς ἐπιζώντας. **ἄθλα γὰρ...** **πολιτεύουσι** = διότι, ὅπου προβάλλονται μέγιστα βραβεῖα τῆς ἀρετῆς, ἐκεῖ πολιτεύονται ἀριστοὶ ἀνδρες. **ἀπολοφυράμενοι** = ἀφοῦ ἀρκετὰ ἐκλαύσατε. **δν προσήκει** = τὸν προσήκοντα, τὸν ίδικόν του.

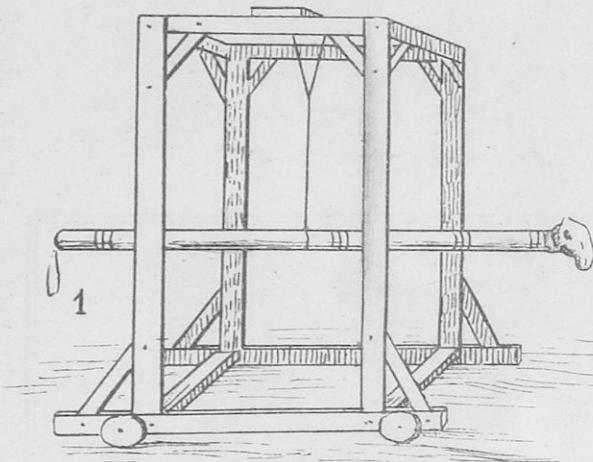
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Ἐν σελ. 42 στίχ. 5 ἀντὶ τὸ μὴ νὰ γραφῇ τῷ μὴ.
> > 52 > 24 μετά τὸ πειράσεται νὰ τεθῇ τελεία.
> > 58 > 11 ἀντὶ ἀδικοῖννο νὰ γραφῇ ἀδικοῖντο.
> > 60 > 6 τὸ μετὰ τὸ μὴ πολέμιον κόμμα νὰ μετα-
τεθῇ πρὸ αὐτοῦ.
> > 63 > 7 μετά τὸ βεβαιοῦται νὰ τεθῇ τελεία.
> > 64 > 21 μετά τὸ ἀναπαύλας νὰ ἔσαλει φθῆ τὸ κόμμα

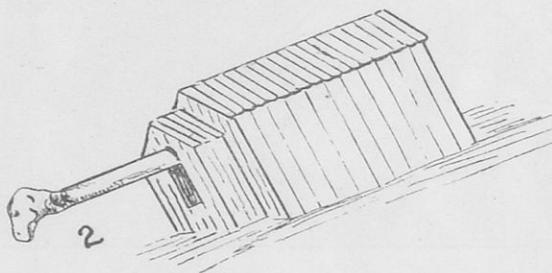

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εἰκὼν τοῦ Θουκυδίδου	5
Εἰσαγωγὴ	
I. Θουκυδίδης	7
II. Ἡ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατάστασις ἐν Ἐλλάδι	10
ΜΕΡΟΣ Α'	
I. Πλαταιϊκὰ	
α) Εἰσβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιὰς (Β, 1—6)	15
β) Πλαταιῶν πολιορκία (Β, 71—78)	19
γ) Πλαταιέων ἔξοδος (Γ, 20—24)	25
δ) Πλαταιέων παράδοσις (Γ, 52)	29
ε) Δημηγορία Πλαταιέων (Γ, 53—59)	29
ζ) Δημηγορία Θηβαίων (Γ, 61—67)	35
η) Πλαταιέων καταδίκη (Γ, 68)	39
II. Λεσβιακὰ	
α) Μυτιληναίων ἀποστασία (Γ, 1—18)	41
β) Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους. Μυτιληναίων παράδοσις (Γ, 25—33)	46
γ) Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων (Γ, 35—50)	50
δ) Δημηγορία Κλέωνος (Γ, 37—40)	51
ε) Δημηγορία Διοδότου (Γ, 42—48)	56
III. Περικλέους Ἐπιτάφιος (Β, 34—46)	62
ΜΕΡΟΣ Β'	
Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	73

1. Κρεμαστός.

2. Προκεκαλυμμένος
έντος χελώνης (χε-
λώνη κριοφόρος).

3. Φορητός (πρός πα-
ραβίασιν κυρίως
πυλῶν).

Κριοί.

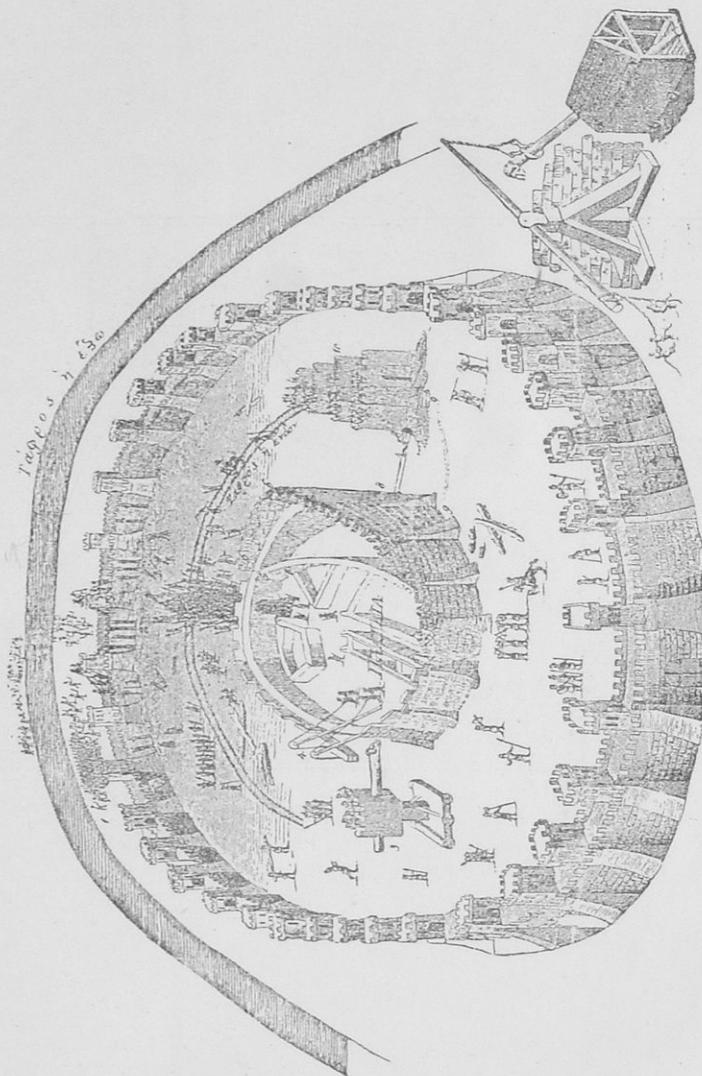
Ἐγείρα μόνο ἐκώ σύστημα
ἴσων, αραιοῖς τινὲς γραμμές,
πατεῖσα τοῖς τοῖς τοῖς τοῖς γράμμοις
οἵ ποδοι εἰς θαύματα τοῖς γράμμασιν,
ταῖς αἷς ἀνατελεῖσθαι μονάδας κρατεῖ,
τοῖς δρόμοις που προστίθενται τοῖς τοῖς.

τοῖς στιλαντεύεται τοῖς τοῖς τοῖς.

Δέσβος.

Πέρη Διογνώντας τοῖς τοῖς τοῖς.

Τείχος Πελοποννήσου.

γέλοντας πάντα φόροι τίποτε γίρο
καθόπεδον για τους γυναικά τηρούσσειν
το θεωρεί τον αστούδιον τους νεαίνειν
το γεροϊσκόν είναι τον ανθρώπον
είναι τον μεταλλαγή
τονταντανά με την αναστολήν
την πατέρα την μεταλλαγή
την πατέρα την μεταλλαγή
την πατέρα την μεταλλαγή

την πατέρα την μεταλλαγή

*Ανάδοχος έκτυπώσεως και βιβλιοθετήσεως: «Ελληνική Εκδοτική «Εταιρεία» Α.Ε.
*Εργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν — Παπαδιαμαντοπούλου 44, *Αθήναι.

Μοναδικός διάλογος μεταξύ των νεού
δοκιμών και της ποιητικής σύγχρονης αρχαιοτήτων
(στην Εργασία της)

489

408

Επίσημη Εκδόσεις

Επίσημη Εκδόσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΕΠΙΧΟΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΖΩΝΑ

50.
880

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. 24.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 26.40